

DIENIG

AYLIK SİYASAL VE KÜLTÜREL DERGİ

KEMAL BURKAY'LA SÖYLEŞİ

“Sömürgeci rejimin gedikli bazı kalemleri ve hatta bazı MİT'çiler, eğer zaman zaman ‘PSK daha da tehlikeli’ diyorlarsa bu nedensiz değil. Biz gerçekte, zorbalar ve barış düşmanları için bir tehlikeyiz, Kürt halkı ve onun dostları için değil. Emekçi, barışsever Türk halkı için de değil.”

- ✓ Rejimin tükenişi ve Türkiye'deki gelişmelerin yönü
- ✓ Barış ve demokrasi mücadelesinde DDP süreci
- ✓ Barış yoksa, ekmek de yok!
- ✓ Muhalif Basın ve Türkiye'deki Öznel Durum...
- ✓ İnsan hakları mücadelesi, perspektifler ve paradokslar
- ✓ Kürt papazları arasında belirgin hareketler

**EVİN TURİZM İNŞAAT
ve YAYINCILIK**
Ticaret Limited Şirketi Adına
Sahibi İhsan TÜRKMEN

SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ
Remzi GÜLDÜRE

HUKUK MÜŞAVİRİ
Av. Selim OKÇUOĞLU

YAZIŞMA ADRESİ
Atatürk Bulvarı Emlak Bankası Apt.
B Blok No: 146 Kat: 7 Daire: 28
Aksaray - İSTANBUL
Tel: 513 63 25 - 514 07 32 Fax: 513 63 26

TEMSİLCİLİKLER

DIYARBAKIR ve BÖLGESİ
Kurt İsmail Paşa 3. sok. Aydınlar Apt A Girişi
Zemin Kat No: 1
Tel-Fax: (0 412) 221 99 93 Ofis - DIYARBAKIR

İÇ ANADOLU BÖLGESİ
Atatürk Bulvarı 105 / 701
Tel-Fax: (0 312) 417 10 22 Kızılay -ANKARA

AKDENİZ BÖLGESİ
İstiklal Cad. Naci Kurtuluş İşhanı Kat: 2/1
Tel-Fax: (0 324) 237 10 33 MERSİN

EGE BÖLGESİ
859 Sok. Saray İşhanı B Blok No: 3-102
Tel-Fax: (0 232) 489 58 07 Konak-İZMİR

ABONE KOŞULLARI
Altı Aylık: 150.000 TL Yıllık: 300.000 TL
Avrupa: 60 DM ABD: 40 \$
Avusturalya: 45 Avusturalya Doları

İLAN TARİFESİ
Arka Kapak: 6.000.000.-TL İç Kapak: 4.500.000.-TL
İç Sayfalar: 3.000.000.-TL Yarım Sayfa: 1.500.000.-TL
1/4 Sayfa: 750.000.TL
Baskı: Serler Matbaası

İçindekiler

SUNU..... 1

OLAYLAR ve GÖRÜŞLER

KEMAL BURKAY'LA
SÖYLEŞİ.....2-6

Rejimin tükenişi ve Türkiye'deki
gelişmelerin yönü
Fuat Onural.....7-13

Barış ve demokrasi mücadelesinde
Demokrasi ve Değişim Partisi süreci
Refik Karakoç.....14-18

Barış yoksa, ekmek de yok
Serhat Yılmaz.....19-21

Muhafif Basın ve
Türkiye'deki Öznel Durum...
Ali Çınar.....22-25

İnsan hakları mücadelesi, perspektifler
ve paradokslar
Mazhar Kara.....26-29

Gençlik Sorunu
Celal Özgür.....30-44

ARAŞTIRMA-İNCELEME-BELGE

Kürt papazları arasında belirgin hareketler
G.W. Dunmore.....45-46

Kızılbaş Kürtler
Rev. H. N. Barnum.....47-48

DENG'den Sunu

Rejimin giderek kendini tükettiği bir ortamda, siyasal çalışmanın ürünlerini ne yazık ki aynı oranda toplayamıyoruz. Türkiye'nin sorunları her geçen gün bir çığ gibi büyürken, egemenler kendi yarattıkları bu sorunlara çözüm üretemez duruma düşmüşler. Bu çağdışı yönetime alternatif olması gerekenler de, halen sağlıklı birliklikleri yakalayamamanın, ortak projeler üretememenin sıkıntısını yaşıyor.

Henüz ortak projeler üretememenin en büyük sorumlusu, kuşkusuz bizzat bu sisteme alternatif olduklarını iddia edenler, yani, "değişimin motor gücü" olduklarını söyleyenlerdir.

Açıktır ki, sorunun yaratıcıları çözümün üreticisi olamazlar. Türkiye'de de bu böyledir. Başta Kürt sorunu olmak üzere diğer tüm sorunların yaratıcısı olan egemen kesim sürekli kendi çıkarlarını kollamış, çözümden çok, "kitleleri daha nasıl uyuturuz" politikasının hesaplarını gütmüştür. Egemen kesimin uzun yıllardır sürdürdüğü bu politika, özellikle son üç-beş yılda daha da ayyuka çıkmıştır. Ve bu politikanın üstü, hiç de kapalı değil...

Politika bu kadar açık yürütülürken, ya da kartlar bu kadar açık oynanırken; rejim muhaliflerinin gözünü kapalı ve daha çok kendi dar grupsal çıkarlarını ön plana alan politikalar üretmesinin sonuçlarının ağır olacağını geçmiş deneyimlerden çok iyi anımsıyoruz. Aynı yanlışlara bir daha düşmemek, geçmiş deneyimlerden dersler çıkarmak, günümüz gerçekliğinde bir ihtiyaç olmaktan öte, zorunluluktur.

Türkiye'deki siyasal mücadelenin bir birlikliğe, daha açık bir deyimle bir **Barış ve Demokrasi Cephesi**'ne ihtiyacı vardır. Her kesimin kendi mecrasında yürüttüğü dağınık politik çalışmaların rejimi ciddi anlamda zorlamayacağı açıktır. Oysa giderek çözülen bu ucube rejimin değişmesinde kitlelerin, emekçilerin, köylülerin, özcesi bir avuç azınlık dışındaki geniş bir kesimin büyük bir çıkarı vardır ve bu kesimlerin temsilcilerinin birlikte politika üretecekleri organizasyonları yaratması artık kaçınılmazdır.

Aksi durumda, çürüyen rejim, giderek yok olmaya yüz tutan sistem, demokrasi güçlerinin sağlıklı birlikliklerden yoksun olmasından da yararlanarak "alternatifini" kendi içinden çıkarabilir. Ve o gün, tüm herkes için geç olabilir.

Kitlelerin daha uzun yıllar bu baskılar karşısında direnemeyeceği açıktır.

Kitleler bir umut ışığı arıyor.

Onlar, demokrasi güçlerinin, değişimden yana olan her kesimin birliğinden yanadırlar ve her fırsatta da bunu belirtmekten çekinmemişlerdir. Alelacele oluşturulan ve daha çok seçim politikalarını endekslenen EBÖB bile kitleler için umut olmışken, daha derli-toplu, ilkeli ve dar grup çıkarlarından soyutlanmış bir **Barış ve Demokrasi Cephesi**'nin nelere kadir olacağını varın siz hesap edin...

İlk sayfalarımızda **PSK Genel Sekreteri Sayın Kemal Burkay** ile dergimiz adına yapılan bir röportajı yayımlıyoruz. Yurt dışında yayınlanan bazı yayınlarda yer alan ve daha çok lideri olduğu **Kürdistan Sosyalist Partisi (PSK)**'ne yönelen suçlamaları yanıtlayan **Burkay**'ın röportajının, okurlarımız tarafından ilgiyle okunacağına inanıyoruz. İçinde yaşadığımız süreci yorumlayan diğer yazı ise yazarımız **Fuat Onural** tarafından kaleme alındı. **Demokrasi ve Barış Partisi Genel Başkanı Sayın Refik Karakoç** ise, geçtiğimiz Mart ayında Anayasa Mahkemesi tarafından kapatılan **Demokrasi ve Değişim Partisi**'nin barış ve demokrasi mücadelesi içindeki yerini ve oluşumunda DDP'nin büyük çabalarının olduğu **EBÖB** sürecine yönelik düşüncelerini dillendirdi.

1 Mayıs'ın tarihsel gelişimini ve Türkiye'de yaşanan 1 Mayısları özetleyen yazı ise, yazarımız **Serhat Yılmaz** tarafından kaleme alındı. **Yılmaz**, aynı zamanda emek mücadelesinin Kürt sorunu ile ilintisine de kısaca değiniyor. Kürt basınının ve diğer muhalif basının Türkiye'deki öznel durumunu ise yazarımız **Ali Çınar** yorumladı. Bir diğer yazarımız **Mazhar Kara** ise, insan hakları mücadelesindeki bazı olmazsa olmazları irdelediği yazısında, aynı zamanda insan hakları mücadelesinin tarihsel bazı boyutlarına da dikkat çekiyor.

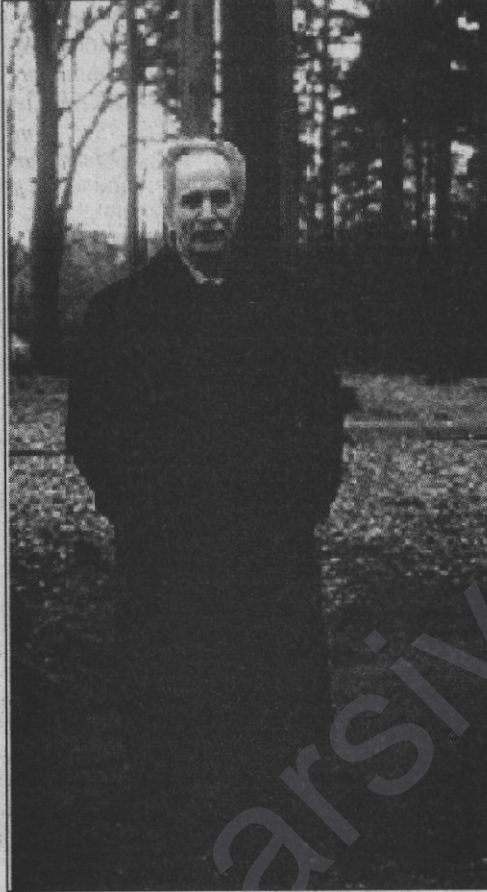
Broşür dizimizin sonuncusu olan **"Gençlik Sorunu"**nu bu sayımızda yayınlıyoruz. Halen önümüzde ciddi bir görev olarak duran gençliğin örgütlenmesi ve onun mücadele içindeki misyonunun belirlenmesinde önemli bir kaynak olacağına inandığımız gençlikle ilgili çalışmanın, okur kitemizin ihtiyaçlarını karşılayacağına, özellikle genç okurlarımız için yol gösterici bir rehber olacağına inanıyoruz.

Bu sayımızdan başlayarak **Araştırma-İnceleme-Belge** bölümünde bazı belgelere yer vereceğiz. **Araştırmacı-Yazar Mehmet Bayrak**'ın yayına hazırlanan **"Kürtler'de İslam Dışı İnançlar ve Öğretileri"** adlı henüz yayınlanmamış çalışmasından aldığımız bu belgeleri önümüzdeki sayılarda da yayınlamaya devam edeceğiz.

Dergimizin 35'inci sayısını 1 Mayıs'tan önce sizlere ulaştırmayı hedeflemiştik. Ancak araya giren **Kurban Bayramı** ve **1 Mayıs** nedeniyle iş yükü artan matbaalar, bu hedefimizde birkaç günlük gecikmeye yolaçtı. Yine de periyodumuzda çıkıyoruz.

Gelecek sayılarda buluşmak dileğiyle.

KEMAL BURKAY'LA SÖYLEŞİ

Federal Almanya'da Kürtlerle ilgili son gelişmeler ve yurtsever kamuoyunda süregelen bazı tartışmalarla ilgili olarak PSK Genel Sekreteri Kemal Burkay'la yaptığımız söyleşiyi okurlarımıza sunuyoruz. **DENG**

DENG: Sayın Burkay, Yurt dışında oluşturulan Sürgünde Kürdistan Parlamentosu'na partinizin katılmadığını biliyoruz. Bu konu hala zaman zaman gündeme geliyor ve tartışılıyor. Nedenini açıklar mısınız?

BURKAY: Evet, partimiz bu oluşuma katılmadı. Bunun gerekçelerini daha önce kamuoyuna açıklamıştık. Bize göre, bir ulusal kurtuluş hareketi için, hükümet veya parlamento gibi önemli bir ulusal organ iki durumda kurulabilir: Birincisi, kurtarılmış bölgeniz vardır, orada oluşturursunuz; ikincisi, uluslararası planda tanın-

“Sömürgeci rejimin gedikli bazı kalemleri ve hatta bazı MİT’çiler, eğer zaman zaman ‘PSK daha da tehlikeli’ diyorlarsa bu nedensiz değil. Biz gerçekte, zorbalar ve barış düşmanları için bir tehlikeyiz, Kürt halkı ve onun dostları için değil. Emekçi, barışsever Türk halkı için de değil.”

ma şansı vardır, sürgünde oluşturursunuz. Kanımızca, bugünkü durumda Kuzey Kürdistan bakımından bu iki koşul da yoktur. Öyle olunca da böyle bir girişimi zamansız bulduk ve katılmadık.

Ayrıca, böyle bir parlamento oluşturulacaksa, Kuzey parçasındaki politik partilerin biraraya gelerek konuyu tartışmaları ve birlikte adım atmaları gerekirdi. Oysa bu da olmadı.

Bu nedenle yer almadık. Ama tartışma konusu da yapmadık.

Ne var ki belli çevreler ikide bir bu konuyu gündeme getirip tartışmayı tazeliyorlar. Son dö-

nemde, yurt dışında çıkan Özgür Politika gazetesinde ve MED TV'de yine bu konuda bize yönelik haksız, uluorta suçlamalar yapıldı. Bu kesim, bizim Sürgün Parlamentosu'nda yer almayışımızdan rahatsız. Sözde uluslararası ilişkilerde onu kötülüyormuşuz.

Oysa biz böyle şeylerle uğraşmayız. KSP'nin (Sürgünde Kürdistan Parlamentosu) yapacağı olumlu çalışmalardan ise ancak memnun oluruz. Diğer yandan kendi politikamızı belirlemek de bizim hakkımız. Nerede yer alıp almayacağımıza kendimiz karar veririz.

- Dört parçadan ulusal güçleri biraraya getirmesi düşünülen ulusal kongre çalışmalarıyla ilgili olarak da partinize yönelik eleştiriler var. Bazıları PSK'nin ulusal kongreyi istemediğini, erken bulduğunu, çalışmalara katılmadığını söylüyorlar.

- Bu da doğru değil. Partimiz, kurulduğu günden beri ulusal güçlerin birliğine önem verdi ve 16 yıldan beridir ki, dört parçadan yurtsever örgütler arasında uyum ve dayanışma sağlamak, ulusal kongre veya benzeri ortak ulusal kurumlar oluşturmak için çaba gösteriyor. Örneğin, merkezi Bonn'da olan Uluslararası Kürdistan İnsan Hakları Derneği böylesi çalışmaların ürünüdür.

Ancak ulusal kongre, açık ki, yalnızca bir ya da az sayıda partinin çabalarıyla oluşmaz. Bunun için öncelikle her parçadan önde gelen, politik ve kitlesel ağırlığı olan partilerin biraraya gelmesi ve evet demesi gerekir. Oysa bu türden partiler arasında geçmişten beri ciddi sorunlar, zaman zaman da çatışmalar var. Kürdistan'ı bölüşmüş olan devletlerle varolan ilişkiler de bir Kürt ulusal kongresinin oluşmasının önüne ciddi güçlükler çıkarıyor; sözkonusu devletler bunu engelliyor.

Dolayısıyla, böyle bir kongreyi oluşturmak için, öncelikle sözkonusu partilerin, hem kardeş kavgasından uzak durmaları, kendi aralarında güven verici demokratik ilişkiler oluşturmaları; hem de bağımsız bir politika izlemeleri gerekir.

Bir yandan başka örgütlere filen veya sözle saldırırken, haksız, temelsiz, uluorta suçlamalar yaparken, diğer yandan ulusal kongre için çağrı yapmak ciddi bir çelişkidir.

Bu konuda partimize yönelik haksız suçlamalar bunun somut

yasakladı ve "PKK yandaşı" diye nitelediği bazı dernekleri kapadı. Bunun yarattığı bir gerilim var. Son dönemde Almanya'nın Kürtlere karşı tavrı sertleşti. Bundan dolayı, PKK çevresinden partinize yönelik olarak da eleştiriler geliyor. Almanya PKK'yi yasaklarken PSK'nin ve KOMKAR'ın çalışmalarına birşey demiyor, diyorlar. PSK ve KOMKAR'ı işbirlikçilikle suçluyorlar. Almanya'nın PKK'ye karşı sertleşen tutumunu nasıl açıklıyor ve bu iddialara ne diyorsunuz?

- Bu tutumun nedenlerini ka-

Ulusal kongre için öncelikle her parçadan önde gelen, politik ve kitlesel ağırlığı olan partilerin biraraya gelmesi ve evet demesi gerekir.

Oysa bu türden partiler arasında geçmişten beri ciddi sorunlar, zaman zaman da çatışmalar var. Kürdistan'ı bölüşmüş olan devletlerle varolan ilişkiler de bir Kürt ulusal kongresinin oluşmasının önüne ciddi güçlükler çıkarıyor; sözkonusu devletler bunu engelliyor.

örneğidir. Birincisi, partimiz ulusal kongreyi erken bulmuyor; aksine gecikmiş sayıyor. Onun oluşması için içtenlikle çaba gösteriyor. Bunun için diğer örgütlerle görüşüyor ve onları biraraya getirmeye çalışıyoruz.

Ama elbette ulusal kongre de bir olup bitti gibi sunulamaz. O, şu ya da bu örgütün güdümünde, onun kendine özgü ve bazı durumlarda da ulusal hareketin genel çıkarlarıyla çelişen politikalarının bir aracı değil, gerçekten ulusal kongre olmalıdır, en geniş birliği sağlamalıdır ve ortak ses olmalıdır.

Partimiz, böylesine gerçek anlamda bir ulusal kongre için çaba gösteriyor.

- Bilindiği gibi Federal Almanya PKK'nin çalışmalarını

muoyu bilir. Bunun sorumlusu biz değiliz. Sorumlu, ne getirip ne götüreceğini düşünmeden, Avrupa'da, Türkiye'yi protesto adına, bir dizi şiddet eylemleri yapanlar ve bunda ısrar edenlerdir.

Biz ilk kez 1993 Haziranı'nda, birçok ülkede birden yapılan bu türden eylemlerin (bombalama, taşlama, yaralama, yakma vb..) yanlış olduğunu, bunun Türkiye'ye zarar vermekten çok halkımızın ulusal mücadelesine, yurt dışındaki Kürtlere ve bizzat bu eylemi yapanlara zarar vereceğini, Kürt hareketinin prestij yitireceğini, sözkonusu devletleri, Türkiye'nin işine gelen tedbirler almaya iteceğini, yurt dışındaki barışçı eylem ve çalışmaları da zorlaştıracağını ısrarla yazdık, söyledik; görüşümüzü tüm Kürt örgüt-

lerine ve bizzat eylem sahiplerine de yazılı ve sözlü ilettik.

Ne yazık ki bu uyarı ve çabaların bir yararı olmadı. Eylem sahipleri yanı sıra ısrar ettiler ve durum gelip buraya dayandı.

Kürt yurtsever örgütleri uzun yıllardır Avrupa kamuoyuna yönelik olarak, basın-yayın yoluyla, kültürel çalışmalarla, diplomatik ilişkilerle, barışçı protesto gösterileriyle, toplantı ve konferanslarla yoğun çalışmalar yapıyor, Kürt davasını anlatıyor, dayanışma ve destek kazanmaya, Türk rejimini ise teşhire ve soyutlamaya çalışıyorlar. Bu çalışmalar yıllar içinde iyi ürünler verdi, birhayli mesafe alındı. Yapılması gereken buydu.

Şiddet eylemleri ise tam tersi sonuç verdi. Bu eylemler ses çıkardı ama, bu ses hiç de puan getiren bir ses değildi. Bu eylemler Kürt hareketini kamuoyunda hak-sız duruma düşürdü, Kürtlerin prestijini sarstı, barışçı eylem sınırlarını daralttı, Türkiye'deki baskı rejiminin ekmeğine yağ sürdü.

Avrupa'daki şiddet eylemleri, Kürtler bakımından baltayı kendi ayağına vurmaktı.

Şimdi bunu yapanlar, bu sonuca yol açanlar, bir yandan yanlışlarında ısrar ediyor, öte yandan bizi suçluyorlar. Bu şaşkıncı, akıl almaz bir şeydir.

Söz konusu çevre, PSK taraftarlarının ve KOMKAR'ın Newroz'u barışçı şekilde kutlamış olmasına bile öfkeleniyor. Bunu işbirlikçilik sayıyor! Peki Newroz'u neşeyle kutlamak suç mu? Bunlar gülünç suçlamalardır, saçmadır. KOMKAR yıllardır Newroz'u Kürt halk türkülerıyla, govendlerle, bunun yanı sıra siyasal mesajlarla ve konuşmalarla kutluyor; böylece, aynı zamanda kitlelere siyasal bilinç ve ulusal coşku veriyor. Bunu şimdiye kadar, bu suçlamaları yöneltene de yapmaktaydı. Hatta, yasaklanmayan yer-

lerde ve bizzat MED TV'de, türküyle, oyunla bugün de yapmaya devam etmekte. Ama, aynı kesim, yanlış tutumuyla Almanya'yı ve başka ülkeleri karşısına aldıysa, Almanya'da Newroz, Hollanda'da festival yapamaz hale geldiyse suç bizde mi? Neden

PSK ve KOMKAR'ın çabaları Kürt davasına, otoban işgal edenlerin, şuraya buraya molotof kokteyli atanların ve Almanya'da polis dövenlerin eyleminden bin kat daha yararlıdır.

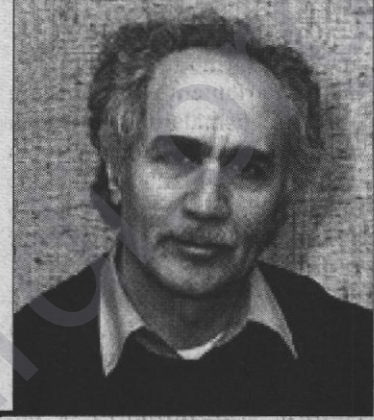
kendi yanlışlarını sorgulamıyorlar?. Onlara bakarak başkaları da mı Newroz'u barışçı biçimde kutlamaktan vazgeçmeli veya şiddete yönelmeli, kırıp dökmeli?..

Biz, PSK olarak, sözkonusu şiddet eylemlerinin yanlışlığını açık bir dille söylerken -çünkü bu bizim hem Kürt halkına, hem de demokratik kamuoyuna karşı görevimizdir- diğer yandan da, Alman hükümetinin, sorunu çözmeye hiç de hizmet etmeyen sert tutumunu eleştiriyoruz. Barışçı gösterilerin engellenmesini, derneklerin kapanmasını yanlış buluyoruz. Almanya'yı ve öteki Avrupa ülkelerini Türkiye'ye askeri ve ekonomik yardımları durdurmaya, Türkiye'nin yanında ve Kürtlere karşı taraf olmamaya, barışçı ve adil bir çözüm için çaba göstermeye çağırıyoruz. KOMKAR da aynı şeyi yapıyor.

PSK ve KOMKAR'ın bu çabaları Kürt davasına, otoban işgal edenlerin, şuraya buraya molotof kokteyli atanların ve Almanya'da polis dövenlerin eyleminden bin kat daha yararlıdır.

Gerek ulusal kongre ile ilgili, gerekse Avrupa'da şimdi ortaya çıkan durumla ilgili olarak partimizi suçlamak, işbirlikçi gibi göstermek ise gülünç düşüyor. Bunu yapanların bile söylediklerine inandıklarını sanmayın.

Başkalarına uluorta kara çal-

mayı meslek haline getirenlerin ve önyargılı bazı çevrelerin dışında, kimse bize böyle bir suçlama yapamaz. Çünkü partimizin, bazıları gibi sömürgeci devletlerle, politikasını ipotek altına sokabilecek, elini kolunu bağlayacak hiçbir ilişkisi yoktur. Örgütsel ve politik bağımsızlık, başından beri PSK'nın temel ilkelerinden biridir, 22 yıllık ilkel, kararlı, onurlu politikamız bunun somut kanıtıdır. Bize işbirlikçilik suçlaması yapanlara ancak güleriz. Böylelerini kimse ciddiye almaz.

Bize bu suçlamayı yapanlar oturup önce kendi hazin durumlarını değerlendirmeliler. Merkezleri nerededir, hangi ilişkiler içindedirler?. Kimse kamuoyunu kör ve alımı sersem sanmasın. Biz, eğer fazla şey söylemiyorsak, bu, sömürgeci rejimin eline malzeme vermemek için duyduğumuz sorumluluk nedeniyedir.

- PKK ve yakın çevresi, son zamanlarda Almanya'nın ve diğer Batılı ülkelerin Kürt sorununa PKK dışında çözüm aradıklarını, PSK ile Türk hükümeti ara-

sında arabulucu rolü oynadıklarını ileri sürüyorlar. Böyle birşey var mı?

- PKK ve çevresi son zamanlarda bu konuda adeta bir telaş içindedir. Israrla, Türk hükümetinin PSK ile ve onun genel sekreteri olarak benimle oturacağından, Almanya'nın da bu işte arabuluculuğa soyunduğundan söz ediyorlar. PKK'nin dışlanmışlığı üzerine bir korku var. Sanki Kürt sorunu çözülmek üzere, sanki birileri birşeyleri almış götürüyor..

Bu telaşın gerekçesi ne? Bazıları düş filan mı görüyorlar? Doğrusu biz anlamakta güçlük çekiyoruz. Bir kere, Türkiye henüz Kürt politikasını değiştirmiş değil. O, ne PKK ile, ne bizimle, ne de başka bir Kürt örgütüyle oturmaya hazır ve açık değil. Türk devleti, bugün de hala, dünyanın ve kamuoyunun gözünün içine baka baka, gerçekleri yok sayarak ya da çarpıtarak, Kürt sorununu bir PKK olayı gibi göstermeye çalışıyor. PKK'yi ise terörist sayıyor ve onunla oturulmaz, ancak savaşırlı, diyor. Kısacası, Türk devletinin niyeti Kürtlere hak tanıyarak bu sorunu barışçı biçimde çözmek değil. Bu yüzden de TC, büyük ihtimalle, böyle savaşım gitmeye fit olduğu PKK'den çok, başka seçenekler de var diyen, Kürt sorununun bir terör olayı olmadığını kanıtlayan, böylece propagandasını çürüğe çıkarıp işlerini zorlaştıran PSK'ye ve ötekilere kızmaktadır..

Türkiye politikasını değiştirdiği, yani Kürt gerçeğini kabul edip Kürtlere haklarını tanımaya razı olduğu zaman ise kiminle nasıl oturacağı ayrı bir konudur. Belki de o zaman PSK ile değil, PKK ile oturacaktır! Çünkü barış için ikna edilmesi gereken, zaten barışçı bir örgüt olan PSK değil, silahı elinde tutan PKK'dir.

Bunun ise bizim için hiçbir önemi yok. Türkiye bu sorunu

adil biçimde çözsün de, barış ve demokrasinin yolu açılsın da bu kimlerin eliyle olursa olsun.

Bizim, PKK'nin ve kimi kişilerin duyduğu endişeler türünden bir endişemiz yok. Biz kendimiz için birşeylerin peşinde değiliz. Kürt sorununun çözümünü, Kürt halkının özgürlüğünü, Türkiye ve Kürdistan'da demokrasi ve barışı istiyoruz. Tutkumuz, bugünün ve geleceğin postları, makamları değil, işte budur. Ortada fol yok yumurta yokken böyle şeylerin tasanına düşmek ne kadar komik.

de, PKK de dahil, hiç kimsenin dışlanmaması gerektiğini söylüyoruz. Doğrusu da budur. Geleceğin Kürdistanı da demokratik olmalıdır, çok partili olmalıdır; içinde bize de başkalarına da yer olmalıdır.

PKK'li arkadaşlar neden bunu anlamak istemiyorlar? Çünkü onlar, geçmişten bu yana, Kürdistan sahnesinde kendilerinin dışında hiçbir örgüt, hiçbir parti istemiyorlar. Bu anlayışları bugün de değişmiş değil. Demokratik ilişkilere, başkalarının varlığını ka-

Diğer yandan gerçekçiyiz de. Kürt halkını yalnızca biz temsil ederiz, demiyoruz.

Sahnedeki herkesi, tüm örgütleri, tüm güçleri hesaba katıyoruz ve barış sürecinde,

PKK de dahil, hiç kimsenin dışlanmaması gerektiğini söylüyoruz. Doğrusu da budur.

Geleceğin Kürdistanı da demokratik olmalıdır, çok partili olmalıdır; içinde bize de başkalarına da yer olmalıdır.

- Türkiye barışçı bir çözüm için Partinizle oturmak istese oturmaz mısınız?

- Neden oturmayalım. Kuşkusuz, biz de bu sorunda bir tarafız. Ve Kürt halkının çıkarlarını en iyi temsil ettiğimiz kanısındayız. Politikamızın doğru olduğuna inanıyoruz. Biz de PKK gibi diyalog ve adil bir çözüm istiyoruz; görüşmekten neden kaçınalım? Karşı taraf isterse görüşür ve önerilerimizi yaparız. Bu önerileri zaten kamuoyu önünde hergün yapıyoruz. Biz bağımsız bir örgütüz ve politikalarımızı belirlemek için PKK'den veya bir başkasından onay alacak değiliz.

Diğer yandan gerçekçiyiz de. Kürt halkını yalnızca biz temsil ederiz, demiyoruz. Sahnedeki herkesi, tüm örgütleri, tüm güçleri hesaba katıyoruz ve barış sürecin-

bul etmeye, hoşgörüyü alışamadılar birtürlü. Ortadoğu'da bu işler kolay değil!

Bu yüzden de, söylediklerine inanmasalar bile, başkalarını "hain, işbirlikçi" diye suçlamaya devam ediyorlar.

Diğer yandan, PKK'li arkadaşlar, kendi durumlarıyla ilgili olarak çok övünmelerine, "bizden başka güç yok" demelerine rağmen, neden PSK'den bu denli rahatsızlar? "Olmayan" ya da "önemsiz" bir güçten bu kadar kaygı duyulur mu?

Gerçek şu ki, PKK, tüm olanaklarına ve gürültü patırtısına rağmen partimizle ilgili olarak adeta bir fobi içindedir. Kendisinin kavuşmaya can attığı şeyi PSK'nin kapıp götüreceği endişesindedir. Bu nasıl olacak, doğrusu biz de merak ediyoruz!

PKK'li dostlar bu kadar telaşlanmak için ciddi bir neden olmadıktan emin olsunlar! Şu anda, ne PSK, ne de başkası eliyle Kürtlere birşey verilmiş değil. Keşke verilseydi! Bazıları federasyonu, ya da otonomiye basit hediyeler, ya da çantada keklik mi sanıyor? Bunlar başkasına verildi de kendileri dışlandı mı? Doğrusu, bu kaygı ve telaş bizi şaşırtıyor!

Bizim istemlerimiz PKK için de bir sır değil. Eğer silahlar karşı-

da yöneticileri yine halk seçer. Demek ki, hiç bir durumda, PKK'li arkadaşlar için endişeye mahal yoktur...

Öyle olunca da PSK'ye veya bir başkasına yönelik olarak bu denli kuşkulu, kaygılı olmanın hiçbir haklı nedeni yoktur. Kaldı ki, iki örgüt arasında ilişkiler kopuk değildir; bu konuları oturup birlikte değerlendirmek her zaman mümkündür. Neden öncelikle bunu denemiyor da, kendileri-

kendilerinin işidir. Neyi yanlış yaptılar ki özellikle uluslararası kamuoyu PKK'yi kabul etmiyor? Acaba herkes kötü niyetli mi?

Üç yıl önce, PKK tek yanlış ateş kestiğinde ve PSK-PKK protokolü imzalandığında ortaya hem barış umudu çıkmış, hem de PKK'nin kendi üzerindeki terörist imajını atarak bir siyasi parti olarak kabul görme şansı doğmuştu. Ne yazık ki PSK, bunu iki nedenle kullanamadı. Birincisi, Türk devletinin bir oyunu olduğu konusunda ciddi kuşkular bulunan Bingöl olaylarıydı; sahip çıktı. İkincisi de Haziran 1993'de Avrupa'da sahnelenen şiddet eylemleri idi. Her ikisi de bu değerli fırsatı heder etti ve PKK'nin durumunu daha da kötüleştirdi. Ve PKK, o günden bu yana yanlışta ısrar ederek varolan dostları da düşman etmektedir.

Şunu bunu uluorta suçlamakta, bu politika üzerinde artık ciddi şekilde düşünmenin zamanı değil mi?

Çünkü PSK'yi suçlamak ya da yıpratmak kendi sıkıntılarını gidermez. Varsayalım ki PSK yok, meydan kendilerine açılacak mı? PSK olmayınca pek mi kabul görecektir? Bugün karşılaştıkları bazı önemli sıkıntılarının nedeni, başkaları değil, kendi yanlış politikalarıdır. PSK'ye ise, çoğu durumda, bu yanlışların açtığı gedikleri onarma işi düşüyor. Ve bunca yanlış yapıldığına göre PSK'ye daha da çok gerek var. Unutmamalı ki bu sahnede doğru yapan örgütlere ve liderlere halkın daha çok ihtiyacı var.

Sömürgeci rejimin gedikli bazı kalemleri ve hatta bazı MİT'çiler, eğer zaman zaman "PSK daha da tehlikeli" diyorlarsa bu nedensiz değil. Biz gerçekte, zorbarlar ve barış düşmanları için bir tehlikeyiz, Kürt halkı ve onun dostları için değil. Emekçi, barışsever Türk halkı için de değil.

PSK'yi suçlamak ya da yıpratmak kendi sıkıntılarını gidermez. Varsayalım ki PSK yok, meydan kendilerine açılacak mı?

PSK olmayınca pek mi kabul görecektir?

Bugün karşılaştıkları bazı önemli sıkıntılarının nedeni, başkaları değil, kendi yanlış

politikalarıdır. PSK'ye ise, çoğu durumda, bu yanlışların açtığı gedikleri onarma işi

düşüyor. Ve bunca yanlış yapıldığına göre PSK'ye daha da çok gerek var.

Unutmamalı ki bu sahnede doğru yapan örgütlere ve liderlere halkın daha

çok ihtiyacı var.

likli suşar, bir genel af çıkar, Kürt siyasi partileri serbest bırakılırsa, içerdekiler çıkar, yurt dışında olanlar da döner, legal planda yanyana çalışırız. (Herhalde siyasi çalışmayı bize ve başkalarına yasaklamayı düşünmüyorlardır?!.) Eğer basın, radyo-televizyon ve eğitim hakları verilirse onlar gibi biz de kullanırız (herhalde bu hakları kendilerinden başkasına yasaklamayı düşünmüyorlardır?!.) Eğer, kazara otonomi veya federasyon verilirse, bunlar bize değil Kürt halkına verilmiş olacak ve yöneticileri halk seçecektir. Türkiye'nin bağımsız Kürt devletine evet dediğini farzedelim: Eğer demokratik çarkı işletebilirsek, yani ellerinde top-tüfek olanlar bunu engellemezse, o zaman

nin bile inanmadığı ucuz suçlamalar yapıyorlar?

Öyle anlaşılıyor ki, PSK'nin ulusal ve uluslararası kamuoyundaki prestiji, ciddiye alınması, çözüm için bir muhatap olarak düşünülmesi hoşlarına gitmiyor. Oysa, eğer Kürt sorununun adil çözümüne katkı olacaksa, bu durumdan tedirgin olmak için de bir neden yoktur. Bu kendilerinin işini de kolaylaştırır. Ayrıca, soruna örgüt ve kişi çıkarları değil, ulusal çıkarlar açısından bakmak gerekir.

Diğer yandan, PKK'nin tüm gücüne, eylemliliğine ve olanaklarına rağmen, ona karşı ulusal ve uluslararası kamuoyunda varolan kuşkular üzerinde düşünmek de

Rejimin tükenişi ve Türkiye'de gelişmelerin yönü

Fuat Onural

Demokrasi güçleri bütün renkliliği ve canlılığıyla düzene karşı ortak bir cephe oluşturmak ve bu cepheden düzeni zorlamak zorundadır. Bu zorba cepheye karşı **Barış ve Demokrasi Cephesi** gecikmeden oluşmalıdır. Bu olanaksız bir şey değil.

24 Aralık'ta toplumu bir erken seçim oldu bittisiyle karşı karşıya bırakan sistemin efendileri, bunu imaj tazelemek ve taze kan alabilmek için bir fırsat olarak görüyorlardı. Her şey umduklarının tam tersi bir biçimde gelişti. Egemenler seçim öncesine göre yönetme yeteneklerini biraz daha kaybettiler, merkez partileri zayıfladı, iktidar etmek için üçlü koalisyonlar dönemi başladı, sistemin toplum için öcü göstermeye çalıştığı Refah Partisi büyük bir güç toplayarak iktidarlar üzerindeki ağırlığını artırdı. Seçim işbirliği olarak ortaya çıkan Emek Barış Özgürlük Bloku Kürdistan'da ve Tür-

kiye'nin genelinde güçlü bir sistem karşıtı gücün varlığını ortaya koydu.

Seçimlerin üzerinden dört aylık bir zaman geçtiği halde, hala gerçekten Türkiye'de oturmuş bir iktidarın varlığından söz etmek mümkün değil. Bugünkü Anayol iktidarının ciddi bir icraat yeteneğinden yoksun olduğunu, siyasi ömrünün de Ecevit ve Erbakan gibi iki ezeli hırçın düşmanın dudakları arasında bulunduğunu unutmamak gerekir.

Türkiye'deki ekonomik sosyal ve siyasal bütün göstergelerin gösterdiği bir gerçek var; yaşanan sorunların temelinde, şu veya bu iktida-

rın beceriksizliğinden öte (Bu iktidarları üreten de sistemin kendisi), bir bütün olarak rejimin tükenmişliği yatmaktadır. Azgelişmiş ve demokrasi ile yönetilemeyen Türkiye gibi ülkelerde ise rejimin krizi sürekli-dür. Bu durum ise Türkiye'yi gün geçtikçe kemirmekte, onun yaşamsal güçlerini tüketmektedir. Yıllar yılı Türkiye'yi yönetmiş belli anlayıştaki düzen fraksiyonlarının gözettiği kesimler, bir avuç çıkar grubu ve onların değişik alanlardaki uzantıları olmuştur. Türkiye toplumunun bütünlüklü çıkarları, bu toplumun yarına dönük beklentileri, çağın değişimi ve öne çıkan değerleri iktidar politikalarında hiç bir zaman gözeltmemiştir. Ö nedenle iktidar olanaklarına sıkı sıkı sarılan bu ihtiras kumpanyası, Türkiye'nin maddi, insan, moral ve bütün umut kaynaklarını sorsuzsuzca heder etmekten çekinmemektedir.

Rant Ekonomisinin Küçülttüğü Türkiye

Ülkenin kaynaklarını rantierlere ve savaş tacirlerine peşkeş çeken iktidarlar, üretici güçleri yıkarak Türkiye'nin üretim ve gelişme potansiyelini tahrip ediyor. Kaynak bulamayan üretim sektörleri durmuş, üretmeyen ekonomi ise git gide küçülmek durumunda kalmıştır. Türkiye'nin 1990 yılında 2682 dolar olan milli gelirinin aradan geçen beş yıldan sonra, 1995'te hala 2685 dolarla yerinde sayması ekonomideki yıkımın boyutunu yeterince ortaya koymuyor mu? 1992 yılında sanayi kesiminde ve imalat sanayiinde yüzde 100 olan istihdam, 1995 yılında yüzde 95.2'e düşmüş, yani dört yılda sanayide çalışanların sayısı artmamış azalmıştır. Türkiye ekonomisi 1994 yılında 6.1

oranında küçülmüştür. 1996 yılında ise, dış ticaretteki 12 milyar dolar açığa karşın ancak yüzde 2'lik gibi bir kalkınma beklenmektedir. Kürdistan'da süren kirlî savaşın yarattığı tahribatlar sonunda hayvancılık çökmüş ve ilk kez Türkiye dışardan et ithal eder duruma gelmiştir.

rüp soğana çevirdiği açıkça ortaya çıkmıyor mu? Bu yüzde binleri aşan kazanç nereden geliyor? Gerçekleştirilen yatırımlardan elde edilen katma değerden mi? Son beş yılda ortalama sıfır kalkınmanın yaşandığı, ekonominin artı bir değer yaratmadığı bir ortamda 100 liraya ekledikleri 935 lira

Ülkenin kaynaklarını rantierlere ve savaş tacirlerine peşkeş çeken iktidarlar, üretici güçleri yıkarak Türkiye'nin üretim ve gelişme potansiyelini tahrip ediyor. Kaynak bulamayan üretim sektörleri durmuş, üretmeyen ekonomi ise git gide küçülmek durumunda kalmıştır.

Bu tabloda yakın zamanda bir değişim işareti görülüyor. 1995'te 316 trilyon olan bütçe açığının 1996'da 1.3 katrilyonu bulması bekleniyor. Bunun, Türkiye'nin toplam 3.450 katrilyon olarak düşünülen toplam bütçesine oranı 1/3'tür. Yani bütçenin üçte biri açıkta demektir. Diğer yandan 1996 yılı için öngörülen bütçenin yüzde 38'inin iç ve dış borç faizlerine gideceği hesaplanıyor. Başka bir hesaba göre faiz ödemelerine giden kaynak 1996 yılı için öngörülen 1.8 katrilyonluk vergi gelirlerinin yüzde 50'sini oluşturuyor. Yani cebimizden vergi olarak ödediğimiz her yüz liranın elli lirası tefeciye, spekülátöre gidiyor. Reel faiz, iç borç stokunun her yıl durduğu yerde yüzde 33-35 büyümesine yol açıyor. Ekonominin bu genel gidisine karşın, yerinde, elini sıcağın soğuşa vurmada bir on katanlar da var. 1995 yılında borsa şirketlerinin bir önceki yıla göre karlarındaki artış oranı yüzde 1035'dir. Evet Türkiye'de kimlerin kaynakları emdiği ve ülkeyi sömü-

nereden, hangi kaynaktan ve kimin cebinden elde edilmiştir? Dışarıya yapılan devasa ihracat mı söz konusu? Kuşkusuz bunların hiç biri. Borsa şirketlerinin karını yüzde 1035 katlayan, emekçilerin, çalışanların cebinden çıkan, alinteri karşılığı paralardan başka bir şey değil. Savaş ve enflasyonist politikalarla ülkede tam bir tefeci ve talan sistemi kurulmuştur. 1996 yılı içinde yatırım için ayrılan kaynağın koca bir sıfır olduğunu unutmamalı. Bu yıl içinde ekonomiye artı bir çivi bile çakılmayacak.

Ülke ekonomisini bir avuç rantiyeci asalağa sunan siyasi iktidarlar, çalışanların ekonomik ve demokratik hak ve taleplerine polis copu ve panzerlerle cevap veriyor. Öğrencilerin en sıradan talepleri hunharca bastırılıyor, kamu kesiminde çalışan yüzbinlerce insanın grevli toplu sözleşmeli sendikal haklar mücadelesi, varolan kamu sendikalarının kapatılması, sürgünler, işten atılmalar ve kovuşturmalara karşılık buluyor. Çalışanların emeklilik primi olarak ödedikleri trilyon-

lar har vurup harman savurulu-
yor. Ankara Sanayi Odası'nın
yayınladığı 1994 Ağustos ta-
rihli bir araştırmaya göre devlet
son on yılda Sosyal Sigortalar
Kurumu'nda çalışanların verdi-
ği primlerden birikmiş fonlar-
dan 20 milyar doları talan edip
savurmuştur. Bugün Emekli
Sandığı, Bağ Kur ve Sosyal Si-
gortalar gibi sosyal güvenlik
kuruluşları, bu soygun çarkı
sonucu tamamen çökmüş du-
rumda. Her gün ilgisizlikten
hastane kapılarında ölen on-
larca insanın dramıyla toplu-
mun içi kararıyor.

Demokratikleşme adına
yapıldığı söylenenlerin tam bir
aldatmaca olduğu bugün biraz
daha açığa çıkıyor. Sözde,
TMY'nin 8/1 maddesi değişmiş
ve düşünce önündeki bütün
engeller kaldırılmıştı. Ne ge-
zer. Aydınlar, ilerici sendikacı-
lar, yazarlar, politikacılar peş-
peşe düşünce suçundan yargı-
lanarak ceza alıyor. Hergün
muhalif gazeteler toplatılıyor,
yayın hayatlarına son veriliyor,
yazarları, okurları, dağıtıcıları
yargılanarak baskı altında tu-
tuluyor. Bugün 5 bin dolayında
insan "düşünce suçu" adı altın-
da yargılanıyor, bunlardan
180'den fazla kişi içerde tutuk-
lu ya da hükümlüdür. Eski DEP
milletvekilleri, DDP eski Genel
Başkanı İbrahim Aksoy hala
içeride ve her gün yeni bir da-
vadan yargılanıyorlar. Evren-
sel gazetesi muhabiri Metin
Göktepe'den sonra, peşpeşe
verilen kapatma kararlarıyla
gazetenin kendisi de katledili-
yor. Türk halkının onuru Yaşar
Kemal, Ahmet Altan, Orhan
Pamuk gibi aydınlar düşünce
suçundan cezalara çarptırılı-
yor. Demokrasi ve Değişim
Partisi uzun bir süürncemeden
sonra kapatılıyor.

Bütün bunlar yetmiyormuş
gibi eski polis şefi Adaleti dağıt-

makla görevli bakanlığa görev-
li atanıyor. Mehmet Açar görev-
ve gelir gelmez cezaevlerinde-
ki tutuklulara yönelik terör bir
anda hızla artmaya başladı.
Açar'ın terörü mahkeme kori-
dorlarına kadar uzanarak, bu-
ralarda hala hüküm giymemiş
tutuklulara bile ölüm kusturulu-
yor.

Kürt sorunu, her zaman ol-
duğu gibi yine generallere
emanet. Onlar ise zavallı siya-
set tayfasının çizdiği daha
doğrusu çizemediği rotanın dı-
şında bir ufuk çizemiyor, şove-

Demokratikleşme
adına yapıldığı
söylenenlerin tam bir
aldatmaca olduğu
bugün biraz daha
açığa çıkıyor. Sözde,
TMY'nin 8/1 maddesi
değişmiş ve düşünce
önündeki bütün
engeller kaldırılmıştı.
Ne gezer. Aydınlar,
ilerici sendikacılar,
yazarlar, politikacılar
yargılanarak
ceza alıyor.

nizmin bataklığında tepinip du-
ruyor, "terörün yakınlaşan so-
nundan" dem vuruyor.

Dış Politikada Tablo Çok mu farklı?

İçerdeki sorunları çözmek-
ten aciz, hatta kendisi sorun
üreten egemen tayfa, dışarıda
da tam bir kısıkaç içinde. Türki-
ye'nin sorunlu olmadığı tek bir
ülke yok gibi. İçeride tam bir
baskı cenderesi kuran sistem,
dış politikasını korku ve düş-
man psikolojisi ile motive et-
meye çalışmakta, bu politika-

larla Türkiye'nin tecrit sürecini
hızlandırmaktadır.

Batının, Türkiye'yi radikal
islami dalgaya karşı bir cephe,
O'nu Orta Asya'ya uzanmada
bir köprü başı olarak görmesi-
ne bakmamalı. Zaten Türkiye
eğer hala uluslararası arenada
bir parça yer buluyor ise nedeni
budur. Buna rağmen Türkiye
dışarıda rahat değil ve ulusla-
rarası bütün platformlarda so-
runlarla boğuşmak durumun-
da.

Değişik hükümetlerin bü-
yük bir tantana ile sahiplenme-
ye çalıştıkları Avrupa Birliği, bir
hayal gibi görünüyor. Milli gelir
ortalaması 25 bin dolar olan
Avrupa Topluluğu ülkelerinin
Milli geliri 2685 dolar dolayında
olan Türkiye'yi topluluğa alma-
ları mümkün değil. Bu, en azın-
dan 2010'lu yıllara havale edil-
miş durumda.

Kıbrıs sorunu ve Ege Ada-
ları, Türkiye ile Yunanistan
arasında birer sorun olmanın
ötesinde Türkiye'nin bütün ba-
tılı devletlerle olan ilişkilerinde
ana gündem durumundadır.
İçerde, yönetimin eline, şove-
nizmi körüklemek için iyi bir
olanak sunsa bile, Türkiye'nin
Kuzey Kıbrıs'taki işgalci konu-
mu ve Ege gerginliği, dış politi-
kada önemli bir tikanıklık yara-
tıyor. Bu iki sorun nedeni ile
Türkiye'nin Avrupa ile enteg-
rasyon yönündeki bir atağı Yu-
nanistan tarafından engellen-
mekte, Avrupa'nın Gümrük
Birliği ile uyum çerçevesinde
Türkiye'ye vermeyi düşündüğü
kredi ve benzeri yardımlar Yu-
nanistan tarafından kilittlen-
mektedir.

Türkiye, 1000'e yakın baş-
vuru ile Avrupa İnsan Hakları
Mahkemesi'nde en çok dava
edilen ülkelerin başında gel-
mektedir. Bu Türkiye'deki sis-
temin anti demokratik niteliği-

nin yanısıra, içeride sistem ve toplum arasındaki kopuşu da gün yüzüne çıkarmakta, insanların Türk adaletine olan güvenlerinin tükendiğini göstermektedir.

Kimi desteklerine rağmen, Türkiye'nin Avrupa ülkeleri ve ABD ile de siyasi bakımdan ilişkileri pek rahat değil. Türkiye, insan hakları ihlalleri ve Kürt sorununda sürdürdüğü inkarcı ve baskıcı tavrından dolayı ba-

diplomatik darbedir. Suriye'nin su ve Hatay sorunu ile ilgili talepleri, diğer Arap ülkelerinin Türkiye ile olan ilişkilerini de şekillendirmekte; bu alanda da Türkiye bakımından ciddi sorunlar yaşanmaktadır. Bu gelişmelerin yanısıra, Türk hava sahasının eğitim amacı ile İsrail uçaklarınca kullanımını da içeren Türkiye-İsrail askeri işbirliği, Arap ülkeleri ile zaten kötü olan ilişkilere tümünden tuz

nayetleri ise onursuz bir şekilde benimseme politikası güttü. İranla ekonomik ilişkileri bu alandaki onurlu ve kişilikli bir politikaya tercih etti.

Ancak ABD'nin İran'a dönük tecrit politikalarına karşı Türkiye uzun süre dayanamadı ve bu ülkeye dönük politikasından çark etmek zorunda kaldı.

Ortada ABD etkisinde İran'a yönelik gelişen yeni bir tavır sözkonusu. Yıllar yılı İKDP liderlerinden Şerefkendi ve arkadaşlarının katillerini yakalamayan ve bu davayı sürümce mede bırakan Alman mahkemelerinin son dönemde, bir anda bu olayla ilgisinden dolayı bir İranlı bakanı mahkum etmesi ve hakkına tutuklama kararı çıkartması Almanya'nın da bu kampanyaya katıldığını göstermektedir.

Türkiye'nin tavrındaki bu ilginç ve ani değişimin temelinde de bu yatmaktadır. Geçmişte de, Bahriye Üçok, Uğur Mumcu, Turan Dursun ve Çetin Emeç gibi bir çok aydının katledilmesinde İran destekli İslami güçlerin parmağının olduğu bilindiği halde, bir türlü bu konunun üzerine gidilmemiş ve bu olaylar bilinçli olarak karanlıkta bırakılmıştı. Ancak bir anda, İrfan Çağrııcı adında birisinin Çetin Emeç cinayetini İslami Hareket Örgütü adına işlediği ve bu konuda Türkiye'deki dört İranlı diplomattan yardım gördüğü haberleri peşpeşe bütün televizyon ekranlarını kapladı. Bir anda yepyeni bir kampanya açıldı ve İran ile terör örgütleri arasındaki ilişkiler teşhir edilmeye başlandı. Bu gelişmelerden sonra adı geçen İran diplomatları istenmeyen personel ilan edildi ve Türkiye'yi terk etmeleri istendi. Buna karşılık İran hemen misillemede bulundu ve Tahran,

Kimi desteklerine rağmen, Türkiye'nin Avrupa ülkeleri ve ABD ile de siyasi bakımdan ilişkileri pek rahat değil. Türkiye, insan hakları ihlalleri ve Kürt sorununda sürdürdüğü inkarcı ve baskıcı tavrından dolayı batılı kurumlarca sürekli eleştirilmekte ve Türkiye hakkında peş peşe raporlar hazırlanmaktadır.

tılı kurumlarca sürekli eleştirilmekte ve Türkiye hakkında peş peşe raporlar hazırlanmaktadır. İçerden yükselen seslerin ve Batılı kamuoyunun baskıları karşısında Türkiye'ye verilen ekonomik ve askeri desteğin her geçen gün biraz kısıllacağı ve bu despot rejimin giderek tümünden tecrit edileceği açıktır.

Batı devletlerinin ve bu ülkelerdeki hümaniter güçlerin demokratikleşme yönündeki baskı ve telkinlerine karşı her defasında bir şantaj olarak kullanılan ve gerçekte iyi ilişkiler içinde bulunulmayan Arap ülkeleri de, nihayet Türkiye'ye karşı blok halinde tavır almaya başladı. 21 Mart'ta tamamlanan Arap Birliği Konseyi toplantısı sonuç bildirisinde Suriye ve Irak'a getireceği zarardan dolayı Türkiye'nin GAP projesini durdurması istenmiştir. bu Türkiye için büyük bir

biber ekti. Türkiye'nin Arap ülkeleri ile olan ilişkilerinin bundan böyle daha da bozulacağı söylenebilir.

Bütün yaranmalarına rağmen, Saddam'ın Körfez savaşındaki tutumundan dolayı Türkiye'ye pek sıcak bakmadığı bilinen bir şey. Saddam'ın fırsatını kolladığı ve Türkiye'ye karşı bir öç duygusu içinde olduğu Türk resmi çevrelerince sıkça tekrarlanıyor.

Türkiye'nin İran'la bir türlü kerhen süren ilişkileri ise, bu günlerde tümünden bozulmuş durumda. Aslında Türkiye ile İran islam rejimi arasında geçmişten beri üstü örtülü bir çekişme ve savaş vardı. İran'ın Türkiye'ye karşı sürdürdüğü ideolojik mücadele ve bununla bağlantılı yürüttüğü terör faaliyetleri bilinmiyor değildi. Türkiye bugüne kadar ideolojik alandaki saldırıları geçiştirme, İran'ın Türkiye'de yürüttüğü ci-

Urmiye ve Tebriz'deki Türk temsilciliklerinde bulunan dört Türk görevliyi casuslukla suçlayarak karşılık verdi.

ABD Başkanı Bill Clinton, geçenlerde Kongre'de yaptığı bir açıklamada, 15 Mart 1995'te Amerikan hükümetinin İran'a yönelik ilan ettiği "Acil Durum"un 15 Mart 1996'dan sonra da devam edeceğini belirtmişti. Gerekçe olarak İran hükümetinin Ortadoğu barış sürecini baltalama girişimlerini, kitlesel imha silahları edinme çabalarını, uluslararası terörizme desteğini sıraladı. Aynı dönemde sürpriz bir kararla Palermo'daki toplantıda İran'ı gündeme alan Avrupa Birliği bu ülkeye karşı bir anti terör kampanyası başlattı.

Ermenistan ile Azerbaycan yüzünden ilişkileri iyi olmayan Türkiye'nin Rusya ile Çeçen ve Abhazya sorunundan dolayı başı derterte. Kürt sorununda tarihten gelen bir aymazlık içinde olan ve büyük devlet politikasında Kürtlerin sesine kulak vermeyen Rusya ne olduysa bir anda Kürtlerle ilgili olmadık yaklaşımlar sergiledi. Sanki başka yer yokmuş gibi Rusya, Sürgünde Kürt Parlamento-su'nun toplantısı için Rusya Duması'nı açtı. Rus Dış İlişkileri Bakanı, Çeçen sorununda Türkiye'nin takındığı tavra karşın Kürt sorunu ile daha çok oynayacakları yönünde basına beyanatlarda bulundu.

Özetle Türkiye izlediği yanlış ve şoven politikalarından dolayı dışarda tam bir yalnızlık içinde düşmüştür.

Yeni Hükümet Kürt Sorununu Çözebilir mi?

Egemenlerin isteği ve zorlamaları doğrultusunda kurulmuş Anayol Hükümeti, bir kere

program bakımından geçmiş hükümetlerden daha geri bir noktada bulunuyor. Demirel-İnönü döneminde Kürt realitesi kabul edilmiş, Çiller ortakları döneminde "büyük" demokratikleşme paketlerinin propagandası yapılmıştı. Üstelik bu dönemde İnsan Hakları Bakanlığı kurulmuştu! Yeni Anayol hükümet programında ne Kürt sorunu ne de demokratikleşme ile ilgili herhangi bir hedef konulmamıştır. Tek bir yenilik olarak Olağanüstü Hal'in kaldırılması bulunmaktadır.

yol hükümeti ucube İnsan Hakları Bakanlığı'na bile tahammül edememiş ve onu tümünden kaldırmıştır. Böyle bir bileşimi olan, arkasında ciddi bir siyasi desteği bulunmayan bir hükümet, toplumun yıllarca hakkında şoven yargılarla şekillendiği, bilerek yok sayılıp çarpıtılan Kürt sorunu gibi ağır ve kangrenleşmiş bir konuda ciddi ve cesaretli adımlar atabilir mi?

Gerçi yeni ve farklı yaklaşımlar da yok değil. Başbakan Mesut Yılmaz'ın 21 Mart Newroz günü Iğdır'da Kürt sorunu

Yeni hükümet, bileşimi ve arkasındaki parlamento tablosu yönünden tümünden umut kırıcıdır. Kürdistan'da yakılıp yıkılan köy enkazları üzerinde poz veren Ünal Erkan şimdi konut yapımından sorumlu devlet bakanlığına getirilmiştir. Yerinde infazcı Mehmet Ağar şimdi yerinde infaz edemediklerini cezaevlerinde infaz etmek için Adalet Bakanlığı'na oturtulmuştur Ünlü faşist Agah Oktay Güner şimdi mevcut yaşayan kültürel değerleri yoketmek için Kültür Bakanlığı'nın başında bulunmaktadır.

Yeni hükümet, bileşimi ve arkasındaki parlamento tablosu yönünden tümünden umut kırıcıdır.

Kürdistan'da yakılıp yıkılan köy enkazları üzerinde poz veren Ünal Erkan şimdi konut yapımından sorumlu devlet bakanlığına getirilmiştir. Yerinde infazcı Mehmet Ağar şimdi yerinde infaz edemediklerini cezaevlerinde infaz etmek için Adalet Bakanlığı'na oturtulmuştur. Ünlü faşist Agah Oktay Güner şimdi mevcut yaşayan kültürel değerleri yoketmek için Kültür Bakanlığı'nın başında bulunmaktadır. Ana-

ile ilgili olarak söyledikleri ileri adımlardır. Türk basınına pek yansımayan bu açıklamalarda Kürt sorununa askeri yöntemler dışında çözüm bulunması gerektiği belirtiliyor. Yine Başbakan Mesut Yılmaz'ın bölge milletvekillerine Kürt sorunuyla ilgili rapor hazırlattığı biliniyor. Önemli kararlar almak üzere hükümetin ileri bir tarihte Diyarbakır'da toplanacağı belirtiliyor.

Daha önce İKV'nin başında bulunan ve Kürt sorunu ile ilgili kimi açıklamaları ile tanınan, son seçimde DYP listelerinden parlamentoya giren Sedat

Aloğlu, 6 Nisan 1996 tarihinde İstanbul'da DYP il örgütünün organize ettiği bir toplantıda yaptığı bir konuşmada, Kürtçe isim yasağının kaldırılmasını, GAP televizyonundan bölgeye yönelik Kürtçe yayın yapılmasını, özel eğitim kurumlarında Kürtçe eğitim hakkının sağlanmasını savundu ve Kürdoloji gibi enstitülerin kurulabileceğini söyledi.

Uygulamada ise Kürt sorununda bir politika değişimini işaret edebilecek herhangi bir adım görülmemektedir. PKK'nın ilan ettiği ateşkese yanıt vermek bir yana, dağda bayırda saklı gerillalara yönelik büyük çaplı operasyonlar düzenlenmektedir. (5-10 Mart tarihlerinde Lice-Kulp-Genç üçgeninde yapılan ve 30 askerın ölümü ile sonuçlanan bu tür bir operasyon ciddi tartışmalar yaratmış ve askeri yöntemler dışındaki çözüm arayışlarına yapılan vurgu daha çok seslendirilmiştir.) Köylerinden zorla göçettirilen milyonlarca Kürt insanının dramı artık basının da gündemine oturmuştur. Faali meçhul cinayetler azalarak da olsa sürmekte, Kürdistan'daki keyfi baskı ve uygulamalar devam etmektedir. Bu gün bile giriş-çıkışı kontrollü, yiyeceğin karneyle dağıtıldığı bir çok yerleşim yeri söz konusudur. Kürt sorunu ile ilgili düşünce ve açıklamalar için DGM'ler harıl harıl ceza yağdırmaktadır.

Bütün bunlara bakarak devletin Kürt sorunu ile ilgili politikasından nasıl bir sonuç çıkartılabilir? Açıkça görülen şudur; egemenler cephesinde Kürt sorununda geçmişte olduğu gibi blok bir politika söz konusu değil. Devletin inkar ve yoket politikalarında büyük çatlaklar belirlemekte, aykırı

sesler giderek artmaktadır. En başta da iş çevrelerinden gelmektedir bu sesler. Basında ise artan bir şekilde resmi ideoloji sorgulanmakta, değişimin gereği vurgulanmaktadır. Ancak uygulamada bu eleştirel ve farklı seslerin hiç bir yansımaları görülmemektedir.

İçerde, Kürt sorunundaki devlet politikasında değişime

Açıkça görülen şudur; egemenler cephesinde Kürt sorununda geçmişte olduğu gibi blok bir politika söz konusu değil. Devletin inkar ve yoket politikalarında büyük çatlaklar belirlemekte aykırı sesler giderek artmaktadır.

inanan safların gün geçtikçe artması, dışarıdan artan baskılar karşısında devletin daha uzun süre direnmesini beklememek gerekir. Devlet Kürtçe'nin radyo ve televizyonda kullanımına, Kürtçe isimlerin taşınmasına, kimi kültürel kurumların faaliyetine olanak sağlayabilir, bu yönde kimi adımları ileriki süreçte atabilir. Ama genel tablodan görünen o ki, bu karakterini koruduğu sürece, devlet, yakın ve orta vadede Kürt sorununda adil ve kalıcı adımlar atmaktan çok uzaktır ve böyle bir devletten de bunu beklememek gerekir.

Bu Hükümet Gidicidir

24 Aralık Erken Seçimleri'nin sonucu ortaya çıkan gelişmelerin başında siyasi istik-

rarsızlık ve hükümet krizi gelmektedir. Bu siyasi tablo içinde hükümet krizinin aşılması mümkün değil. Egemenlerin bütün çabalarına rağmen kurulan Anayol hükümeti son yılların en zayıf ve pamuk ipliği ile bağlı hükümettir. DYP ve ANAP arasında merkez sağ toparlayacak birinci parti olma yönündeki rekabet, bu hükümetin en zayıf noktasıdır. Aynı tabana dayanan ve çıkar paylaşımı dışında aralarında hiçbir fark bulunmayan bu iki partinin dışardaki farklı görüntülerine rağmen bir arada kalmaları çok güç görünmektedir. Bu hükümetin varlığında DSP kilit rolü oynamakta ve Anayol'un kaderi DSP liderinin iki dudağı arasında bulunmaktadır. Dışarda kalmasına rağmen DSP hükümetin en büyük ortağı edasındadır ve gerçekte de durum budur.

Seçimlerden birinci parti olarak çıktığı halde zorla hükümet dışında bırakılmış REFAH'ın durumu yeni dönem siyasi yaşamın en büyük handikapıdır. En büyük sandalye sayısı ve sistem dışı söylemlerinin yarattığı olanaklarla, yolsuzluk ve hırsızlıklarla yıpranmış iktidar partilerine yüklenen REFAH, iki iktidar partisinin uykularını kaçırmaktadır. Daha şimdiden gündeme getirilen TEDAŞ ve TOFAŞ dosyaları ile hükümet ortağı bayan Çiller'e ecel terleri döktürülmektedir. ANAP'ın tabanından büyük bir grup DYP'yi yıpratacak bu tür Meclis soruşturmalarına destek vermeyi uzun vadeli rekabet bakımından uygun görüyor. Başbakan Mesut Yılmaz bile ortağının başını ezmeye yarayacak bu tür girişimlere yeşil ışık yakıyor. Ayrıca şunu belirtmek gerekir, iki merkez sağ partinin rekabetinin icraatını kilitlediği böyle bir hükümet

formülü, hükümet ortağı her iki parti açısından da çok cazip görünmüyor.

Böyle zayıf bir hükümet Ecevit'in de umutlarına pek yanıt vermeyecek ve DSP her an bu hükümetten desteğini çekebilir. Bu gün için DSP'yi bu hükümete destek vermeye zorlayan tek faktör, denebilir ki, REFAH tehdididir. Tabii bir de Ecevit'in ülkenin daha çok siyasi is-

çamaşırlarının ardı arkası gelmiyor. Kürt sorunu Türkiye'nin geleceğini kilitlemiştir ve o çözülmeyince, geleceğe yönelik umutlar beslemek olanaklı değil. Bugün Türkiye toplumu hak etmediği bir darboğaz içinde bunalıyor. İktidar tepesinde ise iğrenç bir çıkar paylaşımı yaşanıyor.

Türkiye'yi bu bataktan kurtaracak, demokrasi güçlerinin

ğı kaderi değiştirmek için alanlara dökülüyor. Ülkenin değişik merkezlerinde mitingler düzenliyor. Geniş halk yığınları, işçiler, küçük ve orta boy üreticiler, gün geçtikçe açlık ve sefaletle itiliyor.

Gençlik hareketi her zaman olduğu gibi canlıdır ve bu hareketi daha sağlıklı yönlendirmek olanaklıdır. Yüzlerce aydın, yazar, sanatçı, Türkiye'deki yasaklamaları protesto etmek, baskı çarkını işlevsiz kılmak için gönüllü olarak suç işlemektedir. Bu umut vericidir. Kürt halkı bunca baskı kırıma rağmen hala ayakta ve yarına dönük umudunu yitirmemiştir. Tersine o, her geçen gün bilenmekte, dostu düşmanı daha kolay ayırmaktadır. 24 Aralık seçimlerinde EBÖB'ün aldığı destek ve oylar bile Kürt halkının yaşama ve direnme kararlılığını ve özgürlük istemini çok canlı olarak bir kez daha ortaya koymuştur. Bugün Türkiye'de, bu sistemin beslediği bir avuç azınlık dışında, toplumun her kesiminde geleceğe yönelik bir arayış yaşanıyor. Barış inisiyatifleri giderek yaygınlaşıyor ve toplumda ilgi görüyor.

İlerici yurtsever partiler; sistem dışı güçleri, bu çağdışı rejimi değiştirmek için harekete geçmelidir. Demokrasi güçleri bütün renkliliği ve canlılığıyla düzene karşı ortak bir cephe oluşturmak ve bu cepheden düzeni zorlamak zorundadır.

Bu zorba cepheye karşı **Barış ve Demokrasi Cephesi** gecikmeden oluşmalıdır. Bu olanaksız bir şey değil. Rejim kendi kendini bitiriyor zaten, önemli olan rejimin bu tükenişini hızlandırmak ve kendi geleceğimizi kurtarmaktır. Bunun için bütün olanaklar mevcuttur.

İlerici yurtsever partiler; sistem dışı güçleri, bu çağdışı rejimi değiştirmek için harekete geçmelidir. Demokrasi güçleri bütün renkliliği ve canlılığıyla düzene karşı ortak bir cephe oluşturmak ve bu cepheden düzeni zorlamak zorundadır. Bu zorba cepheye karşı Barış ve Demokrasi Cephesi gecikmeden oluşmalıdır. Bu olanaksız bir şey değil. Rejim kendi kendini bitiriyor zaten, önemli olan rejimin bu tükenişini hızlandırmak ve kendi geleceğimizi kurtarmaktır. Bunun için bütün olanaklar mevcuttur.

tikrarsızlığa sürüklenmesine karşı duyduğu hassasiyet!

İktidar ortağı iki parti saflarında bile saklanmayan erken bir seçim beklentisi önümüzdeki gelişmelerin yönünü belirlemektedir. Türkiye bütün göstergeleri ile bağıra bağıra bir **Erken Genel Seçim'e** doğru hızla yol almaktadır.

Türkiye'nin Aydınlik Geleceği Demokrasi Güçlerinin Elindedir

Türkiye'de, bu günlerde zor taşınan rejim gerçek anlamda bir tükenişini yaşıyor. Düzen partileri, yaptıkları yolsuzluklar, işledikleri suçlar, içinde her geçen gün daha da batıyor. Ülkeyi yönetenlerin kirli

kendisidir. Düzenin bütün kirli çamaşırlarını, yönetenlerin bütün suçlarını ortaya çıkaracak, bütün haksızlıkların ve yolsuzlukların hesabını soracak yepyeni bir dönemi başlatmalı. Türk insanına onurunu iade etmek, Kürt halkının özgürce yaşayabileceği bir ortamı sağlamak, demokratik, özgürlükçü, katılımcı, insan hak ve özgürlüklerini güvence altına alan köklü bir değişim ile mümkündür. Demokrasi güçlerinin toparlanıp ülkenin yaşamında ciddi bir ağırlık oluşturması ya da demokrasi güçlerinin bizzat iktidarda yer alması ile bu dönüşüm sağlanabilir.

Milyonlarca kamu çalışanı, düzenin kendilerine hazırladı-

Barış ve demokrasi mücadelesinde Demokrasi ve Değişim Partisi süreci

Refik Karakoç

Türkiye Cumhuriyeti kurulduğundan günümüze değin gösterilen bütün çabalara rağmen, ne yazık ki demokratik bir ülke olamadı. Geçmişten bu yana iktidara gelerek ülkeyi yönetenlerin değişmeyen bir boyutları vardı ve bu boyut iktidara hangi isimle gelirse gelsinler, onların sınıfsal karakterlerini yansıtıyordu. Tek parti iktidarı veya koalisyonlu iktidarlar döneminde de bu değişmemiştir.

Yaşanan bu gelişmelerin doğal sonucu olarak; bugün dahil geçmiş bütün hükümetler, asker ve sivil bürokrasisi ile kaynaşan burjuvazi ve feodal kurumların temsilcileri olan ağa, şeyh ve beylerden oluşmuştur. Bu egemen kesim, devamlı kendi çıkarlarına göre ülkeyi yönetti. Emekçilere dünyayı zindan etti. Vurgun, talan düzeni kurarak sürekli bir avuç azınlığa hizmet etti. Modern bir devletin sıradan yapması gereken asli işlevlerini bile seçimlerde oya tahvil etmeden yapmadı. Oy ve çıkar uğruna toplum-

da var olan bütün çelişkiler ve zaafılar kullanıldı. Olması gerekenler, plan ve program; özcesi toplumun geleceği bir kenara bırakıldı. Her şey egemen kesimlerin çıkarına göre şekillendirildi.

Egemen kesimin bu yanlış ve yanlış politikaları bu ülkede yaşayan herkese ağır bedellere mal oldu. Türkiye'de, başta Kürtler olmak üzere geniş bir kesim, yönetim erkinin bu yanlış ve yanlış uygulamaları nedeniyle ağır bedeller ödediler ve halen de ödemeye devam ediyorlar.

Türkiye'nin 70 yıldan fazla bir zamandır demokrasi ile idare edildiği iddia edilmektedir. Oysa yaşanan gerçeklik tam aksi yöndedir. Örneğin, İnsan Hakları Vakfı'nın 1995 yılı raporu, yönetimin biçimi ve karakterini gösteren verilerle doludur. Bir yıllık temel insan hak ve özgürlükleri ile ilgili uygulamalar ve sonuçlarına göz gezdirdiğimizde, gerçekliğin iddia edilenin tam aksine olduğunu görmek mümkün:

Failli meçhul cinayetler - sal-

dırılar: 99 ölü

Yargısız infaz, işkence ve gözetim: 122 ölü

Çatışmada ölenler: 3894 ölü
Sivillere yönelik eylemler: 230 ölü

Gözaltında kayıp savı: 231
İşkence görenler ve işkence iddiaları: 251

Gözaltına alınanlar: 14473
Tutuklamalar: 2101

Boşaltılan köy ve mezra: 243 / 3500-4000 toplam

Kapatılan dernek, sendika, yayın: 173

Gözaltına alınan basın emekçileri: 461

Toplatılan yayın: 304
Verilen hapis ve para cezaları: 172 yıl 8 ay hapis, 17 milyar

688 milyon 911 bin TL.

(05.03.1996 Milliyet)

İnsan Hakları Vakfı'nın yayınladığı sonuçlar demokrasi ile yönetilen bir ülkede olamaz. Yani "Türkiye'de demokrasi vardır" diyenler, deyim yerindeyse tam bir yalancıdır. Böyle demokrasi olur mu?

Peki Türkiye neden demokratikleşememektedir? Elbette ki bunun önemli sosyal, ekonomik ve siyasal nedenleri var ve bana göre bunun en önemli nedeni Kürt Sorunu'dur.

Türkiye Cumhuriyeti Osmanlı İmparatorluğu'nun yıkıntıları üzerine kuruldu. Osmanlı İmparatorluğu, çok dilli, çok kültürlü, çok dinli ve bir çok halkı bünyesinde barındırıyordu. Zaten Cumhuriyetin kuruluş sürecinde de, yönetimin vaat ve mesajları bu gerçekliği gözönüne alıyordu. Cumhuriyeti kuranlar bile başlangıçta, "Cumhuriyet, Türklerin ve Kürtlerin ortak cumhuriyeti olacaktır" diyorlardı. Bu söyleme uygun maddeler Amasya Tamimi'nde de yer alıyordu. İsmet İnönü, Lozan'da, hem Türklerin hem de Kürtlerin temsilçisi olduğunu söylüyordu. Aslında Kurtuluş Savaşı'nda, Türkler kadar Kürtler de bedel ödediler.

Ancak Cumhuriyetin kuruluşundan sonra Cumhuriyet birden bire Türklerin Cumhuriyeti oldu. Azınlık hakları ancak Lozan'da azınlık olarak kabul edilen Hıristiyan, Rum ve Yahudi'lere tanındı. Sözde Cumhuriyetin asli unsuru olacak olan Kürtler yok sayıldı. Kürt ve Kürdistan sözcükleri yasaklandı. Kürtler, azınlık haklarından bile yararlanamadılar. Bir zamanlar sokakta Kürtçe konuşanlardan bile para cezası alındığını herkes biliyor. 2932 sayılı yasa ile Kürtçe resmen yasaklandı. Bir diğer deyimle, Kürt sorununda red, inkar ve şiddet politikası uygulandı ve bu politika ne yazık ki halen de egemendir.

Yaşanılan haksızlığı kendilerine reva görmeyen Kürtler, defalarca ayaklandılar; yüzbinlerce kişinin yaşamlarını yitirmesine rağmen, Özgürlük uğruna ağır bedeller ödediler ve halen de bedel ödemeye devam ediyorlar.

Bu red, inkar ve şiddet politikası elbette demokrasiyi de rafa

kaldırmak zorundaydı. Demokratik bir ülkede jenosid, asimilasyon politikası uygulanamazdı; bugün de uygulanmıyor. Bunun için bugün de Türkiye'de demokratik bir idare yoktur; demokrasi yoktur. Vurgun-talan düzeni vardır. Olağanüstü Hal idaresi vardır. DGM'ler vardır ve bu uygulamalar kalıcı hale getirilmek isteniyor. Bunun içindir ki, Türkiye Cumhuriyeti bir sistem tıkanıklığı ile karşı karşıyadır. Kuşkusuz Kürt hal-

Bütün yoğunlukları koltuk kavgasına yöneliktir. Çünkü beslendikleri yer koltuktur ve ancak onun sayesinde ayakta kalabiliyorlar.

3- Devletin yüklenmesi gereken işlev hayatın her alanına taşındı. Devletin her alanda ve işte öne çıkarılması, tüm yetkilerin merkezi idarede toplanması devletin kendisinin işlevsiz kalmasına sebep olmuştur. Bu nedenledir ki Türkiye'de devlet, vatandaşına karşı kendini koruma telaşına düş-

Demokrasi ve Değişim Partisi, gerçek anlamda demokratik bir toplum ve devlet yapısını yaratmanın ihtiyacından doğdu. Geniş halk yığınlarına dayanan ve sivil toplum örgütlerinin desteğine sahip demokratik bir kitle partisi olmayı hedeflemişti. Sistemin daha kurulum kurulmaz iki aylık bir parti iken DDP'yi kapatmaya yönelmesi ne anlama geliyordu?

kına reva görülen bu uygulamaya yalnız Kürtlere eza çekirtmiyor. Toplumun geniş bir kesimi uygulamalardan rahatsızdır ve toplum adeta tıkanmıştır. Bu tıkanmanın başlıca sebepleri de şunlardır:

1- Türkiye'de demokrasi hiçbir zaman oluşmadığı için, yönetime kitleler katılmadı. Yani katılımçılık Türkiye idare sistemine oturmamıştır. Kürt illerinde ise yakın zamana kadar bütün oylar feodal kurum temsilcilerinin tekelinde idi. Aşiretlerin gücü, kendilerine dayanan partinin gücünü belirliyordu. Ya da şeyh, ağa ve beylerin temsilcileri, içinde yer aldıkları partinin gücünü belirliyordu.

2- Siyasi partilerin yapısı sistem tıkanmasında önemli rol oynamıştır. Bugünkü düzen partilerinde demokratik işleyiş yoktur. Partilerde lider sultanı vardır. Lider ve etrafındakiler tek belirleyicidir. İstisnacı politikaları terk ettikleri an güç kaybına uğrayacakları için, ülkenin geleceği, halkın çıkarları onları ilgilendirmez.

miştir.

4- Yerel yönetimlerin işlevsiz ve yetkisiz duruma düşürülmüş olması sistem tıkanmasının bir diğer sebebidir. En küçük bir alt yapı hizmetinin bile karar ve tasarrufu Ankara'da yapılmaktadır. Yetkisizlik ve mali sıkıntılar yerel yönetimleri işlevsiz duruma getirmiştir.

Yanlış politikalar sonucu kendi sistemini tıkayan bu egemen kesimin iktidarı, halk yığınları bakımından iki şey anlatır: Ekonomik sömürü ve bu sömürünün devamını sağlayacak baskı.

Bu sömürü ve buna eşlik eden baskı beraberinde özgürlüklerin kısıtlanmasını getirdi ve militarizmin güçlenmesine yol açtı.

Kıscası yönetici kesim, izlediği yanlış politika ile ülkeyi bir yangın yerine çevirdi; ülkenin kaynakları gereksiz yere sarf edildi; halkın ekmeği kurşuna ve bombaya dönüştürüldü; ülke yoksullaştı; ekonomik bunalım gideerek büyüdü.

Ağır ekonomik bunalımın

aşılması; işsizliğe, yoksulluğa çözüm bulunması; bölgeler arası eşitsizlik durumunun giderilmesi; vurgun ve talan düzenine son verilmesi, rüşvet ve yolsuzluk çarkına dur diyen yeni bir politikayı egemen kılmaya bağlıdır. Bu sorunların çözümünü, yaratıcılarından bekleyemeyiz.

Bu sorunları ancak bir bütün olarak Kürtler, işçi, köylü ve emekçiler elele çözebilirler. Bir diğer deyişle bu bir iktidar sorunudur. Ülkenin idaresini bu egemen kesimin elinden almak gerekir.

Demokrasi ve Değişim Partisi-DDP, bu amaçla kuruldu. Ülkenin bütün sorunlarına barışçıl, demokratik yol ve yöntemlerle çözüm önerilerini programına koydu.

Demokrasi ve Değişim Partisi, gerçek anlamda demokratik bir toplum ve devlet yapısını yaratmanın ihtiyacından doğdu. Geniş halk yığınlarına dayanan ve sivil toplum örgütlerinin desteğine sahip demokratik bir kitle partisi olmayı hedeflemişti.

Demokratik bir Türkiye ancak değişim ve dönüşüm politikalarının ortaya çıkması, bu politikaların benimsenmesi ve bunun sonucu Türkiye idari yapısının yeniden şekillenmesi ile oluşur. İşte bunun için önce kendi içinde demokratik işleyişi mutlak olarak uygulamak gerektiğine inanan bir parti idi. DDP ve bünyesinde her türlü düşünceye tahammül eden her düşüncenin kendini ifade etmesine imkan veren, kolektif çalışmayı önemseyen bir parti olmayı hedeflemişti.

İçinde demokratik işleyiş olmayan, değişime kapalı, kolektif ve kadro çalışmasına yönelmeyen bir siyasi partinin geleceği yoktur. Aksi halde var olan diğer düzen partilerinin konumuna düşmesi kaçınılmazdır. Öte yandan kitlelerle kucaklaşmanın yolunun da böyle, güven verici, sabırlı, kararlı ve uzun soluklu çalışmalardan

geçtiğini bilmek gerekir. Ancak böyle bir parti tüm devrimci, demokrat ve yurtseverler için bir payanda olabilir. Çifte standart politikacılar ve partilerin sebep olduğu güven bunalımını aşmanın yolu da böyle bir partinin yaratılmasına ve seçenek haline getirilmesine bağlıdır. DDP de bu amaçla 3 Nisan 1995 tarihinde kuruldu ve programına aldığı can alıcı ve ivedi sorunların çözümünde rol alabilmek için hızlı bir örgütlenme dönemine girdi.

Düzene karşı bir kulvarda siyaset yapmanın zorlukları herkesçe biliniyor. Türkiye'de siyasetin varlıklı kesimlere endekslendiği de ortada iken, bu zorlukları göze almak, siyaset yapmak için yeterli değil. Daha da ötesi, karşınıza anti-demokratik yasalar ve kurumlar her an çıkabilir. Nitekim DDP de bu durumla karşı karşıya kaldı. Türkiye'nin ihtiyaçlarına göre, geniş bir tartışma zemininden geçerek bir yıllık bir tartışma sürecinden sonra oluşturulan programına, Cumhuriyet Başsavıllığı, Anayasa Mahkemesi nezdinde kapatma davası açtı.

6 Haziran 1995 tarihinde DDP daha iki aylık bir parti iken, C.Başsavcılığı, partinin programının; "Türk Devleti'nin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne ve diline dair hükümleri değiştirme amacını gütmek", "Devletin teklifini değiştirme amacını gütmek" ve "Türkiye Cumhuriyeti üzerinde milli kültür veya ırk veya dil farklılığına dayanan azınlıklar bulunduğunu ileri sürmek, Türk dilinden başka dil ve kültürleri korumak amacını gütmek için tesbit ve iddialar taşıdığını" ileri sürerek kapatılma davası açılmasını talep etti. Delil olarak partinin programının tamamını gösteriliyordu.

DDP programının ana eksenini, Türkiye'nin demokratikleşmesi, ülkeye barışın gelmesi ve ekonomik sorunların çözümüdür. DDP, Kürt sorununun çözümünü de bu

çerçevede ele alıyor, barışçı ve siyasal yöntemler öneriyordu. DDP "Türkiye'ye demokrasi, Kürtlere özgürlük" şiarını da seslendirdi ve Türkiye'nin acil olan üç temel sorununu; Kürt sorunu, demokrasi sorunu ve ekonomik sorununu programının ana eksenini olarak belirledi. Bu üç soruna yönelik çözüm projeleri DDP programında mevcuttu. Öyleyse sistemin daha kurulur kurulmaz iki aylık bir parti iken DDP'yi kapatmaya yönelmesi ne anlama geliyordu?

Bu teşebbüsün arkasındaki mantık gayet açıktır. 70 yıldan fazladır Kürtler, Kürt dili ve tarihi yok sayılmaktadır. Son zamanlarda iki yüzlü politikaları sonucu Kürt varlığını kabul edenler ise, öyle anlaşılıyor ki bundan bile pişman olmuş. Sistem ne siyasal, ne yönetsel ve ne de kültürel alanda Kürtlere hiç hak tanımaya yanaşmıyor. Sistem yine çözümlü, baskı, şiddet ve demogoji politikaları ile Kürtleri ezmede arıyor. Diğer bir deyimle Kürtler, yok edilmek isteniyor; Kürt adına bile tahammül edilmiyor. Bu nedenle hiç bir partinin ve yayının Kürtler için hak ve özgürlük istemesine, rejim razı değil. Hele bunu isteyen Kürtlere ise hiç aman verilmiyor.

Sistemin bu tutumu onun, sözde "teröre" karşı savaştığı demagogjisini de açığa çıkarıyor. Çünkü herkes biliyor ki, DDP gibi demokratik, barışçıl yol ve yöntemlerle çözüm isteyen bir parti, şiddetli çözüm olarak görmemektedir. DDP'nin sözde terör için çıkarılan yasalarla yargılanması, devletin maskesini de düşürmektedir.

Sonunda DDP de HEP ve DEP gibi 19 Mart 1996 tarihinde kapatıldı. Ancak karar hemen açıklanmadı. Çünkü iki gün sonrası egemenler için riskli bir tarihti. Yani iki gün sonra Kürtler Newroz Bayramı'nı kutlayacaktı. Bir partinin programında Kürtlerden bahsettiği için kapatılmış olmasının yaratacağı olumsuz etkiyi azalt-

mak için 19 Mart 1996 tarihinde alınan kapatma kararı, Newroz sonrasında, yani 25 Mart 1996 tarihinde kamuoyuna açıklandı. DDP devletin kapattığı 10'uncu partidir ve bu karar devletin zaten bozuk olan siciline yeni bir sayfa daha eklemekten öteye gitmeyecektir. Bu kararın, demokrasi güçlerine geri adım atıramayacağı açıktır.

İlginçtir; DDP'nin Kürt sorununun çözümü için dillendirdiği politikaları başka partiler de söylüyor. Hatta bazılarının programlarında ya da hazırladıkları "çözüm raporları"nda benzer ifadeler var. Ancak onlar hakkında herhangi bir yaptırıma gidilmiyor ve bana göre bu nedensiz bir durum değildir. DDP'nin kapatılmasının asıl sebebi salt Kürtlerden ve onların haklarından bahsetmesi değildir. DDP Kürt sorununun barışçıl, demokratik bir zeminde çözümünün mümkün olduğuna inanıyordu. Aynı zamanda çözümün anahtarına programında işaret ediyordu. Bu tesbite kitlelerin güven duydukları biliniyordu ve bu tespitin giderek güçlü bir dalgaya dönüşebileceği kaygısı egemenleri korkuttu. DDP, bunun için alatale kapatıldı.

Politikacılar değişim ve dönüşüme açık kurumdur. Bugün dünyada ve özellikle Türkiye'de, cesaretli, güvenilir ve uzak görüşlü politikacılara gerek vardır. Ne yazık ki, geçmişten bugüne kadar, iktidarlarıyla, muhalefetiyle Türkiye'de düzen partileri hala deve kuşu politikası yapmaktadırlar. Çözumsuzlük siyasetinde ısrar etmektedirler.

Kürt sorununun barışçıl ve demokratik yollardan, şiddet ve gerilimden arınmış bir ortamda çözümü mümkündür. Çözümde hak eşitliği esas alınmalıdır. Bu düşünce ve barışçıl çözüm yöntemi kitlelerde derin bir iz bırakmıştı ve bu anlamda 24 Aralık 1995 Genel Seçimleri'nde alınan sonuç da

en güzel mesajdır.

Öte yandan, bugün DDP'nin kapatılmış olması, kapatılma davası açılmadan önce, DDP'nin devlet eliyle kurulduğu söylemini yayanlara da verilen en çarpıcı cevaptır. DDP politik arenada muhalif kesimin birliğini sürekli savunmuş ve bunun için büyük çabalar da harcamıştır. Bu anlamda EBÖB (Emek Barış ve Özgürlük Bloku) en anlamlı örnektir ve bu Blok'un oluşturulmasında DDP ciddi bir çaba göstermiştir. Yeri gelmişken EBÖB sürecine değinmekte de yarar var.

Kürtler bir bütün olarak, her türlü antidemokratik yasa ve kurumlara, bütün açık baskı ve tehditlere rağmen BARIŞCI POLİTİKADAN yana tavır almışlardır. Demokrasi ve barış istemlerini yüksek bir oy oranı ile ifade etmişlerdir.

Türkiye'de yaşayan demokrat-yurtsever tüm kişi, kurum ve siyasi organizasyonların önünde ciddi bir birlik sorunu halen de vardır. Bugüne kadar demokrasi güçleri bu sorunu çözmede, ne yazık ki önemli bir mesafe almış değiller. Bu yüzden demokratik ve barışçıl mücadele de kitleselleşemiyor.

DDP'nin kuruluş sonrası çalışma sürecinde, çoğu subjektif olan bu olumsuz engellerin üzerine giderek, birliklerin örülmesi için aktif çaba gösterilmesi tespiti vardı. Bu düşünce ile DDP'nin 13 Haziran 1995 tarihinde Diyarbakır'da yaptığı genişletilmiş Parti Meclisi toplantısında, "Türkiye'deki de-

mokrazi mücadelesinin mevzi kazanması için bir 'Barış ve Demokrasi Platformu'nun oluşturulmasına çaba sarf edilecektir" kararı alınmıştı. Bu karar daha sonra DDP'nin 15 Ekim 1995 tarihinde yaptığı 1. Olağan Kurultay'ında kurultay kararı haline getirildi.

Karar kurultay sonuç bildirisi ile kamuoyuna duyuruldu. Olası bir erken genel seçimde demokrasi güçlerinin bir platform oluşturması oldukça önem kazanmıştı. Bu konuda daha hazırlık çalışması yapılırken, 24 Aralık 1995 Erken Genel Seçim kararı alındı.

Birlik konusunda DDP, daha sonra EBÖB'ünü oluşturan ve EBÖB'de yer almayan bir çok parti ve kuruluş ile ikili görüşmeler yapmayı programladı ve gerekli adımları attı. DDP bu çabalar içerisinde iken, HADEP'in CHP ve RP ile seçim işbirliği arayışı içine girdiğini, ancak seçim sonrası yapılan bazı değerlendirmelerin sonucunda öğrendik. Bu arada seçim öncesi, HADEP Genel Başkan Yardımcısı Osman Özçelik basın yoluyla YDH'ne seçimde işbirliği önerisini yaptı.

Ancak DDP'nin çabalarıyla ve sürdürülen ikili görüşmelerden sonra dört siyasi partiyi DDP'nin Genel Merkezi'nde bir araya getirerek seçimi tartışmayı başardık. Bu dört partinin biraraya gelmesi kuşkusuz kolay olmadı ve DDP'nin bu anlamda çabaları büyüktü. Sonuçta seçimlere bir blok olarak girme kararı alındı. Çalışma programı ve protokoller imzalandı.

Çok özet olarak şunu belirtmeden bu konuyu geçmek istemiyorum: EBÖB'nun yarınlara taşınamaması ve demokrasi güçleri arasında oluşan subjektif olumsuzlukların ortadan kalkması önemli bir durumdu. Karşılıklı ilişkilerde buna dikkat edilmesi gerekiyordu. Üzülerek belirtmeliyim ki, özellikle HADEP bu konuda iyi bir sınav vermedi. Üzerinde

uzlaşılabilir listelerde bile son anda tek taraflı tasarrufla değişiklik yaptı. Bir çok yeni sorun yarattı. Bu yüzden seçim çalışmaları ak-sadı ve gecikti.

Her şeye rağmen Demokrasi ve Değişim Partisi (DDP), Halkın Demokrasi Partisi (HADEP), Birleşik Sosyalist Parti (BSP), Sosyalist İktidar Partisi (SİP)'in oluşturduğu EBÖB, bir bütün olarak Türkiye'nin her tarafında destek gördü. Özellikle OHAL kapsamındaki Kürt illerinde yüksek oranda ve beklenenin üstünde oy aldı.

Her şeye rağmen BLOK adına HADEP'in aldığı %4.17'lik oy oranı küçümsenecek bir rakam değildir. EBÖB Türkiye'nin her tarafından oy almıştır. Bu önemlidir. Kürt illerinde yüksek oy almıştır. OHAL idaresi altındaki illerin bir çoğunda birinci parti olmuştur. 24 Kürt ilinde aldığı 585 bin 255 oy (%14.67) yoğun anti-demokratik koşullara ve baskılara rağmen iyi bir sonuçtur.

Olağanüstü Hal Bölgesi ve mücavir on ilde ise (Ağrı, Bingöl, Bitlis, Mardin, Siirt, Batman, Diyarbakır, Tunceli, Hakkari) EBÖB en yüksek oyu almıştır. Bu on ildeki sonuçlar tablodaki gibidir:

Seçim sonuçları tablosunda görüldüğü gibi, HADEP (EBÖB) % 30.32'lik oy oranı ile anılan bölgede birinci parti olmuştur. Sonuçlardan şu mesajı çıkarmak mümkündür. Kürtler bir bütün olarak, her türlü antidemokratik yasa ve kurumlara, bütün açık baskı ve tehditlere rağmen **BARIŞÇI POLİTİKADAN** yana tavır almışlardır. Demokrasi ve barış istemlerini yüksek bir oy oranı ile çarpıcı bir şekilde ifade etmişlerdir.

Eğer EBÖB son ana bırakılmıyorsa, Blok birimleri oluşturulur ve Blok politikası öne çıkarılırsa, göç eden, yer değiştiren ve 18 yaşındakilerin oy hakkı kazan-

ması ile kütüklere yazılmak için verilen bir haftalık zaman iyi kullanılırsa, ben inanıyorum ki % 4.17'den çok daha yüksek oranda bir oy alınabilirdi.

Ayrıca Demokrasi Partisi'nin (DEP) 1994 Genel Yerel seçimlerinden çekilmesinin de genel seçimlere yönelik olumsuz bir etkisi olmuştur. Çünkü seçim çalışması sırasında özellikle kırsal kesimde, kütüklere kayıt yaptırmayan çok genç ile karşılaştım; "Kendinizi niye kayıt ettirmediniz" diye sorduğumda aldığım cevap çok ilginçti: "Biz yine sizlerin seçime bir kaç gün kala seçimlerden çeki-

yurtsever çevrelerin eksik ve hatalı yaklaşımlarıyla birleşince, zaman içinde birliği engelleyici önyargılar oluştu. Bunların bir anda giderilmesi beklenmemeli. Karşılıklı ve kararlı çabalarla önyargılar giderilmeli, güven ortamı oluşturulmalıdır.

EBÖB biraz da baskın bir genel seçimin dayatması ile kısa sürede oluştu. Belki istenen ölçüde güven verici olamadı. Ama geniş kesimlerin onay ve desteğini göreyerek, birlik ihtiyacını ve önemini bir kez daha ortaya koydu.

Başta EBÖB katılımcısı partiler olmak üzere, değişimden ve

10 ildeki toplam oy	:	1.470.877
10 ildeki toplam geçerli oy:		1.107.676.....%75.32
1- EBÖB(HADEP)'ün oy toplamı	:	335.900.....%30.32
2- DYP'nin aldığı oy	:	168.100.....%14.94
3- ANAP'ın aldığı oy	:	173.913.....%15.45
4- RP'nin aldığı oy	:	257.147.....%22.84
5- DSP'nin aldığı oy	:	230.904.....% 2.12
6- CHP'nin aldığı oy	:	48.480.....% 4.80
7- MHP'nin aldığı oy	:	45.181.....% 4.01

leceğinizi düşündük ve kayıt olmayı bu yüzden önemsemedik..."

Barışçı yol ve yöntemlerle demokrasi mücadelesi sabır ister, kararlılık ister; çok yönlü hazırlık ister. Kitle gücü ile siyasi mevzi kazanmanın başka yolu yoktur. İnsanlara güven vermek ve onları ikna etmek zorundasınız. Değişim politikaları ve Türkiye'nin yeniden yapılanması için barışçı politikalar kaçınılmazdır. Bu politikalarla sonuç almak için de birlik şarttır. Bu yüzden EBÖB veya benzeri bir birlik modeli her zaman gözetilmelidir. Onun için EBÖB genişletilerek devam etmelidir. Bir programı olmalı ve mutlaka ilkelere dayandırılmalıdır.

Unutulmamalı ki, birlik çabaları özen ve özveri ister.

Egemenlerin sistemli çabaları, demokrat, ilerici, sosyalist ve

demokrasiden yana olan parti ve örgütlere düşen görev bu mesajı doğru algılamak, parti ve grup çıkarlarını aşarak, geniş halk yığınlarının istemleri doğrultusunda davranmaktır.

Biz DDP deneyini yarınlar taşıyarak, tespit ettiği barış ve demokrasi platformu önerisini hayata geçirmek konusunda kendimizi görevli ve sorumlu sayıyoruz. Saflarında yer aldığımız Demokrasi ve Barış Partisi'nin bu sorumluluğu laikiyle yerine getireceğini belirtmek istiyorum.

Düzenin değişmesi emekçi yığınlarla, demokrasiden yana kesimlerin ve yurtsever güçlerin elele vermesine bağlıdır.

Biz **Demokrasi ve Barış Partisi-DBP** olarak bu işbirliği ve dayanışma isteminin takipçisi olacağız.

Barış yoksa ekmek de yok!

Serhat Yılmaz

İşçi sınıfının ve emekçi halk yığınlarının birlik, dayanışma ve mücadele günü olan 1 Mayıs, egemen sınıfların korkulu rüyası olmayı sürdürüyor. Bugüne gelinceye dek geçen 110 yıllık süreçte, 1 Mayıs, egemen güçlerce tüm dünyada engellenmeye çalışıldı, hatta kana bulandı. Ne var ki, 1886 1 Mayıs'ından beri 1 Mayıs'larda emekçilerin kanını döken egemenler, bu günün, tüm dünyadaki emekçilerin birlik, mücadele ve dayanışma günü olarak kutlanagelmesini önleyemediler.

1886 1 Mayıs'ında 8 saatlik işgücü talebini kabul ettirmek için alanlara dökülen Amerikalı işçiler, egemenlerin polisleri ve provakatörleri tarafından bir saldırıya maruz kaldılar. Yüzlerce işçi tutuklandı, yüzlercesi yaralandı ve çok sayıda işçi öldürüldü. Tutuklananların birçoğu müebbet hapse mahkum edilirken, 4 işçi lideri de idama mahkum edildi ve 11 Kasım 1887'de infazları gerçekleştirildi. 21 Temmuz 1889'da toplanan II. Enternasyonal'de alınan bir kararla, 1 Mayıs, katliamları protesto etmek ve 8

saatlik işgünü hakkı için verilen mücadeleyi yükseltmek amacıyla, gösteri ve eylem günü olarak kabul edildi. 1891'de toplanan II. Enternasyonal'in 2. Kongresi'nde alınan bir kararla ise, 1 Mayıs, işçi sınıfının **birlik, mücadele ve dayanışma günü** olarak ilan edildi. 1 Mayıs, o tarihten beri tüm dünyada büyük bir coşkuyla kutlanıyor. Dünya işçi sınıfının yüz yılı aşkın bir süredir kanı ve canı pahasına verdiği mücadele, birçok ülkede 1 Mayıs'ın meşruluğunu, yasal ve hukuki bir çerçeveye oturturken, baskıcı rejimle-

rin hakim olduğu Türkiye gibi ülkelerde, 1 Mayıs hala baskı ve yasaklarla engellenmeye çalışılıyor.

Türkiye'de 1 Mayıs'lar

Türkiye'deki 1 Mayıs kutlamalarının geçmişi, 1909 sonrası yıllara rastlıyor. Ancak bu dönemde gerçekleştirilen 1 Mayıs kutlamaları, çok cılız ve çok dar bir çevrede gerçekleşiyor. Araya savaşların girmesiyle uzun yıllar gerçekleştirilemeyen 1 Mayıs kutlamaları, ilk defa 1921 yılında kitlesel ve yaygın bir şekilde gerçekleştirildi. Ancak bu dönemdeki 1 Mayıs kutlamaları, işgal kuveetlerine yönelik protesto gösterileri niteliği taşıdığı için engellemelerle karşılaştı. Cumhuriyet'in ilanından sonra işçi sınıfının talepleri doğrultusunda şekillenmeye başlayan 1 Mayıs kutlamaları, bu kez de Kemalist yönetim tarafından engellendi.

Kemalist ideolojinin hakim kılınması ve bu çerçevede bir devlet yapısının oluşturulması için bir seferberlik başlatan egemenler, bu deli gömleğini giymek istemeyen kesimleri, bir bir safdışı ederken, bu süreçte kendilerine ayak bağı olup kafalarını ağrıtabilecek bir işçi hareketinin gelişmesini de engellediler. 1923'ten sonraki yıllarda kendilerine verilen sözlerin tutulmasını isteyen Kürtler'e karşı bir savaş ve soykırım başlatan Kemalist yönetim, bu sırada emekçilere yönelik saldırıları ve hak gasplarını da ihmal etmedi. O dönemde emekçi kesimler arasında başgösteren kıpırtılar, Takrir-i Sükun gibi kanunların ilanından sonra uzunca bir süre duruldu. 1926'ya kadar çeşitli saldırılara rağmen cılız da olsa gerçekleştirilmeye çalışılan 1 Mayıs kutlamaları, 1926'dan itibaren 51 yıl boyunca yasaklandı. Bu süre içinde, emekçi kesimlerin **ekmek** istemleri gibi, **demokrasi** istemleri de askıya alındı. Çünkü, ülkede ilan edilmemiş bir iç savaş, bir Kema-

list inşa süreci yaşanıyor ve bu süreçte kesinlikle emekçilerin ekmek ve demokrasi gibi taleplerine yer yoktu; çünkü, ülkenin "esenliği" için herkesin dişini sıkması gerekiyordu(!)..

Kürtlerin başlattığı isyanları kan ve katliamla bastıran devlet, aynı zamanda ülke içinde gelişebilecek emekçi yığınların muhafefetinin ve kendisine ayak bağı olabilecek örgütlenmelerin üzerine de aynı sertlikle gitti.

Cumhuriyetin ilk yıllarındaki

si, kendi kurallarını yaratmış ve ülkeye egemen hale gelen bu kurallar, ülkedeki diğer emekçi halkların **iş, ekmek ve demokrasi** taleplerinin ertelenmesini beraberinde getirmişti.

Boşa geçen bu 51 yıl, aslında Türkiye'deki emekçi yığınlar açısından ibret vericidir. Çünkü dünyanın hiçbir ülkesinde, bu kadar büyük bir emekçi potansiyeli bu kadar uzunca bir süre uyutulup avutulmamış, dizginlenememişti.

Bu 1 Mayıs'ta Kürt ve Türk emekçi kesimlerinin haykırması gereken sloganlardan biri de, "Yaşasın halkların kardeşliği" olmalıdır. Evet, devletin tüm kirli oyunlarına ve ülkedeki halklar arasında yükseltilmeye çalışılan şovenizm dalgasına karşı, Türkiye'deki tüm emekçi halkların hep bir ağızdan yanıt vermesi gerekiyor.

tek parti iktidarı döneminde, Türkiye'deki emekçilerin örgütlenmesi engellendi. Bu amaçla kurulan çok sayıda işçi birliği, sendika ve parti, devlet tarafından kapatıldı. Bunların yönetici ve üyeleri tutuklanarak hapse tıklandı.

Yani, Kürtlere karşı uygulanan her katliam, kanla bastırılan her isyan, Türkiye'deki demokrasi mücadelesinin de durmadan sekteye uğratılmasını beraberinde getirdi.

Emekçiler 51 yıl boyunca dişini sıktı

1 Mayıs kutlamalarının yasaklandığı 1926 yılından 1976 yılına kadar geçen 51 yıllık süre, Kürt halkı için katliamlarla dolu bir süreçti. Türk halkı ve Türkiye'deki diğer halkların emekçi kesimleri için ise bu 51 yıl, kaybedilmiş bir 51 yıldır. Kürtlere karşı sürdürülen amansız savaş ve burjuva iktidarının sağlamaştırılması mücade-

51 yıl sonra 1 Mayıs: İki yıllık ara dönem

51 yıl boyunca yasal olarak kutlanması engellenen 1 Mayıs, nihayet 1976 yılında işçi sınıfının birlik, dayanışma ve mücadele ruhuna uygun bir şekilde kutlandı. 1977 1 Mayıs'ı ise daha görkemliydi. Yüzbinlerce emekçi, o gün Taksim Meydanı'nı doldurmuş, haklı taleplerini tüm dünyanın gözleri önünde haykırıyordu. Böylesi bir şahlanışa alışkın olmayan ve emekçi halk yığınlarını hep uyuyup sabrederken görmek isteyen egemenler, bu hazımsızlıklarını, gerçekleştirdikleri bir katliamla gözler önüne serdiler. 1977 1 Mayıs'ına saldıran devlet destekli sivil-faşist provakatörler, Taksim Meydanı'nı kana boyadılar. 34 emekçi katledildi, 126'sı ise yaralandı. Katliamın failleri ise hala adil bir yargının karşısına çıkarılmıştı değil.

Katliamın sanıkları bu yıl da yargılanamazsa, 20 yıllık zaman aşımı süresi dolacak...

Evet, 51 yıl boyunca taşları eritebilecek bir sabırla bekleyen emekçi halk kesimleri, sonunda alanlara dökülerek taleplerini haykırması ve devletin gerçek yüzünü bir kez daha tanıma imkanı bulmuşlardı.

1978 1 Mayıs'ında tekrar alanları dolduran yüzbinler, devlete "katliamlarla bizi yıldırılmazsınız, artık uyandık ve ayaktaız" mesajını verdiler. Devletin etekleri tutuşmuştu. Yarım yüzyıl boyunca dizginlenen dev uyanmış ve ayağa kalkmak üzereydi. Bir şeyler yapılmalıydı artık...

1979 1 Mayıs'ı gelip çatmadan önce önlem alınmıştı. Başta İstanbul olmak üzere, diğer büyük kentlerde ilan edilen sokağa çıkma yasağı ve sıkıyönetim uygulaması, yüzbinlerin alanlara dökülmesini engelledi. Ancak tüm baskı ve yasaklamalara rağmen, onbinler Kürdistan'da alanlardaydı.

DHKD ve DDKD'nin öncülüğünde Bitlis'te gerçekleştirilen Kürdistan'daki 1 Mayıs kutlamaları, işçi sınıfının birlik, dayanışma ve mücadele günü olmaktan öte anlamlar da taşıyordu...

7 yıl ara

1926'dan itibaren 51 yıl boyunca resmen yasaklanan 1 Mayıs kutlamaları, 1976'da tekrar gerçekleştirilmeye başlanmış, ancak bu sadece iki yıl sürmüştü. 12 Eylül 1980 Askeri Darbesi ile birlikte, birçok demokratik hak tekrar gaspedilmiş, ülkeye yeni bir deli gömleği giydirilmişti. 12 Eylül darbesinden sonra 7 yıl daha boş kalan alanlar, 1987'den sonra tekrar dolmaya başladı. Ancak egemenlerin saldırısı durmadı. Birçok yerde yine engelleme girişimleri yaşandı. Türkiye'deki emekçi kesimlerin birlik, mücadele ve dayanışma mücadelesinin sembolü haline gelen Taksim Meydanı ey-

leme kapatıldı ve bu yasak hala sürüyor.

Saldırıları sonraki yıllarda da sürdü. 1989'da gerçekleştirilen 1 Mayıs kutlamalarında gerçekleştirilen saldırılar sonucunda M. Akif Dalci katledildi; 1990 1 Ma-

si ve barış talepleriyle bütünleştirilmiştir.

Bu 1 Mayıs'ta, emekçiler, haklı sınıfsal taleplerinin yanısıra ülkedeki kirliliğin sona erdirilmesi ve demokrasinin bütün kurumlarıyla hakim kılınması için de

Bu 1 Mayıs'ta, emekçiler, haklı sınıfsal taleplerinin yanısıra, ülkedeki kirliliğin sona erdirilmesi ve demokrasinin bütün kurumlarıyla hakim kılınması için de seslerini yükseltmelidirler. Çünkü, emekçilerin hak alma mücadelesi artık Kürt sorununun çözümünden bağımsız değildir. 1 Mayıs'ta, barış, demokrasi, ekmek ve özgürlük istemlerimizi alanlara taşıyalım!

yısı'nda ise Gülay Beceren, polis saldırısı sonucu sakatlandı.

Egemenler, hala 1 Mayıs'ı engellemenin ve emekçilerin hak alma mücadelesini baltalamanın yollarını aramaktan vazgeçmiş değiller. Ancak her 1 Mayıs'ta daha kitleselleşerek alanları dolduran emekçiler, egemenlerin uykularını kaçırmaya devam ediyorlar.

Barış yoksa ekmek de yok!

Emekçiler, bu 1 Mayıs'ta da haklı sınıfsal taleplerini haykırarak için alanları dolduracaklar; özelleştirme, sendikasılaştırma, işten atma ve taşeronlaştırma uygulamalarına karşı tepkilerini dile getirecekler.

Ayrıca bu yıl kutlanacak olan 1 Mayıs, kamu emekçilerinin uzun zamandır süren grevli toplu sözleşmeli sendika hakkı yönündeki taleplerini daha gür haykıracakları bir yıl olacak geçen yıllara oranla.

Ancak bu süreçte Türkiye'deki emekçi yığınların önünde duran görev, sınıfsal talepleri, demokra-

seslerini yükseltmelidirler. Çünkü, emekçilerin hak alma mücadelesi artık Kürt sorununun çözümünden bağımsız değildir. Ülkede tüm sorunların açıkça tartışılacağı bir barış ortamı hakim olmadan, silahlar susmadan, silahlara ayrılan harcamalar ülkenin kalkınması ve yeniden yapılanması için harcanmadan; emekçilerin iş, ekmek, özgürlük ve demokrasi istemlerinin çok fazla ileriye gide-meyeceği açıktır.

Bu 1 Mayıs'ta Kürt ve Türk emekçi kesimlerinin haykırması gereken sloganlardan biri de, "Yavaşın halkların kardeşliği" olmalıdır.

Evet, devletin tüm kirliliği oyunlarına ve ülkedeki halklar arasında yükseltilmeye çalışılan şovenizm dalgasına karşı, Türkiye'deki tüm emekçi halkların hep bir ağızdan yanıt vermesi gerekiyor.

1 Mayıs'ta da, sonrasında da barış, demokrasi, ekmek ve özgürlük istemlerimizi alanlara taşıyalım!

Çünkü; barış yoksa, ekmek de yok....

Muhalif Basın ve Türkiye'deki Öznel Durum...

Ali Çınar

İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi, günümüzden 48 yıl önce Paris'te imzalanmıştı. Bu beyannameden önce de, 1789 yılında kabul edilen ve toplam 17 maddeden oluşan bir başka beyanname vardı; ki bu beyannamenin birçok maddesi, İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'ne de kaynaklık etti. Fransız Burjuva Devrimi'nden hemen sonra, Devrim Meclisi tarafından kabul edilen 1789 Bildirgesi ve insan haklarının korunmasında en önemli belge olma özelliğini halen koruyan İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi, kuşkusuz bir ihtiyacın ürünüydüler. Kimse, haklarının gaspedilmesine olanak tanınmasını; özellikle de İkinci Dünya Savaşı'nda yaşananların bir daha yaşanmasını istemiyordu.

Ne yazık ki bu belgelerin uygulanırlığı, özellikle geri kalmış birçok ülke açısından tartışma götürür. Örneğin Türkiye gibi bu belgelerin birçoğuna imza atmış ülkelerde, belgelerin sadece imza

atılmak için hazırlandığı kuşkusunu birçok insan taşıyor. İnsan haklarının, düşünce özgürlüğünün, kendini ifade etme hakkının ayaklar altına alındığı bu ülkelerde, deyim yerindeyse, altına imza atılan bu belgelerin hiçbir geçerliliği yoktur. Hatta öyle ki, bırakın bu belgeleri, bizzat Türkiye ve benzeri devletlerin hasel kadar de olsa yasalarında yer alan birçok hakkın bile bu ülkelerde uygulanma şansı yoktur.

Türkiye Cumhuriyeti, bu ve benzeri birçok belgenin gereklerini yerine getirmekten kaçınıyor. O, akla gelebilecek birçok hakkın yaşama geçirilmesinde, uygulanmasında hala gerçeklikten uzaktır ve kendi bildiğini okumaya devam ediyor.

Cumhuriyetin kuruluşu ile birlikte, nüfusu milyonlarla ifade edilen bir halkın varlığı, Türkiye'de, yasal ve fiili uygulamalarla reddedildi. Türkiye'de rejimi zorlayan en önemli etken Kürt halkının varlığıdır ve halen de, yöne-

tim erki, bu halkın varlığını kabul edecek cesareten yoksundur. Bu nedenledir ki, şimdiye kadar tüm yasa ve uygulamalar, bir halkı zorla sindirmeye, yoketmeye yönelik olarak hazırlandı ve uygulandı. Uluslararası anlaşmalara konulan çekinceler veya anılan anlaşma ve belgelerin Türkiye Cumhuriyeti'nde uygulanırlığının olmaması da bu nedenledir.

Türkiye'de açık olan birşey var: Cumhuriyet'in kuruluşundan bu yana, çoğunluğun iradesine dayalı, demokratik bir yönetim işbaşına gelmedi. Yönetim erkini elinde bulduran kesim ise, sadece kendine özgürlük tanıdı ve tüm uygulamalarını kendi politikaları ekseninde oluşturdu.

Düşünce ve basın özgürlüğü önündeki engeller

Türkiye'de örgütlenme başta olmak üzere, basın ve ifade özgürlüğü alanında da ciddi engeller var ve bu engeller halen de sü-

rüyor. Bu engellerin uygulamadan kaldırılması için de, görünen o ki, ciddi bir çalışma yok.

Kuşkusuz zaman zaman düşünce ve ifade özgürlüğü önündeki engellerin kaldırılması için çalışmaların yürütüldüğü, hatta bu engellerin Türkiye'de olmadığı bizzat yönetim erki tarafından ifade edildi. Ne yazık ki bu söylemler gerçeği yansıtmıyor. Egemen kesim her zaman bir aldatmaca için de oldu.

yürürlükten kaldırılan TCK'nın 141, 142 ve 163'üncü maddelerinden sonra, örgütlenme ve düşünce özgürlüğü önünde engel kalmaya-çağı iddia ediliyordu. Aradan geçen kısa zaman, söylenenin büyük bir yalan olduğunu açığa çıkardı. Tam aksine, düşünce ve örgütlenme özgürlüğü önüne daha ciddi engeller getirildi. Anılan maddelerin yürürlükten kaldırıldığı gün kabul edilen 3713 sayılı Terörle Mücadele Yasası, düşünce, basın

maddelerde, kuşkusuz Kürt sorununu tartışmayı ve Kürtlerin varlığını kabullenmeyi yasaklayan birçok bend de vardı. Ancak onun ortaya çıkışının ana teması, "Sovyetler Birliği'nden gelecek komünizm tehlikesine karşı tedbir"di. Türkiye de ise bu tedbir, bir başka korku ile bezenerek, 141 ve 142'nci maddelerde ifadesini bulmuştu. O da, deyim yerindeyse "Kürt korkusu"ydü.

1991'li yıllara gelindiğinde Türkiye artık bu korkulardan birini yaşamıyordu(!). Dağılan Sovyetler Birliği, komünizm tehlikesini iliklerinde hissedenerleri bir nebze de olsa rahatlatmış, rejimin sözlerine kanarak ülkeye geri dönen TBKP'li önderler kendileri ile birlikte, partilerini de bitirmişlerdi. Komünizm tehlikesini bertaraf ettiklerine inanan diğer ülkeler, eğer Türkiye gibi kendilerine sorun yaratacak ikincil bir nedenleri yoksa, zaten anılan yasakları koruyan maddeleri ceza yasalarından çıkarmışlardı. Ancak aynı kural Türkiye için geçerli değildi. Onun halen ciddi bir korkusu vardı.

Türkiye'de kimliği uzun yıllar yok sayılan, bir sürü ucube teoriyle Türkleştirilmeye çalışılan bir halk; tüm asimilasyon ve baskı cenderesine, şovenist dalgalara rağmen kimliğini sahiplenmekten vazgeçmemişti. Üstelik son yıllarda sürdürülen korkunç baskı ve katliam düzeyine varan ölümlere rağmen, bu halk kimliğini sahiplenmeye devam ediyordu.

141 ve 142'nci maddelerin kaldırılmasının hemen akabinde yürürlüğe konan 3713 sayılı Terörle Mücadele Yasası'nın temel gerekçesi de, anılan Kürt gerçekliğidir. Kürt gerçekliği Türkiye Cumhuriyeti'ni zorluyordu ve bu nedenle, yasalarında boşluk olmamalıydı(!).

Oysa Türkiye'deki mevcut yasaların içinde terör suçlarına yönelik hiçbir boşluk yoktu. Bu yeni

Kürt gazeteciliği, bir geçmişe dayanır ve denilebilir ki, Kürt tarihinin, özellikle son yüzyıl içinde yer alan en önemli öğelerinden biridir. Kürt gazetelerinin yayınlanmaya başlamasıyla birlikte, Kürt sorunu da giderek değişik bir seyir izlemiş, Kürt düşünce, bilim ve kültürünün gelişmesi önemli bir ivme kazanmıştır. Aynı şekilde, ilk Kürt örgütlenmelerinin oluşması da, ilk Kürt gazetesinin yayınlandığı dönemlere rastlar.

Özellikle muhalif basın üzerindeki ciddi baskı ve yasal engellerin kaldırılması için hiç bir çalışma yürütülüyor. Tam aksine, her geçen gün bu kesim üzerindeki baskılar ve ceza müeyyideleri giderek daha da sertleştiriliyor. Zaman zaman devletin kolluk güçleri, kendi mevcut yasalarını bile tanımayarak, bu kesim üzerindeki baskılarını arttırıyor ve keyfi uygulamalara yöneliyor.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, Basın Kanunu ve Terörle Mücadele Kanunu başta olmak üzere, birçok yasa ve uygulama Türkiye'de basının özgürleşmesi, düşüncenin özgürce ifade edilme- si önünde engeldir. Yasalar baskıcı bir zihniyetle hazırlanmış ve bu yasaların değiştirilmesi için hiç bir adım atılmıyor. Zaman zaman yapılan bazı değişiklikler ise bir aldatmacadan öteye gidemedi.

Örneğin 1991 yılının Nisan ayında Özal hükümeti tarafından

ve örgütlenme özgürlüğüne yönelik daha ciddi engellemeler getirdi. Bu yeni yasanın getirdiği uygulamalarla, düşünen ve düşüncelerini ifade eden aydın, gazeteci, yazar ve sanatçılar bir bütün olarak terör suçlusu kapsamında yargılanıyorlar artık. Son dönemlerde, 3713 sayılı yasanın 8'nci maddesinde yapılan "değişiklik" bile bu gerçeği değiştirmede.

Basına baskının mihenk taşı: Kürt Sorunu

Özellikle 141 ve 142'nci maddelerin kaldırılıp yerine 3713 sayılı Terörle Mücadele Yasası'nın konmasından sonra, muhalif basın üzerindeki baskıların ana nedeni, Kürt sorunu üzerine dillendirilen düşünceler oldu. 141 ve 142'nci maddeler, ağırlıkla komünizm korkusunu içinde barındırıyordu. Mussolini İtalyasının faşist yasaları esas alınarak düzenlenen bu

maddeyle, adeta yeni terör suçları yaratıldı. Hem de dünyanın hiçbir yerinde görülmeyen cinsten terör suçları. Öyleki, sadece "Kürt halkı" deyimini kullandığı için, birçok kimse bu yeni yasa nedeniyle terör suçlusu olup zindanlara tıkıldı. Türkiye'de Türk halkından başka etnik ve ulusal kesimlerin yaşadığını yazmak da terör suçu kapsamına girdi.

Şimdiye kadarki uygulamaların sonuçlarından da açıkça görüldü ki, 3713 sayılı TMY, özellikle yazılı ve görsel basın yoluyla veya siyasal amaçlarla yapılan toplantı ve gösteriler yoluyla devletin resmi ideolojisinin karşısında dillendirilecek düşünceleri engellemek için, yasaya konulan ek bir uygulamaydı. Bu yasa ile, terör suçu kapsamına alınan "düşünce suçu", ayrıca DGM gibi, olağan olmayan mahkemelerde de yargılanmayı beraberinde getiriyordu.

Kuşkusuz basın özgürlüğünü ayaklar altına alan, TCK'nın 311 ve 312 gibi birçok yasa maddesi, daha 3713 sayılı yasa kanunlaşmadan önce yürürlükteydi. Ancak bu yasalar ile, muhalif basına ciddi bir yaptırım uygulayamadığına inanan devlet erki, hilkat garibesi yeni suçlar yaratmanın peşine düştü ve ne yazık ki başardı da... 3713 sayılı yasa, bu hilkat garibesi suçları yaratan yasaların başında gelmektedir.

Bu yasa nedeniyle, halen birçok gazeteci, yayıncı, aydın ve yazar Türkiye'de uzun yıllara varan hapis ve milyonlarca lira para cezası alarak zindanlarda yatmaya devam ediyor. Tümü de 3713 sayılı yasanın özellikle 8'inci maddesinden yargılanarak cezalandırılmıştır. Cezaların tümündeki ortak tema, Kürt sorunu üzerine düşüncelerin dillendirilmesidir.

İlginçtir, bu süreç içinde bazı islamcı yayın organlarının, ya da gazetelerinde Kürt sorununa röportaj veya haber düzeyinde yer veren ve devlete yakınlığı ile bili-

nen bazı gazetelerin sahip, sorumlu müdür ve yazarlarına da cezalar verildi. Bir-iki küçük istisna hariç, bu cezaların tümünde yargılanıp ceza almanın ana nedeni de Kürt sorunudur; bu sorunu devletin resmi ideolojisinin dışında dillendirmektir.

Muhafif basına yönelik uygulamalar

Türkiye'de halen zor koşullar altında da olsa yaşamını devam ettirmeye çalışan, tüm yasal ve fiili engellere karşın yaşamını sürdüren yayın organları kuşkusuz var. Ancak bu yayın organlarının yaşamını devam ettirmesinin bedeli ağırdır. Bu bedel, sürekli gözaltı ve tehditlere maruz kalınarak, cezaevlerinde uzun yıllar yatılarak, hatta zaman zaman yaşamını yitirmesiyle ödeniyor; yayın organlarının sahipleri açısından ise, muhalif olmanın bedeli devlet tarafından para ile ölçülüyor. Deyim yerindeyse, herkes muhalifliğinin bedelini, para ve hapis cezası, ya da ölümle ödüyor.

Devletin yasal engellerinin dışında, bizzat devlet güçlerinin, ya da devlet organizasyonu içinde yer alan legal/illegal kurum ve kuruluşların fiili ve keyfi uygulamaları da muhalif basına zor anlar yaşıyor. Her an gözaltı, yakalama, tutuklanma ve hatta öldürülme riski taşıyan muhalif basın çalışanlarına yönelik uygulamaların birçoğunun yasal dayanağı yoktur. Örneğin, muhalif basın çalışanları hiçbir haberi özgürce izleyemez. Devletin denetimindeki hiçbir kuruluş, bu kesimdeki basın çalışanlarını gazeteci olarak kabul etmez, çalışanlarına bilgi vermez. Devletin basın kuruluşları, muhalif basın çalışanlarına basın kartı vermeyi adeta yasak etmiştir. Yüzlerce, binlerce muhalif basın çalışanı içinde devletin basın kuruluşunun verdiği sarı basın kartını alabilenlerin sayısı, bir elin parmaklarının sayısından fazla değildir.

Öte yandan, özel dağıtım şirketleri, devletin onlara sunduğu olanakları kaybetmemek için, muhalif basının dağıtımını üstlenmez, ya da çok fahiş fiyatlar karşılığında üstlenir. İlginçtir, çoğu zaman bir yayın organı, dağıtımını yaptırabilmek için, dağıtım şirketlerine verdiği her yayın için ayrıca üste para verir.

Bu baskı ve terör nedeniyle, şimdiye dek onlarca yayın organının faaliyetleri, faşizan uygulama ve yöntemler nedeniyle, ya durdu ya da bizzat devletin mahkemeleri tarafından, anti demokratik kararlarla durduruldu. Birçok yayın organı ise, ağır maliyet ve para cezalarının getirdiği yük nedeniyle gerekli finansmanı sağlayamadığı için yayını sürdürmedi. Halen yayını zor koşullar altında sürdürenler ise, deyim yerindeyse, tam bir mali kriz içindedirler.

Kürt basınının gerçekliği

Kürt gazeteciliği, bir geçmişe dayanır ve denilebilir ki, Kürt tarihinin, özellikle son yüzyıl içinde yer alan en önemli öğelerinden biridir. Kürt gazetelerinin yayınlanmaya başlamasıyla birlikte, Kürt sorunu da giderek değişik bir seyir izlemiş, Kürt düşünce, bilim ve kültürünün gelişmesi önemli bir ivme kazanmıştır. Aynı şekilde, ilk Kürt örgütlenmelerinin oluşması da, ilk Kürt gazetesinin yayınlandığı dönemlere rastlar. (Bknz. Lı Kürdistanı Bakûr û lı Türkiye Rojnamegeriya Kurdi, Malmısanj ve Mahmud Lewendi, 1992-Ankara, Özge Yayınları.)

Bilinen ilk Kürt gazetesi "Kürdistan" 22 Nisan 1898'te Mısır'ın Kahire kentinde yayınlandı. Bu tarih, aynı zamanda Kürt Gazeteciliği Günü olarak da kutlanır. Irak Kürdistanı'nda, 22 Nisan Kürt Gazetecilik Günü olarak resmileştirilmiştir.

Kuşkusuz Kürtlerin gazetecilik serüveni Bedirxan ailesinin bu çabalarından sonra da devam et-

miştir. Yalnız Türkiye Kürtleri arasında değil, aynı zamanda, İran, Irak, Suriye başta olmak üzere dünyanın değişik birçok yerinde de Kürtler şu veya bu şekilde kendilerini ifade edebilecekleri yayın organlarını yaratmak, yaşatmak için çaba harcamış ve zor koşullara rağmen bunu çoğu zaman başarmışlardır da. Daha fazla tarihsel ayrıntıya girmenin gereksizliğine inandığımız için, yakın tarih Kürt gazeteciliğine bir göz atmak ve değerlendirmemizi daha çok günümüz Türkiye'sindeki Kürt gazeteciliği üzerine yoğunlaştırmak istiyoruz.

Türkiye'de cumhuriyet sonrası dönemde de Kürtler legal veya illegal yollarla kendilerini ifade edebilecekleri birçok yayın organını kurmuş, tüm baskı ve engellemelere rağmen Kürt sorununu, Kürt halkının içinde yaşadığı gerçekliği tartışmaktan, bu gerçekliği ve sorunu kamuoyuna maletmekten çekinmemiştir. Kuşkusuz Kürtlerin bu çabalarında zaman zaman gerilemeler de olmuştur. Örneğin 1938 Dersim İsyanı'ndan sonra, Kürt halkına uygulanan ağır baskı ve terör nedeniyle, Kürtler uzun dönem seslerini duyuramamış, Kürt halkının adeta hayat damarlarından biri egemen kesim tarafından kesilmek istenmiştir. Kuşkusuz bu duraklamaların tümü, Kürt hareketinin o günkü koşullarıyla ilintiliydi ve bu koşullar değiştiği an, onun basın ve yayın alanındaki, gazetecilik alanındaki koşulları da değiştirmiştir.

Kitlelere ulaşmada, sorunu tartışmada en önemli etken görsel ya da yazılı basın ve yayın organlarıdır. Bu olanağı Kürtler şimdiye kadar özgürce kullanamadılar. Kürtler, bu ve benzeri olanağı her kullanmak istediklerinde, onlarca sorunla da karşılaştılar. Ekonomik olanaksızlıkların getirdiği teknik sorunlar, yeterli kadro ile çalışmama, egemen kesimlerin baskı

ve zoru her zaman Kürtler için engel teşkil etti. Ki bu engeller halen de Türkiye'de en acımasız biçimiyle devam ediyor.

12 Eylül'den önce de Türkiye'de birçok Kürt kimlikli gazete, kitap ve dergi yayınlandı. Türkiye'de Kürt aydınlanmasının önemli mihenk taşlarından biri olan bu yayın organlarının yarattığı etkiler, kuşkusuz bugün bile sürüyor. Kimse Özgürlük Yolu dergisi veya Roja Welat gazetesinin Kürdistan ulusal mücadelesine sunduğu katkıyı inkar edemez. Aynı şekilde, yasal olarak yayın-

Türkiye'de muhalif basın ciddi bir cendere altına alınmak isteniyor ve bunların birçoğunun sorunları ortaktır. Bunlar, en azından ortak sorunları noktasında bir araya gelmeyi ciddi bir şekilde tartışmak ve sorunlarına ortak çözümler üretmek zorundadırlar.

lanan Rızgari, Devrimci Demokrat Gençlik gibi gazete ve dergilerin katkıları da yadsınamaz. Bu yayın organları içinde Roja Welat, bugün bile birçok Kürt kimlikli gazetenin ulaşamadığı satış rakamına, 30 bin-40 bin rakamına ulaşmıştı ve bu durum, içinde yaşanan zor koşullar düşünüldüğünde ciddi bir başarıdır. Ayrıca bu yayın organları, Kürt sorununun belli bir perspektife, ideolojik bir zemine oturmasına da ciddi katkılar sağlamıştır.

Günümüz Türkiye'sinde de Kürt sorununun tartışılmasına katkı sunan gazete ve dergilerin varlığı yadsınamaz. Tüm zorluğuna ve yaşanan onca baskıya rağmen, her

gazete ve yayın organı kendi gerçekliği içinde sürece birşeyler katmıştır. Ancak bu gazetelerin sorunları alabildiğine vardır ve başta çalışanları olmak üzere, okurlarına kadar geniş bir kesim ceza tehdidi ve baskı altındadır. Varolan yasaların tümü adeta bu kesimin sesini kesmek için yürürlüktedir. Ki zaten somut uygulamalardan da görüldü ki, birçok Kürt gazetesi, dergisi ya da Kürt sorununu cesurca dillendiren gazete veya dergi bu süreç içinde kapatıldı. Aralarında Azadi, Dengê Azadi, Yeni Ülke, Özgür Ülke, Medya Güneşi, Newroz, Newroz Ateşi gibi yayın organlarının bulunduğu Kürt kimlikli birçok yayın organı DGM'ler tarafından kapatıldı. Korkunç baskı cenderesinin yol açtığı ekonomik ve cezai baskılar nedeniyle de, Roj, Serketin, Jiyana Nû, Özgür Gelecek gibi yayın organları yayınlarını durdurmak zorunda kaldılar. Öte yandan halen yayın yaşamını devam ettiren Ronahi, Deng, Govend, Özgür Halk, Stërka Rızgari gibi yayın organlarının tümü de kapatılma tehdidiyle karşı karşıyadır ya da birçoğu hakkında DGM'lerce verilmiş kapatılma kararının Yargıtay'da onaylanması bekleniyor. Örneğin Deng dergisi ve Ronahi gazetesi bu durumda olan yayın organlarıdır ve önümüzdeki kısa sürede bu yayın organlarının kapatılması için, Yargıtay'ın da onay vereceği kesindir.

Salt sorundan bahsetmek kuşkusuz gerçekçi bir yaklaşım değil. Türkiye'de muhalif olan her kesim ciddi bir cendere altına alınmak isteniyor ve bunların birçoğunun sorunları ortaktır. Bu basın-yayın alanında da böyledir. Bu kesimler, en azından ortak sorunları noktasında bir araya gelmeyi ciddi bir şekilde tartışmak ve sorunlarına ortak çözümler üretmek zorundadırlar.

Baskı cenderesini aşmanın yollarından biri de budur.

İnsan hakları mücadelesi, perspektifler ve paradokslar

Mazhar Kara

İnsan hakları mücadelesi tarihinin, insanlığın birikimi ve onun toplumsallaşmasının tarihi kadar eski olduğunu biliyoruz. Ancak günümüzde **insan hakları** kavramı, tüm insanlığın; en küçük sosyal örgütlenmelerden büyük ölçekli siyasal, kültürel örgütlenmelere, devlet yapılanmalarına ve uluslararası örgütlere kadar, herkesin ve kesimin temel dayanağı, vazgeçilmez bir normdur.

Bunun için, insan hakları mücadelesine ilişkin böyle bir

yazı kaleme alındığında, öncelikle insan hakları kavramının tarihsel kaynaklarına inmek gerekir.

İnsan hakları kavramının tarihsel kaynakları

İnsanlığın yazgısı, dünyanın ve bir bütün olarak evrenin geçmişi ve geleceği düşünülmeyle başlanıldığından bu yana; çeşitli toplumların, ulusların en seçkin beyinleri, insanı, onun hak ve özgürlükleriyle birlikte ele almanın mutlak ge-

rekliliğinin altını ısrarla çizmişlerdir. Zira, insanlık tarihi, insanlığın, bu bilinen görkemli başarılarının yanısıra, o büyük acı ve kıyımların mucidi olan insanın da tarihidir. "İnsan, insanın kurdudur" özdeyişi, bu tarihsel gerçeğin yalın bir anlatımıdır.

İnsan hakları mücadelesinin tarihsel gelişimine bir göz atıldığında, onun, yakın zamana değin kimi hümaniter filozofların, sanatçıların ve düşün adamlarının imgesel bir araştırması, sanatsal bir uğraşı ol-

düğü görülmektedir.

Ancak, 20'nci yüzyılın başlarından itibaren, dünyamızın karşıt iki ideolojik sistem, karşıt iki kutup biçiminde şekillenmesi süreci, insanlık tarihinin giden noktasında yeni bir aşamadır. Bu iki ideolojik sistemin dünyaya egemen olma yarışı, her iki sistemi de, siyasal, ekonomik ve askeri alanlarda ölçüsüz bir yapılanmaya, bir örgütlenmeye ve hukuksal yapılarını da bu duruma uygun bir biçimde yapılandırmaya itmiştir. Bu durum, aynı zamanda insanlığın önüne yepyeni sorunlar da koymuştur.

Dünyanın bu iki kutupluluğu içerisinde, **Doğu Bloku**'nun, Marksist demokrasiyi ve proleterya enternasyonalizmini kendi sisteminin odağına oturtması ve yayılma faaliyetlerini bu temel değerlere dayalı olarak sürdürmesi çabasına karşın, başını ABD'nin çektiği **Batı Bloku**, insan hakları ve klasik burjuva demokrasisi kavramlarını kendi sisteminin odağına oturtmuş ve karşı saldırıyı bu temel değerler ekseninde başlatmıştı. **İnsan hakları** kavramı böylelikle, burjuva demokratik bir kavram olarak dünyanın siyasal literatürüne etkin bir biçimde girmiştir.

Dünyada gelişen bu iki uzlaşmaz karşıtlığın, çok kutupluluğun ve kutuplar arası süren ölçsüz rekabetin doğal bir sonucu olarak gelişen **soğuk savaş**, silahlanma yarışını akıllara durgunluk verecek ölçülere vadmıştı. Bu yarış içinde geliştirilen nükleer silahların ve onları kullanma araçlarının her türlü ölçünün ve mantıksal değerlerin ötesinde geliştirilmesi ve stoklanması sonucunda insanlık, teknik olarak da kendi kökünü kurutabilecek gelişmişlik düzeyine erişti. İlginç olanı, tüm bu çabaların insan hakları

nı koruma adına yapılmasıdır. Özellikle de **Batı**'nın bu konudaki tutumu paradoksal bir olgu olarak ortaya çıkıyor.

İnsanlığı, galibi olmayacak bir savaşa sürükleyen gelişmeleri kavrayan, dar ideolojik kılıplara ve sınıfsal çıkarlara indirgenen siyaset tarzından uzaklaşmanın gereğini algılayan, sınıfsal ve toplumsal çatışmaları ve karşıtlıkları, karşılıklı uzlaşa ve hoşgörü çerçevesinde uluslararası hukukun ön-

kabul edilen İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi ve kimi eksiklerine ve taraflılığına rağmen uluslararası hukuk normları, çağımız siyasetinin genel geçer değerleri olarak biçimlendi.

Asırlardır vahşi kapitalizmi ideolojik anlamda besleyen liberalizm ve dolayısıyla ulusların ötesindeki örgütlü sermaye ve emperyalizm, **insan hakları** kavramını yıllarca, komünizmle mücadelede etkin bir araç olarak kullandı. Ancak bugün,

İnsan hakları, batı burjuva ideolojisinin kendi siyasal odağına oturttuğu ve onu Marksist doğu ideolojisine karşı bir savunma ve hatta saldırı silahı olarak seçtiği bir kavram olmasına rağmen, Marksistlerin bugün bu kavramı temel alması paradoksal bir olgu olarak gözükmemelidir. Zira, marksist ideolojinin öznesi, insan ve onun hakları, özgürlükleridir.

gördüğü kurallar dizgesine bağlayan ve giderek genişleyip yaygınlaşan yeni politik anlayış, ne yazık ki SSCB'nin dağılışı sürecine denk geldi. Bu durum ise, etnik, dinsel ve kültürel farklılığa dayalı yeni çatışma alanları yarattı. Bundan ötürüdür ki -geri kalmış ülkelerde daha katmerli olmak üzere- insan hakları ihlalleri halen de tüm dünyada sürüp giden bir olgu, acımasızca bir süreçtir.

Sınıflar karşıtlığı temelinde gelişen ve asırlar boyu süregelen sosyal, siyasal mücadeleler, çatışma ve çelişkiler sürecinde, emekçi halk yığınlarının ödediği ağır bedellerle ve büyük mücadelelerle biçimlendiği ve insanlığa ciddi bir kültürel miras olarak bıraktığı evrensel demokrasinin kimi normlarını da içeren ve 10 Aralık 1948 yılında Birleşmiş Milletler'ce

dünya ölçeğinde geniş bir kabul ve yaygınlık kazanan evrensel hukuk kuralları, temel insan hak ve özgürlükleri ve evrensel demokrasi normları, alt sınıfların, geniş emekçi halk yığınlarının ve ezilen ulusların emek, barış, eşitlik ve özgürlük mücadelesine yeni güçlü dayanaklar, normlar ve değerler taşıdı.

İnsan hakları, batı burjuva ideolojisinin kendi siyasal odağına oturttuğu ve onu Marksist doğu ideolojisine karşı bir savunma ve hatta saldırı silahı olarak seçtiği bir kavram olmasına rağmen, Marksistlerin bugün bu kavramı temel alması paradoksal bir olgu olarak gözükmemelidir. Zira, marksist ideolojinin öznesi, insan ve onun hakları, özgürlükleridir. Ancak, bugün Marksist öngörüler doğrultusunda evrilen in-

san hakları kavramının yanısıra, birleşme ve sınırları ortadan kaldırma yönündeki gelişmeler, kapitalist üretim ilişkilerinin ve tarzının ilk yeşerdiği, ulusçuluk ve kapitalist devlet kavramlarının ortaya çıktığı kapitalist Avrupa açısından, paradoksal bir süreç ifade eder.

Zira, Batı dünyasının insan hakları ve uluslararası hukuk kurallarının işlemesi konusunda alabildiğine subjektif davranması, bu konuda çifte standartlı bir tutum sergilemesi bundandır.

Etnik köken, din ve kültür farklılıklarına dayanan bölgesel çatışmaların panzehiri, temel insan hak ve özgürlüklerinin ikirciksiz ve eksiksiz savunulması ve uygulanmasıdır

Çift kutupluluğun ve yıllarca kıyasıya sürdürülen soğuk savaşın baskıladığı, gerdiği ve çözümünü ertelediği etnik, dini ve kültürel farklılıkların kaynaklık ettiği sorunlar, Sovyetler Birliği'nin dağılmasıyla birlikte patlak veren etnik, dini ve kültürel farklılıklara dayanan bölgesel çatışmalar, emperyalist çevrelerin "yeni dünya düzeni" diye adlandırdıkları tek kutuplu yeni dünya düzensizliğinin başlıca "yeni" sorunları olarak belirdiler.

Ancak bu çatışmalara yakından bakıldığında, bu çatışmaların altında, yüzyılımızın başlarında çözümlenmesi olanı olan, ancak yine yüzyılımızın başlayan soğuk savaş yılları boyunca çözümü dondurulan ve savaşın doğal bir gereği olarak karşılıklı olarak alttan alta beslenen ve canlı tutulan sorunların yattığını açıkça görmek ve anlamak mümkündür.

Öte yandan, bugün için acımasızca işleyen bu çatışmalar sürecinde, emperyalist çevrelerin çıkar sağlamaya yönelik bir politika izlemeye çalıştıkları da artık sır değildir.

Diğer yandan, etnik, din ve kültür farklılıklarının, bu müca-

durumdur. Üretim ve bölüşüm ilişkilerini adil, demokratik ve hukuksal çerçeveye oturtmuş olan sistem, aynı zamanda temel insan hak ve özgürlükleri sorununu da çözmüş olan sistemdir. Ya da, temel insan hak ve özgürlüklerini içermek zo-

İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin temel hükümlerini içermeyen, iç hukukunu uluslararası hukuk normlarına uygun bir düzenlemeye tabi tutmayan ve mevcut normların insanlığın lehine gelişmesi için bir çaba içerisinde olmayan, onları ikirciksiz savunup, uygulayıp güvenceye almayan hiç bir sitem demokratik olamaz.

delelerin ve çatışmaların ana eksenini oluşturması, onun odağına oturmuş olması, olayın sosyal ve sınıfsal yönlerini gölgelediğinden, işin faturası yine emekçi halk yığınlarına çıkmaktadır.

Türkiye koşullarında, sınıf mücadelesi, Kürtlerin özgürlük mücadelesi, demokrasi ve insan hakları mücadelesi içiçe geçmiştir

İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin temel hükümlerini içermeyen, iç hukukunu uluslararası hukuk normlarına uygun bir düzenlemeye tabi tutmayan ve mevcut normların insanlığın lehine gelişmesi için bir çaba içerisinde olmayan, onları ikirciksiz savunup, uygulayıp güvenceye almayan hiç bir sitem demokratik olamaz; eşitlikçi ve özgür olamaz.

Toplumda, üretim ve bölüşüm ilişkilerini adilane bir biçimde düzenleme sorunu, bugün de insanlığın en temel sorunudur ve çetin bir mücadele sonrası olanaklı olabilecek bir

runda olan sistemdir. Bu yüzden, özel ya da genel, kısa ya da uzun vadeli, ulusal veya sınıfsal mücadele süreçlerini bu gibi temel değerlere motive etmek, günümüz için tarihsel bir zorunluluktur.

Bundan ötürü, yaşanan tarihsel sürecin odağına oturmuş kimi dönemsel sorunların çözümünü gündemine almayan, onları genel ve uzak vadeli hedeflere ve kimi zaman ütopyalarına kilitleyen; sınıf indirgemeci, köktenci siyaset, devrimci olamaz. Kürt ulusal güçlerinin barış istemlerini reformistlik, devrimci çizgiden ve sosyalizm idealinden uzaklaşma olarak değerlendirenlerin siyasal duruşu, bunun somut bir ifadesidir. Bugün hala, insan hakları mücadelesinin "sınıflar üstü mü, ya da altı mı?" olduğuna ilişkin kısır bir tartışmanın içerisinde olanların, onu böylesi bir tartışmanın içerisine tutanların durumu, Türkiye'deki sol siyasetin içinde bulunduğu zaafiyette sağlam bir örnektir. Türkiye'de sivil aydın insiyatiflerinin, siyasal kültür itibarıyla aynı siyasal damardan beslendiği dü-

şünüldüğünde, insan hakları mücadelesi alanında, ciddi bir örgütlülüğün sağlanamamış olmasının ve bunun sağlıklı bir etkinlik alanına dönüştürülememiş olmasının anlaşılması- nı kolaylaştırmaktadır.

Bilindiği üzere, her ulusun kendi kaderini özgürce belirleme hakkı, İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin içerdiği en temel etkenlerden birisidir. Bu bildirinin altında imzası bulunan Türkiye Cumhuriyeti Devletinin, sözkonusu olan Kürt sorunu olunca bu ilkeleri tanımlıktan gelmesi, ikiyüzlü ve ikircikli bir tutum içerisine girmesi karşısında, insan hakları savunucuları ve sivil aydın insiyatiflerinin beklenen çıkışları yapamamaları ve bu alana ilişkin uluslararası kurum ve kuruluşları gereği gibi harekete geçirememiş olmaları gerçeği, bu dar siyasal kültür ile açıklanabilir bir durumdur.

Bunları söylerken, bugüne kadar yapılan olumlu işleri görmezlikten gelmiyoruz. Ancak, Türkiye'nin mevcut potansiyeli gözönüne alındığında, bu konuda alınan mesafenin çok küçük olduğu gerçeğinin altını bir kez daha çizmek istiyoruz.

İnsan hakları mücadelesini, kendi dar siyaset kalıpları içerisinde değerlendirilen, bu konuda ikircikli ve subjektif yaklaşımlar içerisinde olanlar, insan hakları savunucuları olamazlar

İnsan Hakları Derneği-İHD'nin Türkiye'de kurulduğu günden beri, İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin Birleşmiş Milletler tarafından kabul edilmesinden dört yıl önce bu bil-

dirgenin altında imzası bulunan Türk devleti tarafından akıllamaz baskı ve sindirme politikalarına maruz kalması, birçok yöneticisinin katledilmesi, işkenceden geçirilmesi ve tutulanması gerçeği, insan hakları mücadelesinin siyasal ve toplumsal karakterinin anlaşılmasını kolaylaştırmaktadır.

Neredeyse insanlık tarihi kadar eski olan ve insanın özgürleşme çabasının önemli bir aşamasının ifade eden, insan-

Bunları söylerken, kimse- nin insan hakları mücadelesi adına siyasal, örgütsel ve ideolojik tercihlerden vazgeçmesini talep etmiyoruz. Ancak tercihleri saptarken, tarihsel-toplumsal olayları, olguları hayatın diyalektik olarak içiçe geliştirdiği değerleri gereği gibi önemsemek, alanlar arasındaki ayıracı bağlarını iyi tespit etmek gerektiğini işaret etmek zorunda olduğumuzu söylüyor ve görüyoruz.

İnsan hakları mücadelesi adına yola çıkanların, insan hakları kavramını kendi dar siyasal ve örgütsel çıkarlarını baz alarak yorumlamaları ve onu dar perspektife hapsetmeleri, binyıllara varan uzun bir mücadelenin ürünü olan bu temel değerlerin aşınmasına yol açar; ki bu da çok tehlikelidir.

lığın binyıllardan bu yana yürüttüğü mücadelelerin, verdiği ağır bedellerin, harcadığı o büyük emeğin, alınterinin, sürdürdüğü düşünsel etkinliğin ve bizlere emanet ettiği bu önemli değerler dizgesinin farkında olmak ve onu layığıyla değerlendirmek gerekir. Olaya bu açıdan bakıldığında, İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nde ifadesini bulan değerlerin, burjuvazinin ve uluslararası emperyalizmin insanlığa bir bağıışı olmadığı kolaylıkla görülecektir.

Bütün bu bilinenlere karşın, insan hakları mücadelesi adına yola çıkanların, insan hakları kavramını kendi dar siyasal ve örgütsel çıkarlarını baz alarak yorumlamaları ve onu dar perspektife hapsetmeleri, binyıllara varan uzun bir mücadelenin ürünü olan bu temel değerlerin aşınmasına yol açar; ki bu da çok tehlikelidir.

Türkiye'de egemen güçlerin derinleştirdiği, dar ve kısır politik tutumların motive ettiği kanlı kaos ortamı durulursa; öncelikli acil sorunların bir an önce çözüme kavuşturulması, Kürt halkının acil ulusal istemlerinin karşılanması, bu alanda bir rahatlamanın sağlanması ve siyasi gündemin bu gibi sorunlardan arınması; sınıfsal, toplumsal mücadelenin yeni değerlerle beslenmesi ve derinleşmesi de daha olanaklı olur.

Bizce, tüm bu öncelikli ve acil sorunların çözümüne ilişkin politikaları olduğu gibi, insan hakları mücadelesini de **kesintisiz devrim** projesine bağlayan siyasal yaklaşımlar, daraltıcı ve kısırlaştırıcıdır.

Daha derinlemesine işleyen bir sürecin işlemesi dileğiyle, herkese kolay gelsin diyoruz...

GENÇLİK SORUNU

Celal Özgür

Özgürlük ve yenilik ideallerine büyük bir bağlılık duyan gençlik, devrimci dönüşümlerin en büyük dinamiklerindedir.

Özgürlük, demokrasi ve sosyalizm için mücadele veren bir politik hareketin başarı şansı, diğer bir çok faktörün yanısıra, gençliğin konumunu gerçekçi bir şekilde belirleyip onu örgütlemesi ve mücadeleye kazanması koşuluna bağlıdır.

- I - KÜRDİSTAN GENÇLİĞİ

Sorunları ve örgütlenmesi

Gençlik deyince uzun bir yaşam sürecinin başlangıcı akla gelir hep. Aynı zamanda, iş ve meslek hayatına hazırlık niteliğindeki bu yıllarda geriye kalan çok daha uzun dönemin tohumları atılır, bir bakıma geleceğin yönü ve ufku çizilmiş olur.

Toplumsal politik hareketlerin, gençliği bütün yatırımların konusu olarak seçmeleri boşuna değil. Geleceği kazanmanın gençliği kazanmaktan geçtiğini bilen gerici çevre ve iktidarlar da, gençliğin devrimci özünü boşaltmak, onu sömürü ve baskı düzenlerinin payandası haline getirmek isterler.

Özgür ve eşitlikçi bir toplum kurmak isteyen güçler, zafer kazanmak için gençliği özgürlük

mücadelesine kazanmak zorundadırlar. Özgürlük ve yenilik ideallerine büyük bir bağlılık duyan gençlik, devrimci dönüşümlerin en büyük dinamiklerindedir. Özgürlük, demokrasi ve sosyalizm için mücadele veren bir politik hareketin başarı şansı, diğer bir çok faktörün yanısıra, gençliğin konumunu gerçekçi bir şekilde belirleyip onu örgütlemesi ve mücadeleye kazanması koşuluna bağlıdır.

Görülüyor ki, farklı amaçlar için mücadele veren toplumsal kesimlerin her biri, doğal olarak ilgisinin büyük bir kısmını gençliğe yöneltmekte, mücadelenin sonucunu da gençlik alanında yapılan çalışmalar belirlemektedir.

Gençliğe yönelik doğru politikalar oluşturmak ve giderek devrimci ve yığınsal bir gençlik hareketi oluşturmak, herşeyden önce, onun kimi karakteristik özelliklerini tanımakla mümkündür.

Birçok bilimsel ve akademik

çalışmaya konu olabilecek gençlik gibi bir olguyu bütün boyutlarıyla bir çalışmada ele almak mümkün değil. Ancak konuyla bağlantısı oranında bazı yönlerin işlenmesinde yarar var.

Toplumsal Bir Kategori Olarak Gençlik

1- Yaş ve biyolojik özelliklerinden dolayı gençliğin üretimde-

tenlikle buna uygun yaşamak istediği dönemlerdir.

3- Gençlik, öğrenme ve kavramaya en yakın yaş grubudur. Genç insan, yapısal özelliklerinden dolayı değişikliklere, kahramanca başarılarla derin bir özlem duyar. İnançları için hiçbir riskten kaçınmaz ve inandığı davaya yaşamını adamakta tereddüt etmez. Beslediği ilerici özlemlerinin, ideallerinin savunmasında, ken-

lik gururunu hep yükseklerde tutar. Yaşam koşullarının kurtlaştırdığı yaşlı insanın yanında, o, saf ve temiz bir kişiliği simgeler.

Bu genel özelliklerine rağmen, gençliği, içinde yaşadığı ülkenin sosyal, siyasal, ekonomik ve tarihsel koşullarından soyutlayarak yerli yerine oturtmak olanaksızdır. Zira gençliğin yaş ve psikolojik yapısından kaynaklanan özellikleri, son tahlilde içinde yaşanılan ülkenin siyasal, sosyal ve ekonomik çevresi tarafından şekillendirilir. Dolayısıyla, her ülkenin (halkın) gençliğinin sorunları, o ülkenin sorunları ile içiçedir ve biri ötekine neden-sonuç ilişkisiyle bağlıdır.

Bu perspektiften yola çıkılırsa, Kürt gençliğinin sorunlarının kaynağındaki nedenleri, özette Kürdistan'ın genel durumunu bir parça açıklamakta yarar var.

Sorunların Ana Nedeni Sömürge Kürdistan

Uygarlığın şekillenmesinde önemli bir rol oynayan Kürtler, Mezopotamya denilen coğrafyada birçok devlet kurmuş, önemli devlet ve kültür adamları yetiştirmiş, insanlığın maddi ve manevi kültürüne bir hayli katkısı olmuş, tarihin en köklü halklarından birisidir.

Tarihsel ve coğrafik birçok nedenden dolayı, Kürdistan, zamanla önce İran ve Osmanlılar arasında ve sonra da bugünkü şekliyle parçalanarak, her bir parçası ayrı bir devlet tarafından sömürgeleştirildi.

Sömürgeci devletler, ülkeminin ekonomik, sosyal ve kültürel gelişimini baltaladılar. Ülkeminin zenginlikleri talan edildi, modern bir ekonominin oluşumu engellendi. Asimilasyoncu politikalarla halkımızın dili ve kültürü yasaklanarak, ortadan kaldırılmak istendi.

Ülkemizde köy ve kasabalar

Gençlik, diğer bir ifadeyle sonsuz bir arayış, patlamaya hazır enerji, zaptedilmez bir heyecan ve coşkidur. Bu yönüyle sürekli eylemlilik ve koşuşturmak isteyen genç insana, uygun bir görev ve sorumluluk vermek son derece önemlidir. Gençliğin bu dinamik ve coşkulu yanını göremeyenler, gençliği kaybetmeye mahkumdurlar.

ki rolü, etkin ve istikrarlı değildir. Gençlik dönemi, aktif ve etkin üretim yıllarının hazırlığıdır bir yerde. Bu nedenle, bu toplum kategorisine gereğinden fazla rol yüklemekten kaçınılmalıdır.

Kaldı ki, sosyal ve ekonomik açıdan gençlik, homojen olmaktan uzaktır ve onu toptancı bir yaklaşımla değerlendirmek sakıncalıdır.

Diğer yandan o, bu yaşsal özellikten dolayı, bugünden yarına bu kimliğini kaybeder durumdadır. Bu da gençliğin diğer bir özelliğidir.

Bu özellikleriyle gençlik, toplumsal politik süreçte istikrarsızlığa eğilimli, tek başına iktidar mücadelesini omuzlamaktan uzak, ancak buna istekli, savrulma eğilimine yatkın, her sosyal sınıf ve iktidar için önemli bir rezerv konumundadır.

2- Gençlik, yaşlı kuşaklara göre daha az bencil ve bireycidir. Gençlik yaşları olarak bilinen yaş grubu dönemi, insanın ileri düşünceler, idealler aradığı ve iç-

disini romantik ve yürekli eylemlerde kanıtlamak ister.

Bu idealist ve romantik yapılarından dolayı, gençliğin erken ve gerçekçi olmayan hesaplarla pek sık yanıldığı ve mücadelede yekin düştüğü görülür.

4- Gençlik, diğer bir ifadeyle sonsuz bir arayış, patlamaya hazır enerji, zaptedilmez bir heyecan ve coşkidur. Bu yönüyle sürekli eylemlilik ve koşuşturmak isteyen genç insana, uygun bir görev ve sorumluluk vermek son derece önemlidir. Gençliğin bu dinamik ve coşkulu yanını göremeyenler, gençliği kaybetmeye mahkumdurlar.

5- Gençlik, özgürlük arayışlarının sonsuz kurgularının denendiği bir dönemdir. Bu arayış sonucu gençlik, yurdunu özgür, toplumunun ekonomik ve sosyal hayatını canlı, sağlıklı, halkını mutlu ve gönenç içinde görmek ister. Buna derin bir tutkuyla bağlıdır. Ve bu uğurda her şeyi yapmaya hazırdır.

6- Genç insan, kişiliğine müt-hiş düşkündür. Onurunu ve genç-

yakıldı, milyonlarca insan sürgün edildi. Kürtlerin ulusal ve demokratik hak ve istemleri hep kan ile bastırıldı ve her keresinde binlerce insanımız katledildi.

Bu özet tablo, bugün de ülkemizde geçerlidir. Ülke tam bir savaş alanına dönmüştür, halkımızın ezici çoğunluğu, bu kirli ve yıkıcı savaşın hedefi durumundadır ve herkes bu savaştan derin yaralar almaktadır.

Ülkemizi işgal altında tutanlar, insanlıktan nasibini alamamış, demokrasiye düşman, kan emici bir azınlıktır. Halkımız, ülkemize çullanan bu soysuzları kovmadan, ulusu bir bütün olarak özgürleştirmeden, diğer alanlarda gelişme sağlayamaz, toplumun değişik kesimlerinin özgül sorunlarını çözemez.

Kürt gençliğinin sorunları, ülkemizin genel sorunlarıyla birlikte değerlendirilmesi ve çözümlü ülkenin kurtuluşunda aranması gereken sorunlardır.

Kürdistan **Gençliğinin** **Sorunları**

Genel Durum

Kürdistan'daki genç nüfusun toplam nüfusa oranı bir hayli yüksektir. Deyim yerindeyse, Kürdistan, bir genç nüfus ülkesidir. Ancak bu gençlik, sağlıklı yaşam olanaklarından yoksun, eğitim düzeyi düşük, okuma yazma bilmeyenlerin oranı yüksek ve ezici çoğunluğu işsiz olan bir gençliktir.

Kürdistan'da çocuklar, doğumdan itibaren sağlık ve ilgiden uzak, binbir hastalıkla boğuşarak yaşam kavgası verir. Doğum sonrası hastalıklardan ve bunların getirdiği ölümlerden paçayı kurtaranlardan ilkokula başlayanlar, bilmedikleri tanımadıkları bir dille karşılaşır. Zora dayalı, yabancı bir dille yapılan eğitim, Kürt çocuklarında derin psikolo-

jik ve sosyal sorunlara yol açar. Bu yabancı ve zorlu eğitime katlanamayanlar, eğitimin belirli bir aşamasında okulu terketmek zorunda kalıyor. Yeterli iş ve istihdam olanaklarının olmayışından dolayı; okulu terk eden veya liseyi bitirdikten sonra bir yere giremeyen binlerce genç sokaklara dökülür. Kürdistan, modern ekonomik ilişkilerin gelişmeye başlamasıyla hızla kabuk değiştiriyor. Kapitalist üretim ilişkileri geliştikçe, kırsal alanda sosyal ve kültürel bir çözülme yaşıyor. Tarımın makinalaşmasıyla daralan istihdamdan arta kalanlar, işsizler ordusuna katılıyor. Bu işsizlerin çoğunluğunu oluşturan gençler, iş ve özgürlükle özdeşleşen büyük şehir cazibesine hızla koşuyorlar.

İlkel yöntemlerle üretimin yapıldığı yerlerde ise, toprak artan ve giderek büyüyen nüfusun ihtiyaçlarını karşılamaktan uzak kaldığı için, birçok insan, ata toprağını terk etmek zorunda kalıyor.

Gençlik, feodal kültür ve geleneklerden kaynaklanan birçok olumsuzlukla karşı karşıyadır. Başlık parası, kan davaları, aşiret kültürünün yarattığı tecrit gibi olaylar, gençlerin köylerden hızla kaçmasına neden oluyor.

Devlet, geçmişten beri eşkıya arama adı altında köylüleri, daha çok da köylü gençleri işkence ve kıyımdan geçiriyor. Bir çok olayda olduğu gibi, devlet güçleri, terörist olarak nitelediği gençleri güpegündüz kurşuna diziyor. Geri kalanlar ise işbirlikçilik ve korculuğa zorlanıyor.

Askerlik görevinden kaçan gençler ise, hergün köylerini terk ederek büyük şehirlere akın ediyor. Bütün bu baskı ve uygulamalardan dolayı yüzbinlerce genç kırsal alanı boşaltıyor.

Bu yoğun göç olayına maruz kalan Kürt şehirleri ise, birer büyük köy görünümünü aşamamak-

tadır. Bir parça rahat ve özgür koşullara sahip olduğu bilinen şehirlerde umduğunu bulamayan gençler, daha büyük metropol kentlere akın etmektedir. Eskiden devletten kaçanlar için bir parça soluk alınabilen şehirlerin de artık baskı ve devletin uygulamaları açısından kırsal alandan geri kalan bir yeri kalmadı. Öyle olunca, kırsal alandan kopan yoğunluğu taşıyamayan Kürt şehirleri, daha farklı cazibeler oluşturan Batı'daki metropol kentlere göç vermektedir.

Şoven ve asimilasyoncu eğitim politikalarının egemen olduğu eğitim kurumlarının her biri, başlıbaşına bir sorun kaynağı. Bu kurumlar, gençliğin ruhunu çalan, yaratıcılığını, araştırmacılığını, duyarlılığını öldüren birer "robot üretim merkezi" durumdadırlar. Kuşku yok ki, bu gerici, şoven ve asimilasyoncu eğitim politikalarının sivri ucu Kürt gençlerinin başına dayandırılmış durumdadır. Farklı bir dil ve kültüre sahip, sosyal ve ekonomik olanaksızlıklarla boğuşan Kürt gençleri, tamamen farklı amaçlarla, Türk gençleri için hazırlanmış bir eğitim programına tabi tutulmaktadırlar. Devletin, bilinçli bir politika doğrultusunda buradaki eğitim kurumlarını altyapı, araç-gereç ve kaliteli eğitimden yoksun bıraktırması ise eğitim sistemini Kürt gençleri için cehennem azabına dönüştürmektedir. Tüm eşitsizlik ve olanaksızlıklara rağmen üniversite sınavlarını kazanan Kürt gençlerini bekleyen ise, çözümü güç bir problemler yumağıdır.

Genel hatlarıyla böyle ifade edilebilen Kürt gençliğinin durumu ve sorunlarını biraz daha kategorileştirerek açıklamaya çalışalım.

Metropoldeki **Kürt Gençliği**

Kürdistan'da yaşanan aman-

sız ulusal baskı ve sindirme politikalarının baş hedefi, hiç kuşkusuz genç insanlardır. Devletin gözünde, bu yaştaki insanlar, her an devlet aleyhine çalışabilecek yıkıcı ve tehlikeli unsurlardır. Bir bütün olarak potansiyel tehlike sayılan gençler, ulusal baskıdan en büyük payı alan kesimdir.

Sömürgeci baskı çarkının değişik şekilleriyle karşılaşan Kürt gençleri, bir çıkış olarak metropol kentlere akın etmektedirler. Devletçe suçlu ilan edilip aranan, askerlik yapmaktan kaçan ya da askerlik yaptığı yerdeki ayrımcı uygulamalardan dolayı bulunduğu yeri terk eden, feodal kültürel yapının ürünü bölünmüşlük ve kan davalarından etkilenen, iş, ekmek ve umut bulamayan binlerce genç, hergün dalgalar halinde kendini metropol kentlere atmaktadır.

Kürt gençleri, iş ve umut için geldikleri metropol kentlerde, ülkedekileri aratmayacak problemlerle karşılaşır.

Büyük umutlarla metropol kentlere giden kimileri, hayal kırıklığı içinde bir süre sonra ülkede kendini bekleyen risklere almadan geri dönerken, çoğunluk, bulunduğu yerin bütün olumsuzluklarını göğüsleyerek burada kalmayı tercih etmektedir. Değişik mafya gruplarının pençesine takılan gençler, bir daha kendilerini bu kısıkaçtan kurtaramıyor. Bu gençlerin önemli bir kısmı, kısa bir süre sonra çıkar çetelerinin elleriyle ya öldürülmekte, ya da bu yolda tutuklanarak çürümeye terk edilmektedir.

Gençlerin ezici çoğunluğu ise, karın tokluğuna en ilkel ve güvencesiz koşullarda, kaba inşaat ve angarya işlerde çalışmaktadır. Ticaret merkezlerinin bir iki sokak gerisinde bir parça iş bekleyen yığınla Kürt gencini her an bulabilirsiniz. Sabahtan akşama dek belediye zabitalarıyla işportacı Kürt gençlerinin tavşan kaç

tazı tut kovalamacası yaşanır. Sağlıksız baraka ve bodrumlarda yatıp kalkan, asgari beslenme ve sağlık koşullarından yoksun bu Kürt gençlerinin dış görünüşleri bile içler acısıdır. Başta çalıştıkları işlerde olmak üzere, yaşamın her alanında bu insanlar hor görülmemekte ve değişik baskılara maruz kalmaktadırlar.

Sömürgeci baskı
çarkının değişik
şekilleriyle karşılaşan
Kürt gençleri, bir
çıkış olarak metropol
kentlere akın
etmektedirler.
Devletçe suçlu ilan
edilip aranan, askerlik
yapmaktan kaçan ya
da askerlik yaptığı
yerdeki ayrımcı
uygulamalardan
dolayı bulunduğu yeri
terk eden, feodal
kültürel yapının ürünü
bölünmüşlük ve kan
davalarından
etkilenen, iş, ekmek
ve umut bulamayan
binlerce genç, hergün
dalgalar halinde
kendini metropol
kentlere atmaktadır.

Metropol kentlerde yaşayan en büyük genç Kürt kitlesi, okuyan veya okumak için gelip sonradan okullarını terk etmek zorunda bırakılan, ya da okulu bitirdikten sonra bir iş bulma umuduyla buralarda kalmaya devam eden gençlerdir. Bütün bunları ise

"öğrenci gençlik" diye ifadelendirmek mümkündür.

Öğrenci Kürt gençliğinin yaşadığı çelişki ve olumsuzluklar, sayılamayacak kadar çok ve ağırdır. Buraya gelen Kürt gençlerinin ilk planda karşılaştığı, ağır bir **kültürel bunalımdır**. Ekonomik ve sosyal açıdan geri bir toplumsal çevreden gelmiş genç insanların bir anda (görece de olsa) daha ileri sosyal ve kültürel bir toplumsal ilişkiler ağı karşısında bir hayli bocaladıkları ve bu bocalamanın getirdiği sosyo-psikolojik sıkıntılara düştüğü görülür.

Barınma, beslenme, dinlenme, sosyal ve kültürel faaliyetlere katılma konusunda öğrenci gençliğin karşılaştığı bir yığın sorun sayılabilir.

Yeterli burs ve kredi olanaklarından yoksun gençler, part-ti-me bir işte çalışma yoluna gitmekte, ikide bir yurtlardan kovuldukları için, kalabalık gruplar halinde sağlıksız yerlerde barınmak zorunda kalmaktadırlar. İş ve okul arasında koşuşturmaktan zaman bulamayan gençler, maddi olanaksızlıkların da eklenmesiyle kendilerini sosyal ve kültürel olarak geliştirememektedirler.

Kürt gençlerinin metropol kentlerde karşılaştıkları (ekonomik-sosyal-siyasal-kültürel) toplumsal yapı karşısında genel olarak takındıkları iki tür tepki-davranış biçimi vardır.

Birinci gruptakiler, metropol kent yaşamına entegre olmayı amaçlayıp, Batı insanına benzemeye çalışan ve bu şekilde öz tatmin olma yolunu seçen kesimdir. Kürdistan gibi kendine has bir şekillenme ve şekillendirilme içinden gelen bir insanın, daha gelişmiş bir toplumsal formasyona benzemeye, onu taklit etmeye çalışmasının getirdiği çarpıklığı düşünmek bile korkunç olmalı. Başkaları gibi giyinmeye, başkaları gibi konuşup davranmaya, kendilerini başkalarının kalıplarına

sokmaya çalışan bir insanın gireceği durum traji-komiktir özcesi.

Bu gruptakiler, çelişkilerinin çözümünü egemen yapıyla bütünleşmekte bulan ve bu tutumları sonucu, acayip arabesk bir mahluka dönüşen, giderek egemen güçlerce her an kullanılabilir kişiliğe, kişiliksizliğe bürünen kesimdir.

Ekonomik sıkıntılar yüzünden, dinci çevrelerin ağına düşenler de az değil. Dinci gruplar, metropol kent yaşamında bocalayan çoğunlukla yoksul gençleri iyi bir av olarak değerlendirir. Kurdukları vakıflar kanalıyla, yeme ve yatma olanağı sağladıkları gençleri kışla eğitimine tabi tutarlar. Bir çok Kürt genci, bu tuzak sonucu gerici akımların pençesine düşmektedir.

Metropol kentlerde yaşayan gençlerin içinde bulunduğu bu yabancı, sömürücü ve aşağılayıcı toplumsal yapıya karşı takındığı ilk tavır, aşırı bir tepkidir. Kendini ezen, sömüren, aşağılayan, hiçe sayan, hatta bitirmeye çalışan bir toplumsal formasyon karşısında, insanlar, doğal bir öz savunma mekanizması içine girer, sistemin tahribatlarına karşı kin ve öfke duyar, varlık mücadelesi içine girerek kendini korumaya çalışır. Özetle burada yaşanan ağır çelişkiler yumağı, Kürt gençlerini devrimcileştirir ve ulusal özüne yakınlaştırır. Bu nesnel bir durumdur.

Yurtsever duyguların şiddetli etkisiyle burada şekillenen Kürt genci, ulusal kurtuluş mücadelesi için çok ciddi bir potansiyele dönüşmektedir.

İşçi Gençlik

Sayıda az olmasına rağmen, bugün Kürt şehirlerinin kıyısında köşesinde küçük sanayi, organize sanayi gibi orta büyüklükte, doğramacı, marangozcu, kazancı, demirci, kaynakçı gibi küçük iş atölyelerinde çalışan binlerce çocuk

ve genç yaşta işçi bulunmaktadır. Bu gençlerin hemen hemen ezici çoğunluğunun hiç bir sosyal ve yasal güvencesi bulunmamaktadır. Bunlar genellikle ya gündelikçi ya da karnı tokluğuna çalışan ve aynı zamanda başkalarına da bakmakla yükümlü olan gençlerdir. Bu gençler, sigortasız çalıştırıldığı gibi, çocuk ve gençler için öngörülen çalışma koşul ve sınırlarından da yoksundurlar.

İşverenler, bu tür genç insanları sınır tanımadan, her işe, kendi özel ve ailevi işlerine de koşturabilmekte, gerektiğinde bunları dövmekten ve azarlamaktan çekinmemektedirler.

Çoğu kırdan kopup gelen bu gençler, eğitim olanaklarından yoksun, kent yaşamının çelişkileriyle de yüzyüzedir. Son yıllarda kır-kent ayırımı yapmaksızın, TC'nin estirdiği terör ve faili meçhul cinayetlerden, şehirlerde yaşayan işçi Kürt gençleri en fazla nasiplenen kesimdir.

Köylü Gençlik

Düne kadar daha çok okuyan kesimlerde ve deyim yerindeyse şehirlerde cereyan eden yurtsever duygular, son yıllarda köylü kitlelerini ve özellikle de köylü gençliği derinden etkilemektedir. Sömürgeci militarizmin her zaman tatbikat alanına dönüşmüş köylerde, yüzlerce Kürt genci işkenceden geçirilmiş veya terörist adı altında katledilmiştir. Geriye kalanlar ise, devletle işbirliğine zorlanıyor ya da korucu yapılıyor. Genel olarak köylülerimizin en başta da köylü gençlerimizin yaşadığı en büyük çelişki, sömürgeci güçler ile yaşanılardır.

Giderek silinse bile, feodal toprak sahiplerinin baskıları, feodal gelenek ve göreneklerden kaynaklanan sosyal kuşatma, tarımın makinalaşmasıyla artan işsizlik, köylü gençlerimizi hızla yurtsever saflara itmektedir.

Kürdistan Gençlik Örgütü Kapsamı, Niteliği, İşleyişi, Rolü

Farklı çelişkiler farklı yöntemlerle çözülür noktasından hareketle, farklı toplumsal (ekonomik, kültürel, siyasal) sorunların çözümünün, farklı örgütlenmeleri gerektirdiğini söyleyebiliriz. Kürt gençliğinin karşı karşıya bulunduğu sorunların niteliği ve bunlara kaynaklık eden ekonomik ve siyasal çevre, aynı zamanda Kürt gençlik örgütlenmesinin nasıl olması gerektiğini de ortaya koyar. Dolayısıyla Kürt gençliğini barındıracak bir örgütsel yapı, gençliğin yaşadığı sorunları çözmeye muktedir, ya da en azından gençliği bu yönde bilinçlendirip eğitecek bir içerik, kapsam ve işleyişte olmalıdır.

Kürt gençlik örgütünün niteliğini kavramak bakımından, Kürt gençliğinin yaşadığı sorunları çok özlü bir biçimde ortaya koymakta yarar vardır. Yukarıda yeterince anlatıldığı için, bunları sadece bir iki başlık altında kısaca belirtmek yeterlidir. Bizce gençliğin yaşadığı sorunlara kaynaklık eden ana iki faktör sayılabilir ve KGÖ de bu iki ana faktöre göre önemli ölçüde şekillenecektir. Bunlar:

1- Bir bütün olarak Kürt halkının içinde yaşadığı sömürge koşulları,

2- Türkiye'nin genelinde uygulanan anti demokratik sistem.

Öyleyse, Kürt gençliğini derleyip harekete geçirecek örgüt, ulusal ve demokratik anlamdaki istemleri ön plana çıkartan ve bu nedenle de ulusal demokratik özlü bir örgütlenme modeli olacaktır.

KGÖ'nün Niteliği

Kürt gençlik örgütlenmesinin ulusal özü ne demektir?

Kürt halkının tümü için ge-

çerli olan ulusal boyunduruk, en başta Kürt gençlerini ezmektedir. Sömürgeci sistemin başta gelen boy hedefidir gençler. Öyleyse Kürt gençliğinin özgürleşmesinin önündeki en büyük engel, **ulusal boyunduruktur**. KGÖ, kendi özgürleşmesinin dayanaklarını oluşturan, köleci boyundurukla çelişen ulusal talepleri ön plana çıkartacaktır. Kürt diliyle basın yayın; Kürt dili, kültür, tarih, folklor, edebiyat ve benzeri değerlerin günyüzüne çıkartılması ve bunlar için yasal zeminlerin yaratılması için mücadele; ırkçı, şoven ve asimilasyoncu eğitime karşı demokratik ve anadille eğitim, ulusal özlü istemler arasında başta gelenlerdir. Ulusal değerleri tanıtmak, geliştirmek ve yaygınlaştırmak, gençliği bu değerlerle donatıp şekillendirmek, gençlik mücadelesinin ana eksenini oluşturmaktadır. KGÖ, sömürgeciliğin, başta gençlik olmak üzere, Kürdistan'a yönelik uygulama ve politikalarını teşhir ve mahkum etmelidir.

Kürt gençlik örgütünün hedefinde olan diğer temel bir olay da, demokrasi ve **Türkiye'nin demokratikleşmesi** sorunudur. Türkiye genelinde yaşanacak köklü ve zengin bir demokratik dönüşümün Kürt gençliğinin önündeki birçok engeli ortadan kaldıracığı açıktır. Bu tür taleplerden çoğunun Türk gençliğinin talepleriyle çakışması doğaldır. Ancak sadece Kürt gençliğine özgü feodal yapıdan ve geri bıraktırmışlıktan kaynaklanan sorunların çözümüyle ilgili demokratik talepler söz konusu olabilir. Türkiye'nin genelinde söz konusu olan gençliğin iş, eğitim, beslenme, barınma, sosyal ve kültürel olanaklar, siyasal faaliyetlere katılma, demokratik bir üniversite kavgası gibi talepler, Kürt gençliğinin de demokratik talepleri arasında sayılabilir.

KGÖ'nün Kapsamı

KGÖ'nün yapısını belirleyen diğer bir hareket noktası, onun, sınıf, mezhep, etnik ve diğer sosyal ve siyasal farklılıkları gözetmeksizin, bütün Kürdistan gençliğini örgütlemeyi hedeflemiş olmasıdır. KGÖ sadece sahip çıktığı taleplerle değil, aynı zamanda yayıldığı alan ve kapsadığı kitle yönünden de **ulusal** bir örgüt olmalıdır. Herhangi bir ideolojik ve siyasal birlik arayışı içine girmeksizin, yurtsever ve demokrat bütün gençlik kesimleri, bu örgüt içinde yer alabilmeli ve bu yapının birliğine zarar vermeksizin en aktif bir şekilde faaliyet gösterebilmelidir. Ulusal demokratik

rebilir ve gerçekten de taşıdığı ulusal kimlikle önemli saygınlık ve prestij kazanabilir.

KGÖ, örgüt olarak **bağımsızdır**, ancak politik olarak, o, ulusal mücadelenin bir parçası sayılmaktadır. Çünkü o, hem içerik, hem program ve hem de iç işleyiş açısından siyasal bir örgütten farklıdır. Bir gençlik örgütünün siyasal nitelik taşıyan taleplerde bulunması, onun siyasal bir parti olarak algılanmasına neden olmamalıdır. Her siyasal talepte bulunan örgütün mutlaka iktidara da talip olması diye bir şey söz konusu olamaz. Önemli olan, böyle bir gençlik örgütünün, taşıdığı fonksiyonun bilincinde olup taşıya-

Kürt gençliğini derleyip harekete geçirecek örgüt, ulusal ve demokratik anlamdaki istemleri ön plana çıkartan ve bu nedenle de ulusal demokratik özlü bir örgütlenme modeli olacaktır. Kürt gençlik örgütünün hedefinde olan diğer temel bir olay da, demokrasi ve Türkiye'nin demokratikleşmesi sorunudur. Türkiye genelinde yaşanacak köklü ve zengin bir demokratik dönüşümün Kürt gençliğinin önündeki birçok engeli ortadan kaldıracığı açıktır.

kimlikli bütün katılımcıların demokratik bir yarış ve etkileşimi yaşanmalıdır.

Başka düzeylerde olduğu gibi, gençlik alanında da, Kürtleri ulusal ve uluslararası planda temsil edebilecek bir örgütün yaratılması son derece önemlidir. Kürt gençliğinin tümünü bu bazda eğitip örgütleyen bir örgüt, hem ulusal nitelikteki diğer örgütlerle muhatap olabilir, hem de Türkiye'de ve uluslararası gençlik platformlarında temsil gücü kazanabilir.

Böyle bir yapılanma, dışarıdan göze çarpan dağınıklığı gide-

mayacağı yüklerin altına girmemesi ve bu şekilde program hedefleri konusunda bir bulanıklık ve tereddüt yaşamamasıdır. Zaten onun bünyesi ve taşıdığı kitle buna müsait değildir. O, bir siyasal örgütün işleyişini de kaldıramaz. Zira böyle bir örgütte siyasal düşünce birliği yoktur ve aramakta mümkün değildir.

KGÖ'nün İşleyişi

Böyle bir örgüt, **kitlesel** ve kendi içinde **demokratik** bir işleyişe sahip olmalıdır.

Bir örgütün dışa açılması, geniş kitlelerle buluşması, kendi içinde artarak çoğalması, herşey-

den önce onun kendi içinde demokratik bir işleyişe kavuşması-na bağlıdır. Demokratik işleyiş ve mekanizmalar bir yapının en büyük gücüdür. Bir örgütte, tabandaki gücü toparlamak ve onu örgütün politikası yönünde kanalizetmek, örgütteki farklı düşünce ve eğilimleri örgütün zenginliğine ve örgütsel gücüne dönüştürmek için, en başta demokratik bir işleyişe ihtiyaç var. Geleceğin, daha çok da kuracağımız demokratik bir toplumun belirleyici ve taşıyıcı güçleri olan gençliğin eğitimi açısından, en başta gençlik örgütünde, böyle bir anlayış ve kültürü örgütsel işleyişle pekiştirmek gerekir.

Bir yapıdaki demokratik zenginliği ve katılımı toparlayıp onu bir baskı ve yaptırım gücüne dönüştürmek ise örgütlenmenin merkeziliğine bağlıdır. Kitle örgütlerinin merkezi yanını reddeden son dönem moda anlayışlar, bu örgütleri işlevsiz kılmaktan başka bir amaç taşımaz. Merkezi davranış gereği olmasa örgüte gerek kalır mı? Bir örgütte herkes her istediğini yaptığı zaman artık örgüt olmanın bir anlamı kalmaz. Zaten örgüt ihtiyacı, dağılık boyuttaki etki ve potansiyel güçleri belirli bir hedef yönünde sonuç alıcı bir biçimde harekete geçirme ihtiyacından doğmaktadır. Örgütün doğasında **entegrasyon** ve **merkezleşme** eğilimi yatar. Bu nedenle, böyle bir örgüt, **demokratik-merkeziyetçi** bir işleyişte olmalıdır. Elbette bu ilke, Leninist bir siyasal partideki işleyişle kıyaslanamaz.

Böyle bir işleyiş, örgüt kitlelerinin siyasal farklılıkları ve örgütün kitlesel karakteri gibi bünyesel gerçeklikler üzerine kurulu bir demokratik-merkeziyetçi işleyiştir. Böylesi bir merkezi yapı, toparlayıcı, dışa yönelik yaptırım imajı oluşturan sürükleyici bir sistemdir ve burada asıl ve belirleyici olan, kuşkusuz demokratik

kültürdür.

KGÖ'nün Konumu

Böyle bir örgütün ulusal demokratik mücadele yelpazesindeki yeri, daha dar anlamıyla siyasal örgütler karşısındaki konumu ne olmalıdır?

KGÖ'nün gücü, onun kitlesel demokratik ve zengin ideolojik yapısından gelir. Böyle bir örgütün yukarıda sözedilen yapısından her ne şekilde olursa olsun sapıtılması onu zayıflatır ve etkisizleştirir. Bu örgütün herhangi bir siyasal yapının uzantısı olarak görülmesi veya böyle işletilmeye çalışılması da örgütü etkisizleştirecek en büyük yanlışlardan birisidir. Kısaca belirtmek gerekirse, siyasal anlamda heterojen bir yapının homojen bir yapıyla organik ve siyasal bağlantısı olamaz. Böyle bir bağlantıya ihtiyaç olmadığı gibi, böyle bir ilişkinin kurulmaya çalışılması, çoğulcu esaslara dayalı bir yapının bütünlüğünü tehlikeye sokar, iç ahengini bozar ve giderek onu amaçlanan büyüklük ve gücünden uzaklaştırır.

Diğer yandan, KGÖ, aynı çevre ve koşullarda mücadele eden ve uzun vadeli amaçları örtüşen (bütün) siyasal partilerle dosttur ve onlarla yakın ilişkiler içerisinde olmalıdır. Aynı coğrafyada mücadele eden, aynı amaçları güden siyasal yapılardan uzak durma eğilimi, bir noktadan sonra **depolitizasyon** ideolojik akıntısına götürür bizi. Bu anlayışın, geçmişte askeri iktidarlarca geliştirildiğini hatırlamak gerekir. Siyasal örgütlerden bağımsızlık, bugünkü algılanışıyla gerçekten siyaseten bağımsızlığı ifade ediyor ki, bu da burjuvazinin istediği şeydir. Siyasal organik bağımlılığın, düşündüğümüz örgütsel yapıyı zayıflatacağını, onu amaçlanan büyüklük ve yaptırımdan uzaklaştıracağını söyledik. Ancak varlık nedeninde siyasal fak-

törlerin belirleyici olduğu bir örgütün siyasetten ve mesleği siyaset olan yapılardan uzak kalması düşünülemez.

KGÖ'nün Rolü

Bir halkın kurtuluşu, herşeyden önce onun birlik halinde amacına sarılmasına bağlıdır. Bir ulusun siyasal birliğinin ifadesi ise **cephedir**. En üst birlik sayılabilecek bir siyasal cephenin kurulması için gençlik, kadın, aydın, işçi, sanatçı, yayıncı, kültürel düzeyde ulusal kurumların yaratılması gerekir ve bunlar yaratıldığı oranda da ulusal birlik sağlanmış olur. Kürt halkının siyasal birliği (cephesi), bu tür kategorik katman ve çevrelerin oluşturduğu ulusal kurum ve örgütler üzerine oturtulduğu oranda realize edilebilir ve sonuca gider.

Böyle bir örgüt bir anda kurulabilir mi?

Elbette kolay değil. Böyle bir amaca bir dizi aşamaya yayılmış irili ufaklı çabalarla ulaşılabilir. Örneğin bazıları, böylesi ulusal kapsamda bir örgüt kuruluncaya kadar başka çabaları yasaklıyor. Oysa böylesi geniş çaplı ulusal bir yapının oluşmasına irili ufaklı ve homojen tek tek yapılar önemli ölçüde ortam ve zemin hazırlayabilir. Hatta şimdiden merkezi bir örgüt şeklinde yola çıkılmasa bile, bütün olanaklarla gençliği toparlayacak, gençlik açısından örgütlülük bilincini geliştirecek örgütlenme ve kurumlaşma çabalarına önemli ölçüde ağırlık verilmelidir. Bugün için böyle bir merkezi yapılanmanın koşullarının oluşturulmamış olması, yaratacağımız dar anlamdaki örgütlülüklerin önemini azaltmaz. Kendi çapında yerleştireceğimiz demokratik ahlak ve kültür üzerinde yükselecek güçlü yapılanmalar, bu alandaki birlik sürecini hızlandırabilir. Politik anlamdaki darlığına rağmen, yaratılacak geniş ve güçlü örgütlenmelerin gözle gö-

rülür etkinlik ve yaptırımları, merkezi, güçlü bir gençlik örgütüne olan ihtiyacı daha çok gözler önüne serecektir. Ayrıca sosyal ve siyasal pratiğimizden de biliyoruz ki, birlikler, güçlü ve kalıcı birlikler ancak güçlü yapılarla kurulabilir.

Şunu da belirtmek gerekir ki, çoğu kez bir program doğrultusunda kotarılmaya çalışılan örgütlülük çabaları, ya koşulları oluşmadığından, ya da aşırı duyarlılıklardan dolayı, kısa sürede başarıya ulaşmıyor. Elbette uzun vadede programatik davranmak gerekir. Ancak programsal süreçler, kimi kez küçük, dağınık ve kendiliğinden gibi görünen çabalarla beslenir ve bir yerlere ulaşır. Bu açıdan bakıldığında, spor kulüpleri, sosyal ve dayanışma amaçlı dernekler, gençlik ve kültür merkezleri, amatör tiyatro, folklor ve müzik grupları, halk eğitim merkezleri büyük önem taşır. Buralarda sabırla ve bilinçle yapılacak çalışmalar, uzun vadede gençliğin eğitimi ve merkezi bir örgüt çatısı altında toparlanması yönünde önemli basamaklar oluşturur.

Başka örgütlülük çabalarında olduğu gibi, Kürt gençliğinin örgütlenmesi olmalı, salt mevcut legaliteye koşullandırılmaz. Başta da ifade edildiği gibi, Kürt gençliğinin örgütlenmesi yasallıktan öte başka ihtiyaçlardan kaynaklanmaktadır. Bu nedenle legalitenin elvermediği koşullarda gençliği dağınıklıktan kurtarmak, onu ulusal, kişilikli bir rotada tutmak için, özgün örgütlülükler yaratılmalıdır.

ması gereken böyle bir görevi, bugün için dar anlamda gerçekleştirmek gerekiyorsa bundan kaçınılmamalıdır.

Mevcut yapıların bir araya gelişi veya yeniden harmanlanması ile böyle ulusal çaplı bir örgüt kurulabileceği gibi, bunların

Başka örgütlülük çabalarında olduğu gibi, Kürt gençliğinin örgütlenmesi olmalı da, salt mevcut legaliteye koşullandırılmaz. Başta da ifade edildiği gibi, Kürt gençliğinin örgütlenmesi yasallıktan öte başka ihtiyaçlardan kaynaklanmaktadır. Bu nedenle legalitenin elvermediği koşullarda gençliği dağınıklıktan kurtarmak, onu ulusal, kişilikli bir rotada tutmak için, özgün örgütlülükler yaratılmalıdır.

birlik ve olanaklarından da böyle bir yapıya sıçramak mümkün olabilir. Bu nedenle, bugün için büyük yapıları beklemeksizin yapılabilecek ne varsa yapılabilmelidir. Örgütlenebilecek bir olanak ve kitle bulunduğu, harekete geçirilmelidir. Böyle bir çalışma ayrılığı derinleştirmez, aksine gündeme geldiği gün, birliğe verir sunar. Kimi siyasal yapıların daha çok havasını soluyan gençlik örgütleri ve dernekler, gelecek için önemli avantajlar sağlıyor. Bir çok sorunun yanısıra Kürdistanı bir gençlik örgütünün sorun ve

olanaklarının tartışılıp zenginleşmesine önemli katkılar sunuyor. Bu tür yapıların gelişmesi de, daha çok demokratik bir işleyişi gerçekleştirmekten ve legal demokratik bir yapı gibi çalışmaktan geçiyor.

Merkezi bir Kürt gençlik örgütü, üniversitelerde, metropollerde, Kürdistan'ın şehir, kasaba ve köylerinde var olan bütün örgütsel birikim ve çabaları merkezileştiren mekanizmalar oluşturur. Tersine merkezi bir güç olmanın verdiği olanaklarla, örgütsel yoğunlukların bulunmadığı ülkenin her köşesine inisiyatif taşır. KGÖ, öğrenci, işçi, köylü ve metropol gençliğinin tümünü ulusal bir dalgaya dönüştürme ve her yerde örgütlülük çabalarını geliştirme anlayışı içinde olur. Böyle bir örgüt, yurtdışındaki Kürt gençlik yoğunluklarıyla sıcak dayanışma içerisinde olur. Uluslararası ilişkileri arar ve geliştirir.

Siyasal Güçlerin KGÖ'ne Karşı Yaklaşımı Ne Olmalıdır?

Siyasi parti ve çevrelerin genelde demokratik kitle örgütleri olmak üzere, yukarıda çerçevesini çizdiğimiz bir gençlik örgütüne yaklaşımı ne olmalıdır? Bu yaklaşım olayından kaynaklanan kimi sorunlar yaşandı ve ilerici saflarda hala yaşanıyor. Bu yanlışlardan dolayı, zaman zaman ciddi sıkıntılar yaşandı. Kimi kez de bu tür yanlışlardan dolayı demokratik kitle örgütleri işlevsizleşti, buradaki birikimler heder oldu. Bu alanlarda yaşanan olumsuzluklar legal demokratik ve kitlesel örgütlenmeler yaratma yönündeki hevesleri yıktı.

Doğrusu ne olmalıdır?

Siyasi örgütlerin demokratik kitle örgütlerini kadro devşiren alan olarak görmeleri, sorunların kaynağını oluşturmaktadır. Bu yüzden reddedilecek bir yakla-

şım değildir elbette. Bir siyasal örgüt, doğal olarak ülkenin her yerinde, bulunduğu koşulları göz ederek kendi örgütsel politikalarını işler ve bu yönde örgütlülüğe gider. Sokakta, mahallede, şehirde, okulda, işyerinde, hatta devlet kurumlarında bile bu çalışma yapılabilir. Buralarda devşirilecek insanlar örgütlenirken, elbette onlar buldukları yerleri bir anda kendi siyasi örgütleri gibi görmemelidirler. Bu anlayış, demokratik kitle örgütlerindeki çalışmalar için de böyledir.

Sorun, içinde çalışılan alanın niteliğini gözönüne almak, bu alandaki siyasal çalışmayı, söz-konusu örgütün asıl işlevini bozmayacak biçimde yürütmektir.

Demokratik kitle örgütlerinin asıl işlevi, siyasal örgütlere kadro devşirmek değildir. Bu kuruluşların asli görevleri, kapsadığı kitleyi **demokratik bilinçle** örgütleyip onları belirli demokratik taleplerin gerçekleşmesi yönünde mücadeleye sokmaktır. Toplumun belirli kategorisini (örneğimizde gençliği) demokratik kültürle donatıp onu demokrasi savaşında etkili kılmaktır. Devrim ve iktidar savaşı veren örgütler açısından bilinçli ve örgütlü kitlelerin ne denli önemli olduğu ortadadır. Siyasi parti ve kadroların öncülüğü bir yana, ama devrimin sürükleyici gücünün demokrasi ve demokratik hak ve özgürlükler savaşında yoğunlaşmış kitleler olduğu bilinmeyen bir şey değil. Demokratik kitle örgütlerinin bu işlevinin, siyasi örgütlere kadro devşirme işlevinden bin kat daha önemli olduğu ve bu işleyle devrime bin kat daha hizmet ettiği unutulmamalıdır. Öyleyse, demokratik kitle örgütlerini asli işlevlerinden alıkoyan müdahale ve yaklaşımlar, kaç yaparken göz çıkartmaktan başka bir şey değildir.

KGÖ'nde çalışacak siyasi çevrelerin kısa vadeli hesaplar uğruna böylesine devrime uzun

vadede hizmetler sunacak bir yapıyı daraltmamaları gerekir. Tersine onu asıl işlevinde tutmak, geniş, katılımcı, kitlesel bir potada yürütmek için ne gerekirse yapılmalıdır.

- II - GENÇLİĞİN EĞİTİM VE KİŞİLİK SORUNU

Bütüncül ve Sistemli Bir Dünya Görüşü

Egemen burjuva eğitim sisteminde, gençler, bilgi depolanacak ambar, dışarıdan istenildiğinde kullanılacak robotlar olarak görülür:

Taşıdığı bilgileri kendi kavrayışı ve kişiliğiyle yoğurmaktan uzak, belli bir dünya görüşünden yoksun, burjuva medyasının yö-rüngesi etrafında olup bitenlere bakan insan tipi (kul) yetiştirilir.

Tarihte büyük dönüşümler, önemli eserler, kişilikli ve bilinçli kitleler tarafından gerçekleştirilmiştir.

Bu nedenle gençliğe, bilimsel yöntemlere dayalı bir dünya görüşünün kazandırılması, herşeyden daha önemlidir. Böyle bir eğitim sonucu, insanların olayları bütün çıplaklığıyla kavraması ve sorunlara daha kolay çözüm bulması olanaklı olur.

Toplumsal olaylara **diyalektik** bir yöntemle yaklaşma ve onları **tarihsel maddeci** bir bilinçle yorumlama, eğitimin nirengi noktası olabilmelidir. Bu, bütüncül bir dünya görüşünün başlangıcıdır. Bilimsel yöntemlerden, belirli yorumlama anlayışından, ilkesel yaklaşımlardan yoksun bir düşüncede, sistemlilikten, tutarlılıktan ve bütünlükten söz edilemez.

Toplumsal gelişmelerin de, doğa olaylarında olduğu gibi kimi bilimsel yasalar çerçevesinde ge-

liştiği ve bu yasaların ileriden ve yeniden yana dönüştüğünü bilen biri, insanlığın özgürlük ve daha ileri bir yaşam uğrunda mücadelesinin başarısından kuşkuya kapılmaz ve bu bilinçle bu mücadelede üzerine düşeni yapar. Bu, toplumsal dönüşüm yasaları ve insanlığın hem maddi hem de düşünsel birikimleriyle donanmak, ondan yeni bir bilinç üretmekten geçer.

Maddi üretim gibi, düşünce üretiminin de bir tarihi vardır ve bugünkü modern düşünceler uzun bir tarihsel sürecin ürünü olarak ortaya çıkmıştır.

"Modern sosyalizm... teorik biçimi bakımından, başlangıçta, 18. yüzyıl Fransa'sındaki büyük aydınlıklar çağı filozofları tarafından konulan ilkelerin daha gelişmiş ve daha tutarlı olmak isteyen bir uzantısı olarak ortaya çıkar. Her yeni teori gibi, kökleri ekonomik olguların derinliklerine daldığı ölçüde, ilkin daha önce var olan düşünceler temeline bağlanmak zorunda kalmıştır." (F. Engels, Anti-Dühring, s: 65, Sol Yayınları.)

Gençliğin içinde, Lenin'in birkaç eserini okumakla devrimci eğitimin tamamlandığını sananların sayısı az değildir. Oysa klasik Rus literatürünü, Lenin öncesi politik liderleri okumadan, Lenin'in Rusya'ya ilişkin tahlillerini anlamak mümkün mü? Puşkin, Dostoyevski, Plehanov... Lenin'in düşüncelerini besleyen köklerdir bunlar.

Peki Marks'ın düşünceleri vahiy gibi gökten mi geldi? Hayır. Engels'in dediği gibi, onun düşüncelerinin kökleri aydınlanma dönemi filozoflarına, daha da öteye, ilk çağların ilerici düşünce akımlarına kadar uzanır.

Hegel'in diyalektiği olmadan, Marks'çı diyalektik olur muydu?

Adam Smith'siz bir ekonomi-politik düşünülebilir miydi?

Th. Morus, Robert Owen, Fourier gibi düşünürlerin eserlerinde Marks'ın geliştirdiği sosyalist fikirler embriyo halinde bulunur. Diderot, Voltaire, Rousseau ve giderek ilk çağ Helen filozoflarının düşüncelerine kadar uzanır bu kökler.

Öyle ise, sosyalist dünya görüşü, sadece Marks'ın veya ondan sonraki düşünürlerin eserleriyle sınırlı değildir ve salt bu eserleri okumakla da sosyalist teorinin tümü öğrenilmiş olunmaz.

Sınıfların doğuşundan bugüne değin, baskı ve sömürüye karşı, özgürlük ve eşitlik için verilen teorik ve pratik bütün mücadele ve birikimlerin sosyalist dünya görüşünün oluşmasına ve sosyalist birikime katkısı vardır.

Bugün ve bugünden sonra da, bu alanda verilen ve verilecek olan bütün mücadele deneyleriyle sosyalist dünya görüşü daha da zenginleşecektir.

Marx ve Lenin'in de sosyalist teori ve pratikteki katkıları elbet büyüktür. Ancak sosyalist hareket, bu büyük yaratıcı insanlarla, onların dedikleri ve yaptıklarıyla özdeşleştirilemez, sınırlandırılmaz. O, insanlığın yaşadığı yeni deneylerle ve yeni katkılarla gelişmekte, zenginleşmektedir.

Devrimci teori olmadan kuşkusuz devrimci pratikten söz edilemez. Ne var ki, gençliğin eğitimi, salt teorik eğitime indirgenemez. Eğitim, birçok etki ve eylemliliğin içiçe, peşpeşe sürekli kılınma sürecidir.

"Eğitim, eğitimci tarafından istenilen niteliklerin eğitilene aşılmanması için onun psikolojisiyle yapılan belli bir amaca yönelik ve sistematik etkidir... Yani; insan toplumuna ilişkin belli bir dünya görüşünün, bir ahlakın, toplum kurallarının aşılmanması, karakterin ve iradenin belli çizgilerinin, alışkanlıkların ve zevklerin işlenmesi, belli bedensel niteliklerin gelişmesi vb." (Kalinin,

Devrimci Ahlak, Devrimci Eğitim, s. 68)

Gençliğin eğitiminden asıl amaç, onun öğrendiği bilgileri kendi kişiliğinde sindirmesi, o bilgilere kendi yaratıcılığını ekleyerek uygulamasıdır. Kısaca, edinilen bilgilerden ve uygulamada kazanılan deneylerden bir bilinç olayının ortaya çıkışıdır.

Bu ise, pratik yaşam ve deneylerle atbaşı giden bir eğitimi gerektirir.

Kendi işini kendi gören, kendi ayakları üzerinde durabilen, güçlükler karşısında kendi çözümlerini geliştirebilen, özgüven içinde bir gençliğin yaratılması, canalcı bir sorundur.

Böyle bir gençliğin yetiştirilmesi, uygulanacak eğitimin, doğru, bilimsel yöntemlere dayanmasını gerektirir.

"İyi bir ustanın çırağına sanatını öğretirken bağlı kaldığı ilkeler, iyi bir eğitimde de geçerlidir: Usta çırağını işin kolayından başlayarak eğitir. Öğretimini ondaki gelişme hızına göre ayarlar. Yavaş yavaş sorumluluk verir. Başarısını destekler, yanlışını düzeltir. Nerede güveneceğini, nerede başında durup denetleyeceğini bilir. Ona yanılma payı bırakır; toyluk yanlışlarını bağışlar. Beğenildiğini gören çırak da işine dört elle sarılır." (Prof. Dr. Atalay Yörükoğlu, Çocuk Ruh Hastalığı, s. 196, Özgür Dağıtım, 1992.)

İnsanları üç ay bir yere kapatıp ona kimi bilgilerin kazandırılması ile bir insanın eğitildiğini söyleyemeyiz. Elbette bir alanda yetkinleşmek için, o alanla ilgili teorik kaynakları incelemek, onlardan faydalanmak şarttır. Ancak asıl ve sonuç verici eğitim, kişiliğin olgunlaştırılıp yetkinleşmesini sağlayan pratik yaşamın kendisinde saklıdır.

Gençler, dil, müzik, tiyatro, folklor, güzel sanatlar ve benzer

çalışmalar içinde belirli donanma kavuştukça, öğrendikleri teorik ve politik bilgilerini daha gerçekçi ve somut kullanabilir. Bu çalışmalar sırasında, gençler edindikleri teorik bilgileri kendi deneyleri ile birleştirerek teori ve pratiğin bütünlüğünü kavrayarak kişiliklerini biraz daha geliştirebilirler.

İnsiyatif ve Denetim

Gençlerin sorumlu kişilik ka-

zanmaları ve geleceğin ciddi ve ağır görevlerinin üstesinden gelmeleri, onlara, daha işin başında insiyatif tanıyarak kişiliklerinin gelişimini sağlamakla mümkündür. Kendi işini kendi gören, kendi ayakları üzerinde durabilen, güçlükler karşısında kendi çözümlerini geliştirebilen, özgüven içinde bir gençliğin yaratılması, canalcı bir sorundur. Böyle bir gençliğin yetiştirilmesi, uygulanacak eğitimin, doğru, bilimsel yöntemlere dayanmasını gerektirir.

Bir işi başkalarının zoruyla yapmaya insanoğlu hep direnç göstermiştir. İş kendi başımıza ve kendimiz için yaptığımızda verimli oluruz. İnsanlar bir işte kendilerinden bir parça bulmadıkları, o işin gerekliliğine gerçekten inanmadıkları zaman, ona soğuk bakar ve baştan savmaya çalışırlar.

Bu nedenle bir iş yapılacağı zaman, daha program hazırlığı döneminde işi yapacak olanları o sürece katmak, onları işin programlanması ve yürütümü konu-

sunda katılımcı kılmak ve işin mantık ve gerekliliğini onlara kavratmak gerekir.

Bunun yanısıra, hedeflerin tespiti ve işlerin yürütümünde gençlere inisiyatif tanınmalı, onlar özgür olabilmelidir. Aksi halde, yapılacak iş boğucu bir angaryaya dönüşür. Bu, hem işi yapan hem de yaptıran açısından olumsuz sonuçlar doğurur.

İnisiyatif geliştirici eğitim ve üretim yöntem ve tekniklerinden yararlanmalı.

Eğitimin içeriğine verilen önemin yanısıra, ondan maksimum sonuç almak amacıyla başvurulan yöntemler içinde grup yöntemi diye nitelenebilecek olanı başarılı sonuçlar vermiştir.

Bunlardan ilki, Ekim Devrimi sonrasında S. Makarenko'nun, başboş, sahipsiz çocuklara yönelik uyguladığı eğitim yöntemidir. İkincisi ise, Elton Mayo tarafından 1927'de ABD'de doğrudan üretimin artırılmasına yönelik olarak uygulanan denemelerdir. S. Makarenko, Ekim Devrimi sonrasında Sovyet yönetiminin kimi katkılarıyla, binlerce başboş ve suçlu çocuğu toplayarak, onları topluma kazanmaya çalıştı. Burada kendi uyguladığı yöntemlerle eğitim toplulukları kurdu ve geliştirdiği eğitim dizgesinde topluluktaki çocuklara önemli inisiyatifler tanıdı. Daha sonra yazdığı **Yaşam Yolu** adlı eğitsel romanında irdelediği bu deneyler, eğitim tarihinde önemli bir iz bırakmıştır.

"Eğitim topluluğundaki yaşam, eğitilen çocukların herbirinin kendisini edilgen bir nesne gibi değil, topluluğun yazgı ve onurundan sorumlu öbür insanlarla aynı haklara sahip, etkin bir üye gibi duyumsamasını sağlayacak biçimde düzenlenmişti. Makarenko, eğitim dizgesinde, okul eğitimiyle atbaşı giden üretici çalışmaya büyük önem veriyordu." (Yaşam Yolu, Önsöz-

den.)

Makarenko, işe tutkuyla bağlıydı ve yaşamı alabildiğine seviyordu. Yaşamı çalışma, çalışmayı yaşamla özdeş sayan Makarenko; çalışmanın, insanı insan yapan yanını şöyle açıklıyordu: "*İnsanoğlu, çalışma aracılığıyla, başkalarıyla bir olmanın engin sevincini öğrenmektedir. İnsan saygısı duygusunun pekiştiği görülmektedir. Önünde güzelliklerle dolu, yepyeni bir dünya açılmaktadır, müthiş çekim gücü olan bir dünya.*" (A.g.e. s.11)

Elton Mayo tarafından Western Electric Company'nin (WEC) Chicago'daki Hawthorn işyerinde ve "Röle Montaj Deneyleri" olarak bilinen denemelerinde merak edilen şey, iş ortamındaki (ışık, ara dinlenmeler, çalışma saatlerinin uzunluğu, çalışma saatleri arasındaki yemekler gibi, parça başı ücret vb.) hangi etkenler üretkenlik üzerinde etkili olmaktadır ve bunların etkileri üretkenliği maksimize edecek şekilde nasıl değerlendirilebilir?

Bu iş ortamını etkileyen değişkenlerin herbirinin etkilerinin test edildiği bu deney periyodlarının tümünde, üretkenliğin sonuçta değişmediği -artmadığı- görülmüştür.

Ancak iş ortamının koşullarının ve üretkenlik hedeflerinin çalışanlarla belirlenmesi ve bu konuda deneklere belirli inisiyatifin sağlanması sonucu, üretkenlikte kayda değer bir artışın olduğu gözlemlenmiştir.

Blumberg, "*Üretkenlik ve moraldeki dikkat çeken artışın en büyük açıklaması, (fiziksel koşullarda yapılan düzenlemelerin kendisi değil) test odası işçilerinin bu çalışma koşullarının belirlenmesi üzerinde oynadıkları kesin roldür*" demektedir. (Bilimsel ve Teknolojik Devrim ve "Endüstriyel Demokrasi", s. 75, Ilker Bellek, Sorun Yayınları.)

Denetim

Kişiliğin gelişiminde madalyonun bir yüzü **sorumluluk** ise, diğer yüzü **denetimdir**. İnsana inisiyatif tanıyarak ulaşılmak istenen amaca, iyi bir denetim mekanizmasıyla ulaşılabilir. İyi bir denetim mekanizmasının sağlayacağı yararlar şunlardır: Bir kere daha işin yapılması döneminde yapılacak denetimle, muhtemel yanlışlar engellenmiş, gereksiz zaman ve enerji kaybı önlenmiş olur. İyi bir denetimin olmayışından dolayı yapılacak yanlışlar işleri aksatacağı gibi, işi yapan, görevini gereği gibi yapamamaktan dolayı bir başarısızlık duygusuna kapılacak ve kendine olan güveni kaybedecektir.

İkincisi, bir insan, yaptığı işin karşısında manevi bir tatmin duygusu yaşamak ister. Bu ister ödüllendirme, ister bir eleştiri ve uyarı şeklinde olsun, denetimle sağlanacak bir iştir.

Üçüncüsü, denetim, yapılan işin olumlu ve olumsuz bütün sonuçlarını sürecin hizmetine sunmak ve onu harekete bir kazanımı haline getirmektedir.

İnsanların çoğu zaman "şu işiye şu görevi verdim, görevim bitti" dediklerini duyarız. Bu, yanlış bir anlayıştır. Bir insana görev vermek yetmez. Siz görev verdiğiniz insanla, yapılacak işin programlanmasını, görevin yerine getirilmesi aşamasında karşılaşılabilecek güçlükleri, hesap dışı olası gelişmeleri -eğer olanak varsa- yüzyüze oturup tartıştınız mı? Görevin yerine getirildiği aşamadaki gelişmeleri, alınan mesafeyi sorup sürece katıldınız mı? En önemlisi, görevin yerine getirilmesinden sonra yapılan işlerle ilgili rapor istediniz mi? İşlerin, programlananın dışında ne tür sapmalar gösterdiğini, karşılaşılan hesap dışı güçlükleri ve bunların aşılması için ne tür yaratıcı araç ve yöntemlerin kullanıldığı,

varsa bırakılan eksikliklerin nedenleri ve giderilmesi konusunda, işi üstlenen insanlarla bir sonuca varabildiniz mi? Siz başka alanlarda faydalanılacak yeni çalışma teknik ve deneyleri tespit ettiniz mi? Bu soruların tümüne olumlu yanıt veren bir denetim mekanizması olmadan ciddi bir işten söz edemeyiz.

Görevlendirmede insan seçimi, başarının yarısıdır. Bu konuda yapılacak yanlış tespitler, ciddi sakıncalar yaratır. Uygun ve yerinde görevlendirme, o kişinin daha çok gelişip yetkinleşmesini sağlayabilir. Oysa, bir insana, beceri ve bilincini aşan sorumluluklar verme noktasındaki yanlışlık ise, o insanı kendi elimizle başarısız bir konuma sokarak onun kişiliğini baltalamak ve işlerin aksamasına yol açmak olur.

Yurtseverlik Bilinci

Yurtseverlik bilinci, insanlık sevgisine giden yolda, mensup olunan halkın şahsında, onun tarihine, destansı serüvenlerine, yarattığı bütün güzelliklere, coğrafyanın alımlılığına tutkunca bağlanmak ve ona ikirciksiz adanmaktır.

Ne diyordu Belinski: "*Vatanı sevmek olmaz... Yalnız bu sevginin varolana karşı ölü bir doygunluk duygusu değil, mükemmelleşmeye karşı canlı bir istek olması gerekir... Tek kelimeyle vatan sevgisi, aynı zamanda insanlığa karşı da sevgi olmalıdır... Vatanı sevmek demek, onda insanlığın idealinin gerçekleştiğini görmeyi candan istemek ve buna varılabilmesi için gücü oranında yardım etmek demektir.*" (Devrimci Ahlak-Devrimci Eğitim, s. 12)

Kürt gençliği bu sevgisini, bu idealini nasıl gerçekleştirecek?

Bilmek ve tanımak, sevgi dahil her türlü duygu ve bilincin başlangıcıdır.

Tarihin en eski halklarından olan Kürtlerin insanlığın insan-

laşma yürüyüşüne kattıkları değerleri, onur ve vatanları için gösterdikleri fedakarlıkları, ruhları ve iç güzellikleriyle bezedikleri bir uygarlığı bilmeden ve tanımadan hangi duygu ve bilinçten söz edilebilir?

Yurtseverlik bilinci, Kürt halkının tarihini -bir tarihçi kadar olmasa bile- bilmek, onun yaratıcı gücünü ve halk olarak onu tarihe bağlayan kökleri kavramak demektir.

Kürtler nerede, hangi devleti

Yurtseverlik bilinci, Kürt halkının tarihini -bir tarihçi kadar olmasa bile- bilmek, onun yaratıcı gücünü ve halk olarak onu tarihe bağlayan kökleri kavramak demektir.

Melayê Cıziri'yi, Feqiyê Teyran'ı, Eli Heriri'yi, Ahmedê Xani'yi, Cigerxwin'i bilmeden, onların şahsında Kürtleri ve Kürdistan'ı tanımadan yurtsever olunamaz.

kurdu, hangi büyük lideri yetiştirdi, ne tür başarılar kazandı ve nerede, nasıl yenildiler?

Kürtler hayvanların evcileştirilmesinde, üretimin geliştirilmesinde, el sanatları, mühendislik ve mimaride neler yaptılar, neler yarattılar? Kürtler insanın acısını, sevincini, hüznünü, başarı ve başarısızlık duygularını, özetle kendilerini ve insanlığın yaşam karşısındaki hallerini nasıl yansıttılar ve bunları yansıtmak için neleri, hangi üslupları kullandılar?

Kürtler kendilerini insanlığın neresine koydular ve hem kendilerini hem de insanlığı nasıl tanımladılar?

Kürtler başedemedikleri doğa güçleri karşısında ne tür pozisyon ve dinler geliştirdiler?

Kürtler hem kendileri ve hem de insanlığın bütün hallerini dile getirmek için nasıl bir dil yarattılar ve onu hangi ustalıkla kullandılar?

Melayê Cıziri'yi, Feqiyê Tey-

ran'ı, Eli Heriri'yi, Ahmedê Xani'yi, Cigerxwin'i bilmeden, onların şahsında Kürtleri ve Kürdistan'ı tanımadan yurtsever olunamaz.

Kürt gençliği için yurtseverlik, bütün bunları okumak, öğrenmek ve bütün bu değerlerle kendimize yeni bir ruh, yeni bir bilinç ve yeni bir kişilik kazandırmaktır.

Unutulmamalıdır ki Kürdistan, insanlık alemine girmek için bir kapıdır ve biz bu kapıyı açıp içeri girdiğimiz oranda insanlığın

tümüne ulaşabiliriz.

"*Bu nedenle... tüm emekçileri coşkun bir vatanseverlik ve vatana karşı hudutsuz bir aşk ruhu ile eğitmemiz gerekir. Ben soyut, platonik aşktan değil, coşkun, aktif, ateşli ve tutulmaz aşktan; düşmanlara karşı hiçbir acıma tanımayan, vatan adına hiçbir fedakarlık karşısında duraksamayan aşktan söz ediyorum.*" (Kalinin, a.g.e., s.64)

Bir halkın ufku ve düşün dünyası, o halkın dilinin genişliği ile sınırlıdır. Bir insan için de bu geçerlidir. Onun düşünce, kavrama ve yorumlama yeteneği, kullandığı dilin genişliği ve zenginliği ile doğrudan bağlıdır. Çünkü düşündüklerimizi dil aracılığıyla ifade edebiliriz. Ya da bir dil elverdiği oranda zihnimizi kullanabilir ve yaşamı tanımlayabiliriz. Bir halkı halk yapan, en başta onun kullandığı dildir. Dil aynı zamanda bir halkın yaşadığı serüvenlere, yarattığı uygarlıklara bağlı olarak

gelişir, başka bir deyişle bir halkın dili, o halkın geçmişini de ele verir.

Kürt dilini bilmeden Kürt insanını tam olarak tanımlamak olanaksızdır. Kürt dilini bilmeden Kürtlerin yaşadığı serüvenleri, geçirdikleri tarihi evreleri tam olarak algılayamayız. Bir halkın dili, ancak o halkın bütün hallerini dolaysız, saydam ve bütün orijinallği ile verebilir. Kürtçe, zengin bir coğrafyaya, tarihe, kültüre sahip bir ulusun dilidir. Kürtçe'yi çözdüğümüz, onun zengin kullarlarında kulaç attığımız oranda, bu dilin güzelliklerine ulaşabiliriz. Çok net olarak ifade edilmelidir; Kürtçe'yi bilmeden, onun kanalıyla Kürtlük dünyasına girmekten eksiksiz anlamda bir Kürt kişiliğinden söz edilemez.

Bu nedenle, gençliğin yeni bir kişilik kazanmasında Kürt dili ile okuma ve yazma yetisinin kazandırılması sanıldığından da önemlidir. Bunun için mükemmeliyet aranamaz. Uygun zaman, uygun koşullar. Kürt diliyle okuma yazma ve giderek entellektüel etkinlikler gerçekleştirme çabası, özgürlük mücadelesinin ta kendisidir. Çünkü, dilimizi kurtarıp egemen kıldıkça, bizim de egemenliğimiz artmış olacaktır. Aksi tavırlar, erteleyici tutumlar ise, özünde mücadeleyi ertelemekten başka birşey değildir.

*Dilini yaşat ey okuyucu
Ne dilsiz kişi olur, ne ulus*

*Yüzlerce, binlerce yıl dilimiz
Bizim gibi tutsak kaldı
Ne denli kahraman ve yiğit ki*

*Yenilmedi kılıca ve mızrağa
Korudu kendini, boyun
leğmedi*

*Sözcükler yarattı yeni yeni
Eğer biraz toz ve pas da
/sinmişse
Onun suçu değil, biz geç
/davrandık."*

Cigerxwin, **Zend-Avesta'da**

işte böyle diyor. (Ferhad Can, Cigerxwin ve Yılmaz Güney, Özgür Gelecek Dergisi, Sayı 1)

Demokratik Kültür

Gençliğin devrim ve demokrasi mücadelesindeki etkinliği, onun demokratik kültür birikimi ve kişiliği ile yakından ilgilidir. Ezilenlerin, özgürlük ve eşitlik için bin yıllardır süren kavgasının ürünü olan demokrasi kültürü, haksızlığa ve zulme karşı başkaldıran Kürt halkının elindeki en büyük silahtır.

Demokratik kültür, haksızlığa boyun eğmemeyi, gücünün karşısında sinmemeyi, demokrasi dışı ırkçı, gerici, diktacı yöntem ve iktidarlara karşı direnmeyi, başka halklara düşmanlık etmemeyi, inançları, ilkeleri ve onurundan ne pahasına olursa olsun taviz vermemeyi emreder.

Böylesi bir kültürün gençliğe kazandırılması, ciddi ve bilinçli bir eğitim sorunudur. Uzun ve ısrarlı çabalarla demokratik davranış ve reflekslerin kalıcı bir gelenek ve alışkanlık haline dönüşmesi gerekir. Demokrat bir kişilik edinen insan, baskıcı güçlere karşı yalpalamaz, kendi davranışlarını güçlüye uyarlamayı aklının köşesinden geçirmeyi. Böyle bir gençlik, hem zaferin, hem de geleceğin güvencesidir.

Gençliğin Siyasallaşması

"Kitleleri siyasal olarak eğitmek, her yurttışa ulusun bütünlüğünün bir gerçeklik olduğunu göstermektir. Ulusun tarihini her yurttışın kişisel deneyimlerinin bir parçası kılmaktır" (Frantz Fanon, Yeryüzünün Lanetlileri, s. 151, Sosyalist Yayınları.)

Tarihin en eski halklarından olan ve nüfusu 40 milyona yaklaşan Kürtler, bugün, parçalanmış ülkelerinde, baskı ve zulüm altında, ulusal demokratik haklardan yoksun bir şekilde yaşıyor. Bu halk, özgür dünya ulusları içinde,

Birleşmiş Milletler'de ve diğer uluslararası kuruluşlarda temsil edilmemektedir. Bu ise en başta Kürt gençliği için yaralayıcı bir durumdur.

Halkımız ulusal demokratik haklarını almadan, ülkemiz özgürlüğe kavuşup gelişme yoluna girmeden Kürt gençliğinin bir bütün olarak gelişip serilmeyeceği açıktır.

Demokratik bir ülkede, özgürlük koşullarında, gençlik, her alanda kendini geliştirme, kendinden bekleneni yerine getirme olanağı yakalayabilir. Özgürlüğü kazanmak ise, toplumun bütün kesimleriyle birlikte gençliğin de derin bir yurtseverlik duygusuyla ulusal mücadeleye katılması ve sömürgecilğe karşı saf tutması ile mümkündür.

İyi eğitilmiş, çağdaş devrimci-demokratik kültürle donatılmış örgütlü bir gençliğin halkımızın kurtuluş mücadelesine büyük bir ivme kazandıracığı kesindir.

Gençliğin politikadan ve politik örgütlerden uzak duruşunu isteyen düşman tuzaklarından sakınılmalıdır. O, bütün enerji, çöku ve üretkenliğiyle özgürlük mücadelesine adanmalıdır.

Bu ise gençliğin politik eğitime büyük önem vermek, onun bu düzeyini ve politik katılımını yükseltmekle mümkündür.

Gençliğin, politik yaşamın bütün aşamalarına katılımını sağlamak, onu teşvik edip çalışmalarını programlamak, mücadeleye önemli bir kan ve hareket sağlayacaktır.

"Bağımsızlığın sömürge halklara ahlaki bir düzelme getirdiğini ve onurlarını kazandıklarını söylemek doğru olur." (Fanon, a.g.e. s. 64)

"Afrika halkları, onurlarının ve egemenliklerinin birbirine eşdeğer olduğunu ve onuruyla yaşayan özgür bir halkın egemen bir halk olduğunu hemen anladılar." (Fanon, a.g.e. s. 150)

Kürt gençleri de, ulusal onurlarını kurtarmadan kendi onurlarını tek başına kurtarmayacaklarını çok iyi biliyorlar.

Kitle İçinde Çalışma

Kitleler, sadece eğitilecek yığınlar değil, onlar, aynı zamanda büyük bir öğretmendir de. Devrimci ve yurtsever kadroların kitlelerden öğreneceği yığınla deney vardır. Kendi yaşam deneyleri, kitlelere, birçok büyük liderin

"Eğer siz işçilerle ya da sıradan parti üyeleriyle konuşmalarınızda, herhangi bir çalımla, sesinizin tonuyla, önemsiz, belki de rastgele bir cümle ile kendinizi onlardan daha akıllı saydığınızı, onlardan daha çok bildiğinizi sezdirirseniz, o zaman mahvolmuşsunuzdur. İşçi ve genellikle sıradan insanlar kendilerini üstün sanan kişileri sevmezler ve onların sözlerini dinlemezler.

Bütün demokratik eğitim sistemlerinin amacı, eğitilen kitleye, onun düzeyinden daha ileri ve yüksek düşünce birikim ve formülasyonlarını kavratmak ve onları geliştirmektir.

Dürüst, namuslu, fedakar, yiğit insanlar, çoğu zaman kendi düşünceleri ile değil, kendi kişilikleriyle kitleler içinde kabul görür ve kitleler onları öne çıkarır.

Makarenko'nun şu tespiti bütün eğitim sistemlerinin belgisi olmalıdır:

"İnsan, her şeyden önce insan olmalıdır, sözcüğün tam anlamıyla insan olmalı, gerçek bir insan" (Yaşam Yolu, s. 14)

yoksun olduğu önsezi ve kavrama yeteneği kazandırır. Dış görünüşlerine bakarak kitlelerin hiçbir şeyden anlamaz yığın olarak görülmeleri ciddi bir yanıldır.

Zira onlar, ciddi yaşam deneylerinin, kendi öz pratiklerinin kazandırdığı sağlam bir mantığa sahiptirler ve çoğu kez bunları teorik kalıplar içinde bulmak mümkün değildir.

"Bunun için çalışmalarınızda, hiçbir zaman kitleler karşısında kültürünüzle övünmeyin. Hiçbir zaman... Bu konuda kitleler çok hassastır. Kitleye ancak açıkça, düpedüz, onun size eşit olduğunu, kendi meselelerini yazar ve uzmanlar kadar akılcı yoldan çözümlenmeye yetenekli ve sağlam düşünceli olduklarını sezdirdiğiniz zaman konuşabilirsiniz." (Kalinin A.g.e. S. 21)

Hatta uygun bir zamanda bunu kendilerine adamakıllı hatırlatırlar." (Kalinin, a.g.e. s. 91)

Kitlelerle diyalog kurmak, diğer bir deyişle onların düzeyine inmek, hiçbir zaman kitlelerin hoşlanacağı veya onların zaten bildiği şeyleri tekrarlamak değildir.

Elbette içinde çalışılacak hedef kitlenin, ekonomik, sosyal ve kültürel yapı ve düzeyleri gözönünde bulundurulmalıdır. İşlenecek ajitasyon ve propagandanın içeriği ve dozunu tespit etmek için bu gereklidir.

Ancak bütün demokratik eğitim sistemlerinin amacı, eğitilen kitleye, onun düzeyinden daha ileri ve yüksek düşünce birikim ve formülasyonlarını kavratmak ve onları geliştirmektir. Burada eğiticie büyük ustalık düşer. O,

ne kitlenin düzeyine inme adına, kitlelerin bilinen kimi yanlış yarğalarını tekrarlama yoluna gitmeli, ki bu kitle kuyrukçuluğudur, ne de hedef kitlelerin düzeyi ile orantısız, kitlelerin kavramakta güçlük çekeceği çok ileri mesajlar vermelidir. Bu iki seçenek de yanlıştır ve kitlelerin ilerici fikirler etrafında örgütlenmesini güçleştirir.

Kadrolar, kitle çalışması içinde sınanır ve yetkinleşirler. Ajitasyon ve propaganda yöntemlerinin etkinliği, kitle ile diyalog kurma yetenekleri, kitlelerin uygulanan çalışma karşısındaki tepkileri, çalışmalardaki eksiklik ve başarıların tespiti, ancak kitle çalışması içinde ortaya çıkartılabilir.

Bu nedenle, kadroların kişisel başarıları ve sorunlar karşısındaki pratik tavırları açısından, bu alan önemli bir sınav yeridir. Buradaki sınav sonucu kadroların yetenekleri ortaya çıkacak ve onlarla ilgili daha uygun görevlendirme şansı doğacaktır.

Diğer yandan, kitle çalışmasında, başarı şansı büyük ölçüde, çalışmayı yürüten kadroların sağlam kişiliklerine, tutarlı ve sarsılmaz tavırlarına bağlıdır. Kitleleri uzun vadede cezbeden, çoğu kez mesajlardaki saklı ayrıntılardan çok, kadroların güvenilirliğine, onların toplumsal gelişmeler karşısındaki tavırlarına ve en önemlisi de kendi sorunlarına olan ilgilerine bağlıdır. Kitlelerde sanılanın üstünde bir vefa duygusu hakimdir.

Dürüst, namuslu, fedakar, yiğit insanlar, çoğu zaman kendi düşünceleri ile değil, kendi kişilikleriyle kitleler içinde kabul görür ve kitleler onları öne çıkarır.

Makarenko'nun şu tespiti bütün eğitim sistemlerinin belgisi olmalıdır: *"İnsan, her şeyden önce insan olmalıdır, sözcüğün tam anlamıyla insan olmalı, gerçek bir insan" (Yaşam Yolu, s. 14)*

Dürüstlük ve Tutarlı Kişilik

Bilinmelidir ki, sömürücü güçlerin düzenlerini dayadıkları ayaklardan biri, baskı ve zulüm ise, diğeri yalan ve demogojidir. Zalimlerin ahlakına da ters değildir bu. Ancak ezilenler, haklı bir dava için mücadele verenler, kişilikleri, ahlakları ile de zalimlerden ayrılırlar. Devrimciler, sosyalistler, bütün olanaksızlıklara rağmen yeni insanın inşasına mücadele koşullarında başlarlar. Zaten mücadele içinde temeli atılmayan bir kişilik, başka bir şekil alır ve onu sonradan istediğimiz zaman değiştiremeyiz.

Böyle bir kişiliğin en önemli özelliklerinden birisi, dürüst ve namuslu olmaktır. Bu dürüstlük kuşkusuz geniş emekçi ve yurtsever güçler için geçerlidir, yoksa bizim egemen güçlere karşı bir sorumluluğumuz söz konusu olmadı gibi, onlara karşı dürüst olmamız da gerekmez.

Bir insanın yurtsever saflarda üstlenebileceği görevler, elbette onun kişisel beceri ve diğer olanaklarına bağlıdır. Her insanın mücadeleye etkin katılımını sınırlayan zamana bağlı sıkıntılar olabilir. Bir insanın zamana bağlı olarak aşması gereken eksiklikleri de olabilir.

Bir devrimci-yurtsever insan için bunlar doğal olmayan şeyler değildir. Devrimci bir insanın bu tür sorunlar karşısındaki tavrı, olanları olduğundan başka göstermeye çalışıp başkalarını yanıltmak değil, herşeyi dürüstçe ortaya koyup, varsa sorunları aşmaya çalışmaktır.

Bu dürüstçe davranma alışkanlığı, maalesef alışkanlıklarımız içine oturmuş değil. Örneğin bir insana demokratik sorumluluklarını hatırlattığımızda, size hemen "kadroların korunmasından, kendini bekleyen uzun vadeli illegal görevlerden, hatta fazla

açıldığımızdan" şikayet eder ve sizi uyarır. Aynı insana birkaç gün sonra elatından bir bildiri verip onu başkalarına okutmasını önerdiğinizde, bu defa "bir bildiri için 15 yıl yatılamayacağını" belirterek "bunun mantık dışı ve modası geçmiş bir yöntem oldu-

Bilinmelidir ki,
sömürücü güçlerin
düzenlerini dayadıkları
ayaklardan biri, baskı
ve zulüm ise, diğeri
yalan ve demogojidir.
Ancak ezilenler, haklı
bir dava için mücadele
verenler, kişilikleri,
ahlakları ile de
zalimlerden ayrılırlar.
Devrimciler,
sosyalistler, bütün
olanaksızlıklara
rağmen yeni insanın
inşasına mücadele
koşullarında başlarlar.
Zaten mücadele içinde
temeli atılmayan bir
kişilik, başka bir şekil
alır ve onu sonradan
değiştiremeyiz.

ğu" gerekçesine sarılır. Tam bir iki yüzlülük ve yalan örneği. Oysa, her görevle ilgili olarak böyle genellemeler ve kaçamak cevaplar vereceğine, kendisinin bu görevleri yapacak durumda olmadığı, ancak bu işler olmadan da mücadelenin yürümeyeceği söyleyerek daha dürüst davranılabilir.

Çevremize bakalım, birisine herhangi bir görev hatırlatıldığın-

da, ne kadar olumsuz insan, ne kadar yapılmış yanlış varsa hepsini bir çırpıda dizerler. Evet bütün bunlar doğru, ama sonuç? Onlar kendi konularını sürdürmeye devam ederler. Oysa bu insanların mücadele etmeye niyetleri yoktur, ama onlar bu duygularını dürüst bir insan gibi ortaya koymıyorlar, bütün anlattıkları, kendi gerçek niyetlerini saklamaya yöneliktir. Onlar, yapılan iyi işleri, örnek insanları görmek istemezler, varsa yoksa yapılan yanlışlar. "Bundan sonra?" dediğinizde, yanlışların devam ettiğinden; "yanlışlara karşı mücadele?" gereğinde ise bunun mümkün olmadığından söz ederler. Desenize, siz bu işte yoksunuz.

Kimi tekil insanların söylediği ise daha da ilginçtir. Onlar mücadelenin kendilerine yüklediği görevler hatırlatıldığında, önce bütün hareketlerin birleşmesi, yapılan yanlışların aşılması, kitlelerle buluşulması koşulunu öne sürer ve böyle koşullarda mücadelede yer alabileceklerini anlatırlar. "Hey dostum, bütün bunlar gerçekleştiğinde size ne gerek!" diyemiyorsunuz tabii.

Çok laf edenlere dikkat edin, tutarsızlıklarını sergilemeyi bile başaramazlar.

Birisi çok keskin laflar mı ediyor, onun sizi yarı yolda bırakacağını adım gibi biliyorum. Sakın kafanızı takarak yaptıklarınızda kararsızlığa düşmeyin. Psikolojinin de bir bilim dalı olduğunu ve onun diğer bilimler gibi yasaları olduğunu bir an olsun unutmayın. Bir insan, özveriyi, çalışkanlığı hep başkaları için öneriyorsa, onun fedakarlık ve çalışkanlığından şüphe edilmelidir.

Namus, kelimenin tam anlamıyla karakterin satın alınmaz niteliğidir. Kolay değil tabii, bin yıllardır egemen kültürlerin etkilenmelerine karşı çelikten bir kaya gibi aşınmadan dimdik ayakta kalmak.

Kürt sorunu ve din son yıllarda gündemi işgal eden konuların başında geliyorlar. Kürt sorununa çözüm önerileri üretmek, Kürtlerin tarihi, örf ve adetlerini, dini inançlarını, ekonomik ve sosyal durumlarını bilmekten, kavramaktan geçiyor.

Bu nedenle, araştırmacı-yazar Mehmet Bayrak'ın yayına hazırlanan "Kürtler'de İslam Dışı İnançlar ve Öğretiler" adlı çalışmasından aldığımız bir kısım belgeleri tarih sırasına göre yayınlıyoruz. Bu belgelerin yayınlanmasına önümüzdeki sayılarda da devam edeceğiz.

DENG

Kürt papazları arasında belirgin hareketler (*) (1857)

G. W. Dunmore

Herald'ın okurları hatırlayacaklardır ki Bay Dunmore'nin, eskiden yazmış olduğu mektuplarda, Arapkir'le bağlantılı olarak **Ali Gako** ve adamları ilginç ifadelerde bulunmuştur.

Şimdi bay Dunmore, **Protestan Kürdü** olan akrabasının köyüne yapmış olduğu bir ziyarette her **Hıristiyanın** dikkatini çekecek bir takım anlatımlarda bulunuyor.

"... Çemişgezek'ten çıkarırken **Garabed**'i yanıma aldım ve altı saatlik yolculuktan sonra **Yusuf**'un evine ulaştım. Yusuf Ağa, '**Protestan Kürt İlderi**' ve bu dağların birçok reisi arasında 'en iyi, zeki ve güçlüsü' diye adlandırılan **Ali Gako**'nun hem arkadaşı hem

de ortağı. Kendisi kırkbeş yaşında, uzun boylu, zayıf, dış görünümünü hiç umursamayan, yüreğinde insanlık, iyilik taşıyan ve çevresindekiler tarafından sayılan biridir. Geldiğimizde Yusuf evde yoktu. Çağırdıktan sonra bir saat uzaklıkta olan bir köyden geldi.

Bizi Kürtçe 'hoşgeldin-sefa geldin' diye selamladıktan sonra, bize hemen kahve, ekmek ve bal ikram etti. Misafir için düzenlenmiş olan uzun bir odanın köşesinde büyük bir ateş yakıldı. Akşama doğru bir kuzu kesip ateş üzerinde çevirdiler. Türkler arasında benzerini görmediğim bir eğlence düzenlendi. Reisin ve odada bulunanların isteği üzerine **İncil** okundu, dua edildi ve tüm akşamı

kimseyi hedef almayan sakin dini bir sohbetle geçirdik.

Birkaç **Kürt din adamı** ile tanıştık. Bunlar bir saat uzaklıkta, otuz evlik **Ağucan** diye bir köyden gelmiş, **Protestanlığa** adanmak isteyen kişilerdi. Ancak gerçek **Protestan** olabilmeleri için **İncil** hakkında daha fazla bilgi edinmeleri gerektiğini belirttim. Ve bu kişileri eğitmesi için **Garabed**'i orada bıraktım. **Ağucan** köyünün piskoposu, Tanrı gibi tapılan, esrarengiz doğa üstü güce sahip olduğuna inanılan biri.

Bir sene evvel **Harput**'tan bir **İncil** ve bu **İncil**'i okuyabilen birini köye çağırılmışlar. Türkçe **İncil**'i ve **Tevrat**'ı yollamışlar, fakat **Harput**'ta bunları okuyabilecek bir kişi bulunmamış. Şu

anda Harput'ta bu kitapları kendilerine göre yorumlayıp aydınlanan 5-6 hane var. Eski inançlarından vazgeçip, kendilerini ciddi bir şekilde Protestan ilan ediyorlar, kutsal kitap İncil için ölmeye hazırlar.

İyi bir insan olan piskoposları, şimdiki kadar karanlıkta olduklarını, ancak sonunda doğru yolu bulduklarını söylüyor. Artık 'buyruklarını' uygulamıyor ve insanları kendi çıkarları doğrultusunda kandırmıyorlar. Artık İncil'e göre yöneliyor, İncil'i insanlara vaaz ediyorlarmış. Fakat bu söylenenlere ne kadar güvenilir olduğunu zaman gösterecektir. Kesin olan bir şey, düşünceler aydınlanıyor ve gerçek bu insanların kalbine henüz erişmediyse de gerçeği arıyorlar. İçlerinden biri başka bir köye gitmek zorunda kaldı. Ermeniler gibi, eski inançlarından ve ibadetlerinden, basit ve sade olan İncil için zor vazgeçiyorlar ama gerçeği bulma istekleriyle doğru yoldalar ve böylelikle bu bölgedeki Ermeniler'e göre daha avantajlı konumdalar. Bir şey dikkat çekicidir, piskoposlarının kalmış olduğu bu köyün yüzde altısı gerçeği kabullenen ilk kişilerdi.

Kürtler'le ilgili olgular

Müsaade edin burada bu çok özel insanlar hakkında olan anlatımlardan kaynaklanarak birkaç olguyu açıklayayım:

İlkin, Hıristiyan bir soyun nesli oldukları için ve sadece dış baskılardan dolayı Müslüman göründüklerinden memnunuz. Kendilerini Türklere karşı Müslüman diye tanıtır ve bunlara karşı antipati ve hatta büyük bir düşmanlık duyuyorlar. Ne Kuran'ı, ne de Muhammed'in

Allah tarafından gönderilmiş olan bir peygamber olduğunu kabulleniyorlar. İnanırları tek şey İncil ve 'Ali' adı altında Allah'ın oğlu diye tapıtları İsa. 'Ali' ismini sırf kendilerini Türk Müslümanlarına karşı ele vermemek için kullandıklarını söylüyorlar. Ne Müslümanların Ramazan ayını, ne bayram günlerini, ne de İslami ibadet şekillerini uyguluyorlar. Türk Müslümanlarıyla hiç bir ortak yanları olmadığı bir gerçek, fakat dini baskılardan dolayı korkuyor, farklı dinlerini, inançlarını ele vermiyorlar. 'Buyruk' adlı büyük bir kitapları var. Bu, öğrenebildiğim kadariyle Tevrat ve kendi geleneklerinin birleşimiyle oluşmuş bir yazı.

'Yusuf'un Kitabı' isminde olan bir kitapları da eminim ki İncil'den alıntılardır. Bu kitapların yanısıra Hıristiyanlık kurallarını içeren bir de yazıları var. Örneğin Hz. İsa'nın 'ilahi yemeği'ni anlatıyor ve bu olayı belirli dönemlerde Ermeniler'den daha iyi bir şekilde taklit ediyorlar. Protestan Kilisesi'nin büyükleriyle iletişimde olan bir sözcüleri, bir de rehber (rayber), yani doğaüstü güçlere sahip olan piskoposları var. Ayrıca Kürtler'in ve Kızılbaşlar'ın aynı soydan olduklarına ve aralarındaki farkın sadece dillerinden ibaret olduğuna seviniyorum. Dinleri tamamen aynı.

Harput düzlüğünde, Arapkir ve Sivas bölgesinde yerleşmiş olan Kızılbaşlar'ın dil olarak Kürtçeyi değil de Türkçeyi kullanmaları şaşırtıcı değil. Bunlar, göçebeliği köy ve çiftçilik yaşamı için bırakmış olan Kürtler'in yeni nesilleri. Bu çevre değişiminden dolayı artık dağlarda yaşayan Kürtler'le iletişikle-

ri kopmuş ve daha fazla Türkler arasında kaldıkları için anadillerini unutmuşlar. Bozuk şivelerinden dolayı Türkler tarafından hor görülüyorlar. Türkler dağda yaşayan Kürtler'i de, köyde yaşayanları da Kızılbaş diye adlandırıyorlar. Türkler, bu Kürtçe ya da Türkçe konuşan Kürtler arasında herhangi bir fark görmüyorlar ve eminim ki aralarında gerçekten hiç bir fark yoktur.

Kürtler'le Kızılbaşlar arasındaki anlaşmazlık, farklı Kürt aşiretlerinin arasında olan düşmanlıktan daha büyük değil. Şimdiki kadar bu ilginç insanlar hakkında çok az şey biliyoruz ve henüz bilgi toplamak için uğraşıyorum ve umarım yakında bunlar hakkında daha fazla bilgi sunabilirim.."

Mektubunun son sayfasında Mr. Dunmore Mezerch'ten olan Misyoner Krekorey'le birlikte bahsetmiş olduğu düzlüğün doğu taraflarına düzenlemiş olduğu bir turda yaşadığı olaylardan söz ediyor. Birçok ilginç ve cesaret verici şeyler görmüşler ve gördükleri hakkında şunları yazıyor:

"... Bu kısa turlardan kalan anılandan biri de tarlaların biçilmeye hazır olduğuydu. Sadece gereken malzeme ve çok ürün elde edebilmek için otuz kişiye ihtiyaç olmasına rağmen şu an sadece ömüç kişi çalışıyor. Yanlış bir misyoner yerine, aileleriyle birlikte üç misyoner, bir fizikçi, bir de bayan yardımcı bu görev için gerekli.

İnşallah Peygamberimiz yakında bu tarlaya da işçilerini yollar.."

(*) Bu yazı American Missionary Herald, Temmuz 1857 L-III, s. 219-220'te yayınlanmıştır. İngilizceden çeviren: G. Sevilmiş

Kızılbaş Kürtler (*) (1890)

Rev. H. N. Barnum

Türkiye'deki farklı etnik kökenlerin bir özelliği de birbirleriyle kaynaşmamalarıdır. Yüzyıllardır birbirlerinden ayrı olarak akın etmiş ve hiçbir ortak noktada buluşmamışlardır.

Ksenophon, "Karduki"ler soyundan oldukları iddia edilen Kürtler'in Hıristiyanlık döneminden dört yüz yıl evvel "Onbinler"e karşı nasıl savaşmış ve görkemli bir şekilde geri çekildiklerini anlatıyor. Bu Kürtler geçmişte olduğu gibi dağlarda yaşıyor ve Türkiye'nin doğu bölgesinde nüfusun büyük bir bölümünü oluşturuyorlar. Anti-Toros'un bir kesimini oluşturan Dersim'de oturup yaşayan Dersimli Kürtler, "Kızılbaş" diye adlandırılıyor. Bu kelimenin anlamını hiçbir zaman anlamamıştım. Bunlar 50 farklı aşirete ay-

rılıyor ve Ortaçağ'ın feodal sisteminde olduğu gibi her aşiretin bir reisi var. Yüzyıllar boyunca her aşiret kendine özgü, bağımsız bir güç oluşturuyordu ve hala devlete sınırlı ölçüde boyun eğiyorlar.

Uygulanan tüm denetim yöntemlerini haklarına karşı sebepsiz bir girişim olarak görüyor ve sadece şiddete boyun eğiyorlar. Arada bir vergi ödüyor, fakat orduya asker göndermeyi reddediyorlar. Hükümet, bunları mümkün kılma amacıyla, bu sene buralara asker yollamayı tartışıyor. Kürtler genellikle dindar Müslümandırlar, Kızılbaşlar ise sadece ismen. Geleneklerine göre soyları yani dedeleri Hıristiyanmış ve bu, o bölgelerde bulunan birçok kille ve manastır harabeleriyle de

○
Türkiye'deki farklı etnik kökenlerin bir özelliği de birbirleriyle kaynaşmamalarıdır. Yüzyıllardır birbirlerinden ayrı olarak akın etmiş ve hiçbir ortak noktada buluşmamışlardır.

kanıtlanmaktadır. Ne beş vakit namaz kılıyor, ne de abdest alıyorlar, sadece içlerinden geldikçe kendilerine özgü dua ediyorlar. Ramazan ayında oruç tutmuyor ama kendilerine ait bir sürede oruç tutuyorlar. Bu süre 12-15 günden oluşur. Müslümanlar gibi sünnet yapıyor ve çok evlilik uyguluyor, ama boşanmaya izin vermiyorlar. Bu köyün birçoğu panteist, kimileri ruh göçüne, kimileri ruhun, asıl kaynağa yani Tanrı'ya döndüğüne inanıyor.

Aralarında Türkçe okuyanlar olduğu halde ne yazılı dilleri, ne de edebiyatları var. Din adamlarına "seyid" diye hitap ederler. Dinleri kuşaktan kuşağa aktarılır. Levanten papazlığında olduğu gibi ayrıca bilinçsiz olmalarına rağmen inançlıdırlar. İranlı Müslümanlar gibi Muhammed'in Tanrı'nın meşru oğlu olduğuna inanıyor ve Hz. Ali'ye büyük saygı duyuyorlar. Kimileri ise İsa'nın ikinci kez Ali olarak dünyaya geldiğini söylüyor; kimileri de Müslümanlığı sadece dış baskılardan korunmak için kabullenmiş olan dedelerinin Hıristiyanlıklarını gizlemek amacıyla İsa yerine Ali adını kullandıklarını iddia ediyorlar. Ancak gerçek kanıt yok.

Günahlarından uzak, namuslu bir yaşam sürmeye layık görülen belirli seçkin kişiler kiliseye benzer bir yerde birleşiyor. Bu kurum kolay kolay üyelik kabul etmiyor. Kuruma üye olmak isteyenler dizleri üzerinde günahlarını itiraf edip af dilemek zorundalar. Ayrıca eşi razı olmadan üyeliği kabul edilmiyor. Ağır bir suç işlediğinde üyeliği siliniyor ve sadece çok büyük zorluklarla kabul edi-

liyor. İkinci bir hata da affedilmez. Bu kurumda her cuma akşamı Hz. İsa'nın "İlahi Yemeği" tekrarlanmaya çalışılır: Geleneğe göre ekmek ve su dağıtılır. Bu belki Hıristiyan alemine özgü bir gelenektir. Şarap bulunan bölgelerde su yerine şarap kullanıldığından eminim.

Birkaç hafta önce bu bölgenin önderlerinden olan dört kişi beni aradı. Devlet paşasının davettileriydiler. Sultanın hükümeti önünde ant içtikten sonra, paşa her birine yeni giysilerin yanısıra birçok hediye armağan etti. Yeni kıyafetleriyle resim çektirdikten sonra bunları sultanın yanına yolladı. Fotoğraftakilerden İbrahim adındaki kişi seyidler arasında en çok sayılanlardandır. Üzerinde göze çarpan, gösterişli, ağır, altın işlemeli kırmızı bir pelerin var. Sağ taraftaki yaşlı adam dağlarda en etkili kişilerden olan Yusuf Ağa. Eşinin, yıllar önce köyüne yapmış olduğum bir ziyaret sırasında düzenlediğimiz bir eğitim programına Kürtler'i de katmamız için harcadığı gayret sırasında saygın kişiliğinden çok etkilenmiştim. Ancak bu kısa eğitim programında başarıya ulaşamadık. Aşiretler arasında olan tartışmalar, çelişkiler ve hükümetten korkularından dolayı daima kargaşa içinde yaşıyorlar. Fotoğraftakilerden biri de Yusuf Ağa'nın oğlu. Kendisi babasından daha yaşlı görünüyor. Bu adamlar okulun değişik binalarını gezdikten sonra beni aradılar. Çok etkilenmişlerdi, özellikle kadınlara ait binada gördüklerinden dolayı ne kadar bilinçsiz ve geri kalmış olduklarının farkına varmışlardı. Hıristiyan kültürüyle bu insanlar imparatorluğun en seçkin irkını oluşturacaktır, fakat şu an dini ve ahlaki yenilik-

lere açık olmadıkları kesin. Kimsesiz, taşlı toprağın verimsiz olduğu dağlarda fakirlik içinde yaşayan bu insanlar çoğunlukla yağmacılıkla geçiniyorlar.

Harput bölgesinin güneydoğusunda sadece ismen Hıristiyan Ermeni ve müfrit ihtilalcılar (Yakobenler) diye adlandırılanlar, Kürtler arasında yaşıyorlar. Aşırı derecede bilinçsizdirler. Dış görünümle, kullandıkları dilleriyle ve birkaç Hıristiyan töresi dışında tamamen Kürtler'in özelliklerini taşıyorlar. Aşağı yukarı yirmi sene önce Harput'daki Protestan Birliği'nce Kürdistan'ın bu bölgesinde, ülkenin farklı protestan kiliselerinin de desteklediği misyon çalışmaları bugüne kadar başarılı bir şekilde devam ediyor. Misyon çalışmalarının ilk hedefi oradaki insanlara kendi dilleriyle yazılmış olan bir İncil'i verip, onlara bunun okunmasını öğretmektir. Misyon çalışmalarında her zaman verimli ve yardımcı olmuş olan Amerikan İncil Birliği, İncil'i tercüme etmiş ve yayımlamıştı. Fakat iyi tercüme edilmemişti. İncil Birliği yeni bir tercüme yayınlamak için hazırlanıyor. Şimdi Diyarbakır'da kilisede yönetici olan papaz, hala Kürdistan'da çalışmalara yardımcı oluyor. Resmin sağ tarafındaki adam Redwan'da va'zediyor, sol taraftaki ise Farkin'de.

Bu bölgedeki Kürtler, Kızıbaş değil ama her iki bölgede aynı dil kullanılıyor. Ve umuyoruz ki İncil'in yeni tercümesi tüm Kürdistan için yararlı olur.

Kaynak:

H. N. Barnum: "The Kuzel-bash Koords" American Missionary Herald, Ağustos 1890, Boston, s. 343-346.

(İngilizceden çeviren: G. Sevilmiş).

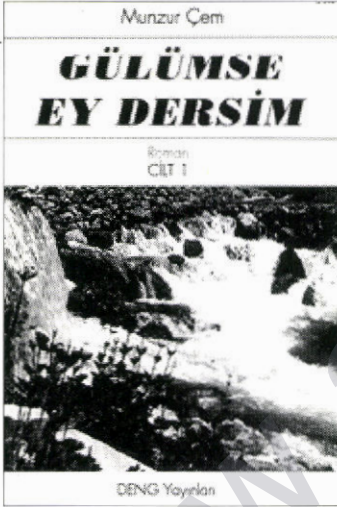
350.000TL
Toplatıldı

350.000TL

120.000TL
Toplatıldı

350.000TL
Toplatıldı

ÇIKTI
Kitaplarımızı
tüm yurtiçi ve
yurtdışı
bürolarımızdan
temin
edebilirsiniz.

DENG
Yayınları

250.000TL

İSTEME ADRESLERİ

YURTIÇI

Atatürk Bulvarı Emlak Bankası Apt.
B Blok No: 146 Kat: 7 Daire: 28
Aksaray - İSTANBUL
Tel: 513 63 25 - 514 07 32
Fax: 513 63 26

YURTDIŞI

Postfach 131831, 42045
Wuppertal - ALMANYA
Tel:0202/30 53 38
Fax:0202/30 69 17

EMEKTEN YANA BİR İKTİDAR İÇİN YAŞASIN 1 MAYIS!

Emekçiler, sömürsüz ve baskısız bir düzen için bir kez daha,
1 Mayıs günü kenetlenip yürüyor.

Uluslararası işçi sınıfının birlik ve mücadele günü 1 Mayıs, emekçilerin de insanca bir yaşam için yüzyıllardır süren mücadelesinin dönüm noktası olmuştur. İşçi sınıfının ve müttefiklerinin 1 Mayıslar'da doruğa çıkan mücadele azmi her geçen gün yükselerek bu günlere geldi. Yeryüzünde yaşamımızı kolaylaştıran bilim, teknik, iletişim ve ulaşım alanındaki bütün gelişme ve yenilikler onların eseridir.

Emekçilerin üretimdeki rolü bugün de azalmış değil. Bugün de daha güzel bir dünya, daha müreffeh bir toplum için heyecanla üretmekte; robotları ve bilgisayarları onlar harekete geçirmektedir.

Ekonomik, sosyal ve siyasal alanda kazanılan sayısız mevzilere rağmen "EMEK" hala hak ettiği ağırlığa ve etkinliğe ulaşmış değil. Türkiye'de ise emekçiler son derece mütevazî haklarından yoksun bulunuyor.

Kendi insanını en sıradan haklarından yoksun bırakan iktidarlar, yıllar yılı 1 Mayıs'ı Türkiye'de yasakladılar. 1976'da 1 Mayıs'ın görkemli kutlanmasını içine sindirmeyen karanlık güçler, 1977'de 1 Mayıs'ta Taksim'de toplanan yüzbinlerin üzerine kurşun yağdırarak 36 insanımızı katlettiler; ondan sonra da bütün 1 Mayıslar baskı ve yasaklamalarla geçti. Ancak herşeye rağmen emekçilerin mücadele bayrakları yere düşmedi.

EMEKÇİLER, ÜRETENLER,

Bir kez daha 1 Mayıs'la heyecanlanıyor, gurur duyuyoruz. O, emek ve özgürlük mücadelesinde yolumuzu aydınlatıyor, cesaretimizi biliyor.

Türkiye'de ise emekçiler bakımından tam bir baskı ve sömürü rejimi işliyor; çalışanlar eşit işe eşit ücret ilkesine aykırı çalıştırılıyor. Lokavt, işçi sınıfının başında Demoklesin Kılıcı gibi kullanılıyor. Hala milyonlarca kamu çalışanı grevli, toplu-sözleşmeli sendikal haklarından yoksun bulunuyor.

Özelleştirme furyası ile en hayati işletmeler ve verimli dev yatırımlar, özel kesime, yani sermayeye peşkeş çekiliyor.

Kürt sorununda izlenen inkar politikalarının sonucu sürdürülen kirli savaşta dev kaynaklar heder ediliyor; emekçilerin çalışanların nafakası bombaya, kurşuna dönüşüyor.

İŞÇİLER, ÇALIŞANLAR,

İnsanca bir yaşamın birinci koşulu barış ve demokrasidir. Emegimizi, alinterimizi, kaynaklarımızı tüketen bu savaşa derhal son verilmeli, Kürt sorunu dahil, bütün sorunların özgürce tartışılabileceği bir ortam yaratılmalıdır.

Eşit işe eşit ücret hayata geçirilmelidir.

Genel bir sağlık ve sigorta sistemi uygulanmalıdır.

Özelleştirme adı altında ülke kaynaklarının talanına son verilmelidir.

Bunun için gücümüzü birleştirmeli, saflarımızı sıkılaştırmalıyız. Başta işçi sınıfı olmak üzere, hepimizin yeri **Barış ve Demokrasi Cephesi**'dir. Barış, Demokrasi, Özgürlük ve Emek güçlerinin zaferi için,

**YAŞASIN İŞÇİLERİN BİRLİĞİ, HALKLARIN KARDEŞLİĞİ
ÖZELLEŞTİRMEYE, TAŞERONLAŞTIRMAYA HAYIR**

Demokrasi ve Barış Partisi - DBP